

Supplement packet 7

ניסוח סוף אור

א) מ"ס י"א - חזקת הדין או ג"פ התורה

ב) שבת י"א וס"ב

ג) חזקת אור כבוד ד"ס שאינה קדומה

ד) חזקת אור כבוד ד"ס שאינה קדומה

ה) חזקת אור כבוד ד"ס שאינה קדומה

שנא

טהרה

סימן קפד סעיף ב-ו

סדר

הלשון, וכן אם היה דרכה לראות בשש שעות בלילה ועברה ולא ראתה, אסורה לשמש עד שתזרח השמש, עכ"ל, משמעות נמי דנחשוב הלילה עד זריחת השמש. והוא דבר תמוה, ועיי' בשו"ת חוט השני סימן כ"ד. אמנם לשיטת אביאסף נראה כמו שכתבתי לעיל. וכן י"ל דהרמב"ם מיירי ביומי ניסן ויומי תשרי: [

(ז) ביום. ועיי' ש"ך ס"ק י"ג שכתב הטעם, עיי' שם. אמנם הטעם פשוט, דכיון דספקא הוא, משום הכי בלילה מותר דוסתות דרבנן, וקיימא לן ספק דרבנן להקל, וכמו שכתב הש"ך. אמנם ביום, כיון דלא חזאי עד השתא, אמרינן אגלאי מילתא למפרע דעד האידינא וסתה ביום, משום הכי לא חזיא, והשתא תראה ביום, וכן מצאתי כתוב:

(ח) (סעיף ה) אסורה בלילה. כתב הש"ך ס"ק ט"ו, ולפי מה שכתבתי לעיל ס"ק ז', אם כן (בהנ"ל) [קודם הנ"ל] החמה אסורה כאן כל הלילה וכל היום [שלפניו], וביום שאחריה כשיעור הנמשך. ובקודם הלילה, אסורה כל היום וכל הלילה שלפניו, ובלילה שלאחריו כשיעור הנמשך בו, עכ"ל. וכתב על זה בספר הנוכח [חפארת למשה] וז"ל, דבריו תמוהים, דהא הוא גופא כתב לעיל ב"ס"ק ז' דדוקא כשאין לה וסת קבוע באיזה שעה, כגון פעמים בתחלת היום, והכא הרי יש לה שעה קבועה, ואמאי תאסור כ"ד שעות, עכ"ל. המעיין בספר נקודות הכסף [ס"ק א ד"ה עור] נראה דעתו, כיון דנשי רידן אין רגילות שתקבע וסתות לשעות, משום הכי החמיר באור זרוע אפילו בדגילה לקבוע לשעות, שדינה כאלו לא קבעו לשעות, משום לא פלוג, ואם כן צדקו דברי הש"ך, ולא קשה מידי:

תו כתב שם בספר הנ"ל [על שו"ע סעיף ב] וז"ל, ונראה לי, דאשה שקבעה וסת מליל ט"ו לליל ט"ז, ודרכה לראות כל ז' ימים, וצריכה למנות ז' נקיים של שבוע שניה וטובלת ליל ט"ז, דמותרת לשמש אף שהוא שעת וסתה, דוסתות דרבנן ולא החמירו לאוסרה על בעלה לעולם, מכל שכן אם דרכה לראות ביום ט"ז, דאין להחמיר בליל טובלתה ליל ט"ז משום עונה שלפני עונת וסתה כדעת האור זרוע, ומביא ראיה על זה. ואף שיש לדחות ראיותיו, מכל מקום לדינא נראה לי דדבריו נכונים, ודדוקא שלא תאסור עולמית הוא דשרינן לה, אבל משום מצות עונה של ליל טובילה לא שרינן לה וסתות דרבנן, וכמו שאכתוב לקמן [ס"ק י"ד]:

(ט) (סעיף ו) ששופעת או מזלפת. דין זה צריך לי עיון, לכן צריך אני להביא מקור דין זה. הראב"ד בספר בעלי הנפש בשער הוסתות [סימן א הלכה ב] כתב וז"ל, ואשה שהיא למודה לראות ה' ימים או ד' רצופים, נאמרו בה ג' פנים. יש מי שאומר שאינה חוששת אלא ליום הראשון בלבד, כי הוא עיקר הוסתות, והוא צריך ג' פעמים לעוקרו, אבל שאר ימי עונה אע"פ שהיא למודה בהן כמה פעמים, נעקרים הם בפעם אחת, לפי שאין אשה קובעת וסת תוך ימי נדתה וכו', הלכך הן כוסות שאינן קבוע ונעקרים בפעם אחת ואינה חוששת אלא לעונה אחת. ויש מי שאומר שאפילו עונה אחת אינה חוששת להן, לפי שאינן אלא משיכות וסת, ודמים יתירים הוא דאתוספו בהן, כדאמרינן סוף פרק בנות כותים [נדה לט. ב], ומדקרי להו תוספת דמים אלמא אין להם דין וסת בפני עצמו, והלכך כיון שנעקר הראשון כולן נעקרו עמו, ואם לא ראתה ביום ראשון, הוא הוי עקירה לשני. ויש מי שאומר כשם שחוששת לראשון כך היא חוששת לכולן ג' עונות, והטעם, כיון שאין אנו בקיאים במראות דמים ולא בתקן הוסתות, דכולה נשי רידן טועות משוינן להו דלא ידעי בין ימי נדה לימי זיבות, וקיימא לן דאין אשה קובעת וסת תוך י"א ימים שבין נדה לנדה כו', הילכך איכא הכא שתי חששות, שמא היום הראשון של וסת היה דם טהור, והשני או השלישי היה דם טמא והוא היה תחלת הוסת ועיקרו, אי נמי, הראשון או השני היה מתוך י"א, והשלישי והרביעי תחלת נדה וראוין לקביעת וסת, וכיון דאיכא השתא הני חששות, כלוה ימי הוסת הם עיקר, וצריכה לחוש להם ג' פעמים כראשון של וסת. הנה אלה ג' פנים אמרו על זה הענין, ולוה הטעם השלישי, כמה חומרות וכמה ספקות יכולים להולד לאשה שאין לה וסת קבוע מיום ליום וכו':

תו כתב שם אמה שכתב הש"ך לפרש כוונת האור זרוע, דאם רגילה לראות ביום קבוע ואין לה שעה קבוע, אם כן כאלו כל היום וסתה, ודאי דאשה שוסתה כל היום צריכה לפרוש כל הלילה שלפניו, עכ"ד. וכתב על זה בספר הנ"ל, ולא ידעתי מנא ליה הא, דמאי שנא מרגילה לראות סוף כל הלילה דמותרת בתחלת היום שלאחריו, או בתחלת היום דמותרת ליל שלפניו, עכ"ל. וכן הקשה בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ה]. ולא קשה מידי, כיון דחכמים אסמכוהו אקרא דצריך לפרוש עונה סמוך לוסתה, ואם כן ברואה מתחלת היום נתקיים תקנת חכמים שהוא פורש אחר הוסת באותו יום, וכן בדרכה לראות בסוף הלילה היא פורשת כל הלילה שקודם לוסתה, ואם כן מתקיים תקנת חכמים, מה שאין כן בשאין לה שעה קבוע, אם כן כל אותה עונה לא מקרי סמוך לוסתה, אלא כל אותה עונה שעת וסתה מקרי, ומתקנת חכמים צריכה לפרוש עונה סמוך לוסתה משום סייג וגדר שלא לבעול בשעת וסתה, ומשום הכי צריכה לפרוש העונה שלפניו:

(ד) (הגה שם) ואשה שמשנית וסתה. עיי' בספר שלטי גבורים פרק ב' דשבועות [ב. א] דהבין לדעת הגהות מיימוניות פרק ח' דהלכות איסורי ביאה [אות א] שממנו מקור דין זה שכתב בהגה"ה כאן, דמיירי באשה שיש לה וסת קבוע שאינה רואה פחות מן י"ד ימים אחר טובילה, אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע, שאז עד י"ד ימים דינה כאשה שיש לה וסת, וכמבואר לקמן סימן קפ"ו סעיף ג', אבל לאחר י"ד ימים או אסורה כל אותן הימים שדרכה לראות בהן, כגון אם פעם דרכה לראות בכ"ז ופעם בכ"ח ופעם בכ"ט, או אסורה כל אותן הימים, דכיון דיש לה קבע שער אותן הימים לא תראה, הרי להו אותן הימים שאח"כ קבע שבאותן הימים ודאי תראה, וכל יום ויום נחשב לוסת בפני עצמו, ולא נעקר בפעם אחת. אך בלשון הרמ"א אי אפשר לפרש כן, דאם כן מאי ב' או ג' ימים קודם או אחריו דקאמר. ולכאורה י"ל דמיירי באשה שהיה לה וסת קבוע, אלא שעכשיו היא משנה וסתה לקדם או לאחר, אבל לשון הגהות מיימוניות לא משמע כן, שכתב, וששאלתם אשה שאין לה וסת, אם היא אשה שמשנית וסתה לאחר או להקדים ב' ימים או ג', כפי מה שרגילה לשנות יפרוש בומן הגעת וסת, עכ"ל, מלשונו זה נראה כמו שהבין לכוונתו בספר שלטי גבורים. ומה שכתב לאחר או להקדים, ר"ל פעמים מקדמת ורואה בכ"ז, ופעמים מאחרת לראות בכ"ח או בכ"ט. ומה שכתב בספר כתיי ופלתו [חפארת ישראל ס"ק ה] בזה ב' דרכים, אינו נכון, דאם כן מאי או אחריו שכתב הרמ"א לפי פירושו. לכן המחזור נראה לי על פי מה שכתב הראב"ד בספר בעלי הנפש בשער הוסתות דף ז' [סימן א הלכה ב] וז"ל, שהוא רוב המצוי בין הנשים לשנות וסתן יום ויומים ושלשה ימים, פעמים מרחיקות ופעמים מקרירות, וכיון שהדבר מצוי כו', עכ"ל, עיי' שם. ולפי זה כיון שהוא מצוי לקדם או לאחר ב' או ג', לפי דמים יתירים דאתנהו בהן כן, דרכה לקדם את וסתה, ואם מעט, דרכה לאחר זמן וסתה איזה ימים, משום הכי צריכה לפרוש כל אותן הימים, דהא חזוין דאשה זו דרכה בכך, וק"ל. ובשו"ת חוט השני הבין כמו שכתבתי לדעת השלטי גבורים, עיי' שם סימן כ"ד, ודוק:

(ה) (סעיף ז) כל זמן שלא קבעתו שלשה פעמים. נראה מדכתב כל זמן שלא קבעתו, דאפילו ראתה הרבה פעמים, כל זמן שלא קבעה וסת אינה חוששת כלל, דכללא הוא דקטנה וזקנה אינה חוששת לוסת שאינה קבוע. אבל הט"ז בסימן קפ"ט ס"ק מ"ג השיג על זה, ודעתו דאם ראתה ג' פעמים אף על פי שלא נקבע וסת, מכל מקום חוששת, כיון דמוחזקת לראות. ובנקודות הכסף שם [ס"ק יא] מקיים דברי השולחן ערוך, ועיי' במה שאכתוב לקמן סימן הנ"ל [ס"ק לד]:

(ו) (סעיף ח) אם רגילה לראות בהנ"ל החמה. לשיטת הפוסקים דלית להו הא דאביאסף שכתבתי למעלה [ס"ק ג], צריך לומר הטבע האשה בוסתה תליא במהלך השמש בזריחתה על הארץ או בשקיעתה, והוא דבר תמוה אשר לא מצינו שום זכר מזה בשום ספר, ואדרבה כל הפוסקים סתמו וכתבו שעונה הוא יום או לילה. אלא שברמב"ם פרק ד' מהלכות איסורי ביאה דין י"ג כתב בזה

7 ←

[ש"ך סק"ך], והעיקר כריעה ראשונה. [עין מוט דעת (ספרים) סק"ל ומנחת יעקב נמוט השלמים (סק"ב), והפירוש רמזים (ספ"ו) נסק"כ לה להמוק נכרי הלא"ש, ולא נראה כן, ע"ש וז"ק]:

ב (ב) כב וכן פרישה סמוך לוסת אינו אלא בוסת הימים, אבל בוסת התלוי בשינוי הגוף, כגון שדרכה לראות בשעה שמפקת ומתעטשת וכל כהאי גוונא, ומרגשת בהשינוי איזה זמן מקודם, אין צריך לפרוש סמוך לוסתה אלא בזמן הוסת בלבד. ואם הוסת תלוי בימים ובשינוי הגוף, כגון שבכל ר"ח אם תפק יגיע לה הוסת ולא ביום אחר, וכן בר"ח בלא פיהוק לא יגיע לה הוסת, צריך לפרוש כל העונה כדין וסת הימים בלבד [כן משמע מש"ך סק"ט]. וי"א דגם ככהאי גוונא אין צריך פרישה רק בשעת הוסת בלבד, כיון דתלוי גם בשינוי הגוף [ט"ז] צמינן קפ"ט מקל"ט, ואע"ג דלאחר זמן הוסת הוה דינו כימים בלחוד כמו שיתבאר בסימן קפ"ט (שפ"ט טו, טז), מ"מ לפני הוסת אין לחוש, כבשינוי הגוף בלחוד, שהרי אין דרכה לראות ביום זה בלי שינוי הגוף, ובסימן קפ"ט יתבאר עוד בזה בס"ד, ע"ש:

כג כתב רבינו הרמ"א בסוף סעיף ב', דאשה המשנית וסתה, להקדים ב' או ג' ימים או לאחר, כשמגיע זמן וסתה צריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים קודם או אחריו. עכ"ל. ויש מי שכתב בכוונתו, דזה שכתב שצריך לפרוש ב' או ג' ימים, אין הכוונה שצריך לפרוש כל הג' ימים, דכבר נתבאר בסימן קפ"ט (ס"ג נ"ג) דהולכין רק אחר תחלת הוסת, אלא הכוונה לענין פרישה סמוך לוסת, שצריכה לחשוש ולפרוש גם קודם הוסת ששינתה [ש"ך סימן קפ"ט מקל"ט]. ואי אפשר לומר כן, דאי"כ מאי קמ"ל, הא משנה מפורשת היא [פג"ן], ונתבאר בסימן קפ"ט (ס"ג). אלא דהכי פירושו, כמו שכתב הראב"ד בספר בעל הנפש [שער מיקון הסומות] וז"ל: מפני שהוא רוב המצוי בנשים לשנות וסתן ב' וג' ימים, ופעמים שהיא מרחקת ולפעמים שהיא מקרבת וחוזרות למקומן, וכיון שכן, אין ראוי להחזיק כל ימי הוסת לטפילה לתחלת הוסת, כי שמא הימים שהן עתה בחוץ ימי הוסת היו כבר תחלת

הוסת, ואע"פ שהן עתה באמצע הוסת, לא אברו מעלתן הראשונה, לפיכך צריכה עקירה ג"פ לכל ימי הוסת. עכ"ל. והן הן דברי רבינו הרמ"א [עין מוט דעת (ספרים) סק"ד]. ולא דמי לסימן קפ"ט סוף סעיף י"ג, דהתם תחלת הוסת באור, ע"ש:

כד ופ"ז עיקר חידוש דין זה, דאע"ג דקיי"ל כשישנתה שני פעמים שעת וסתה ובפעם השלישי חזרה לקדמותה, דמבטלינן לגמרי השני ראיות הקדמות, כמ"ש בסימן קפ"ט (ס"ג), וזה כשהזמנים רחוקים זה מזה הרבה ימים, אבל ביום או יומים סמוך לוסת הראשון לא חשבינן זה כשינוי, והפעם השלישי לא חשבינן שחזרה לקדמותה, אלא הכל וסת אחד הוא כל הג' ימים, לפעמים מתחלת מהראשון ולפעמים מהשני ולפעמים מהשלישי, מפני שכן דרך הנשים. וזה שכתב רבינו הרמ"א צריך לפרוש ב' או ג' ימים קודם או אחריו, אין הכוונה קודם לכל הראיות, אלא הכי פירושו, דאם איחרה פעם שני ליום השני ופעם שלישי ליום השלישי, מכל מקום צריכה לפרוש גם בפעם השלישי מן יום הראשון, וכן בהקדימה יום ושני ימים מקודם, צריכה לפרוש גם בהקדימה שני ימים, שני ימים של אחריו, ואפילו אם בפעם השלישי ראתה כהוסת הקודם, אין זה עקירה לשני הוסתות הראשונות, אלא וסת אחד הוא, מפני שכן דרך הנשים. [והפירוש רמזים (ספ"ו) נסק"כ להר"ן לזנות דברי המוות דעת (ספ"ו) מלשון הרמ"א ומסימן קפ"ט (ס"ג) דקיי"ל כשישנתה ב' פעמים ואח"כ נפגם ג' היום לה וסת הקודם, דנכטלו השני וסתות הקודמים, ע"ש. ולפמ"ש לא קשה לל, דנכיוצו ימים לא אמרינן כן, מפני שכן דרך של הנשים, וגם לשון הרמ"א יצטנו על מכונו, והדברים נכונים נכ"ד, וז"ק]:

כח ודע דברי הראב"ד שהבאנו (ס"ג), הכוונה שראתה בהשינוי שני ימים או שלשה קודם או אחריו, וכל הג' ימים ראתה, כמבואר מדבריו שהבאנו. אבל בדברי רבינו הרמ"א (ספ"ו) אין הכרח לזה, ד"ל דבהשינוי ראתה רק יום אחד. ובאמת יש מהגדולים שפירשו דבריו באופן זה, והיינו שאשה זו יש לה וסת בכל חדש, אך כ"ז ימים תמיד היא טהורה, ואח"כ לפעמים רואה בכ"ח ולפעמים בכ"ט ולפעמים

ביום ל', ואמרינן שאין זה שינוי אלא שכן דרכה, ונמצא שכל הג' ימים הם שעת וסתה, ולכן צריכה לפרוש תמיד בכלן [כרימי ופלימי (סק"ה) וטוע דביהודה (מהד"ק י"ד) סימן מ"ו (ד"ה וכו' נ"ג)]. ובוודאי שגם זה אמת, והטעם כמו שבארנו (ס"ד) דבימים קרובים זה לזה לא מקרי שינוי. [והמחנה דעת שם האריך לטמור דברי הטוע דביהודה, ולא ידעמי למה, כי זהו ג"כ כפירוש המוות דעת, אלא שהוא פירש שראתה כל הג' ימים, וחס פירשו שראתה רק יום אחד, אבל הטעם אחד לדבריו. ואין להקשות לדבריו, הא נגדה [ס"ד] מנואל דגם צמינן סמוכים הו שינוי, שאומר שם, היתה למורה להיות רואה יום ט"ו ושינתה לט"ו וכו' ושינתה ל"ו, ע"ש. זהו ודאי, דאם רק אירע קן נמקרה ושאלהי יום זה נכביעה, הו שינוי ואמרינן ששנתה וסתה, אבל כשממיר כן דרכה, לפעמים ט"ו ולפעמים ט"ז ולפעמים ט"ח, מקרי הכל וסת אחד, מפני שכן דרך הנשים, בקצרה הלא"ש, ולכן נמשנה שם (ס"ג) מריקו השינוי מן ט"ו לעשרים, וכן נבדלמה שם (ס"ג) מן כ' לל, ע"ש, דנכטלו גוונא ככל ענין מקרי שינוי, כנלע"ד]:

כז כתבו הטור והשו"ע סעיף ד', אם רגילה לראות בהנץ החמה, ולא קים לה [נל"ן] שפיר אי קודם הנץ החמה או אחריו, אינה אסורה אלא ביום. עכ"ל. והטעם, דעד הנץ מוקמינן לה בחזקת טהרתה, אבל ביום היא וודאי טמאה, והוא הדין בראתה בין השמשות, אינה אסורה רק בלילה מטעם זה [ש"ך סק"ג]. ויש מחמירין לאסור מפני הספק בשני העונות. אך כיון דוסתות דרבנן אין להחמיר כל כך, וכן כתבו האחרונים, ורק שכתבו דנשי דידן אינן בקיאות כל כך להכיר השעה הקבוע שהן ראות, וממילא דאם הוא בתחלת היום או בתחלת הלילה, אסורות גם מקודם עונה אחת [עין נקודות הספק], דספיקתן הוא מחמת חסרון ידיעתן לדקדק בהשעה הקבוע, וכל ספק שמחמת חסרון ידיעה אין זה ספק, כמבואר בכללי ספק ספיקא בסימן ק"י (ספ"ו ק"א):

כז ודע שיש להבין מה דמרגלא בלשון הש"ס (ס"ג) והפוסקים בענין הוסתות, קודם הנץ ולאחר הנץ, והא קיי"ל (פ"י מג"ה ב) דלכל הדברים מקרי יום מעמוד השחר, וצ"ל משום דראיית הוסת תלוי בהחמה, אבל אי"כ הו"ל

לומר גם בערב, קודם שקיעת החמה ולאחר השקיעה, ולא כן כתבו, ובגמ' ובפוסקים מורגל לשון בין השמשות, וזהו לאחר השקיעה קודם לילה ממש כמו לכל הדברים. ויש מי שאומר דבאמת כוונת הפוסקים הוא על קודם השקיעה [מוט דעת (ספרים) סק"ה ועין פירוש רמזים (ספ"ו) סק"ג]. ולא משמע כן, ובכל מס' נדה כשאומר הש"ס בין השמשות הו ממש קודם הלילה, שהרי בש"ס (נ"ג) הוא בהפרש בין נדה לדיבה, וגם הש"ס [נ"ג] מוקדק בין בין השמשות דר' יהודה לבין השמשות דר' יוסי, ע"ש. ובאמת במשנה וגמ' לא הוזכר לשון נץ החמה אלא למאן דס"ל דהוסתות תלוי בשעות, כדתנן [פג"ן] ר' יוסי אומר אף ימים ושעות וסתות, היתה למורה להיות רואה עם הנץ החמה, ע"ש, ור' יהודה דס"ל דהוסת תלוי בהעונה ולא בהשעה והכי קיי"ל (פ"י ס"ג), אמרינן באמת בגמ' שם, רגילה למיחזי בסוף לילה, רגילה למיחזי בתחלת יממא, ע"ש, וזהו מעמוד השחר, [והו כוונת רש"י נמשנה שם ד"ה ר' יהודה ע"ש וז"ק]. וגם ברמב"ם לא נמצא לשון זה ונץ החמה, ורק הראב"ד ז"ל בספר בעלי הנפש (שער מיקון הסומות) כתב לשון זה ברינים אלו, ודבריו כתבו הרא"ש (פ"י ס"ג) והטור והשו"ע בסימן זה סעיף ד' וסעיף ה'. ולכן נלע"ד לומר, דהראב"ד ז"ל סירכא דלשון המשנה נקיט, והכוונה הוא על תחלת היום מעמוד השחר, וכתבו לשון נץ החמה, כמו שכתב הרא"ש בפ"ק דברכות סימן ט' לענין ק"ש וז"ל: בלשון העולם נקרא לילה קודם הנץ, ע"ש. וגם תלמידי רבינו יונה כתבו שם (ג' ד"ה פ"ט) וז"ל: מפני שעיקר היום אינו אלא מהנץ וכו'. ולדינא יש להחמיר בשני הצדדים:]

כח עוד כתבו הטור והשו"ע סעיף ה', אם רגילה לראות ראייה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה, אסורה בלילה, וביום כשיעור הנמשך בו. עכ"ל. והטעם, דכיון דוודאי ראתה בסוף הלילה, אזלינן בתר תחלת הוסת ואמרינן שעיקר הוסת בלילה, אלא שנמשך זמנו עוד במקצת היום, ולכן אסורה גם באותו מקצת היום [ט"ו סק"ט]. וכן אם רגילה לראות מקודם הלילה ונמשך גם בלילה, אסורה כל היום, וגם באותו מקצת הלילה כפי הזמן הנמשך בו [ש"ך

הר"ל ל' יצחק אהרן ב"ר אהרן

שה

יצחק

יו"ד סימן כ"ט

אור

וסת שאינו קבוע

בזמן האחרון רוב רובן של הנשים אין להם וסת קבוע, ולכך צריכות לחוש בראייתם לכמה סוגי וסתות.

א' יום החודש: ראתה באחד מימי החודש, צריכה בחודש הבא לפרוש באותו היום. ולדוגמא ראתה ב"ז בחודש ניסן, צריכה לפרוש ב"ז אייר. ואין חילוק בכל זה בין חודש מלא לחודש חסר.

ב' יום ל' בחודש מלא, וחודש הבא הוא חודש חסר, אינה צריכה לחוש לוסת זה, כי אין כאן יום ל' שתחשו לו.

ג' יום ההפלגה: הפלגה פירושה מרחק, שונה וסת זה מוסת החודש, שוסת החודש כיון שראתה פעם אחת חוששת, ואילו בוסת הפלגה אינה חוששת עד שתראה שתי ראיות, ומונה את הימים שביניהם - וזה נקרא הפלגה, וחוששת לה. ולדוגמא ראתה ביום א' בחודש ניסן וראתה שוב ביום כ' לחודש ניסן, הרי יש לה הפלגה של עשרים יום וחוששת לט' אייר, שבו יושלמו עשרים יום מהראיה השנייה.

ד' וסת ההפלגה שיש לחוש לו, הוא רק אם ראתה את שתי הראיות האחרונות באותה עונה, ר"ל שראתה עכשיו בעונת יום, ולסוף שלושים ראתה שוב בעונת יום, אז צריכה לחוש לסוף שלושים הבאים ביום, אולם אם ראתה עכשיו בלילה, ולסוף שלושים ראתה ביום אין עושים מזה וסת הפלגה בכלל¹⁴.

ה' עונה בינונית: הנה חז"ל חשבו ומצאו שסתם נשים ראוות לל' יום, ואמרו: סתם עונה ל' יום. וכיון שכן קבעו חז"ל שכל אשה שראתה, יש לה לחוש לסוף שלושים יום לראייתה, ולדוגמא אם ראתה בא' ניסן יש לה לחוש בל' בו.

ו' לפי"ז אם היה משתנה המצב ורוב הנשים היה וסתן לכ"ה יום, היה הדין שצריכות הנשים לחשוש לסתם עונה של כ"ה יום. והנה עתה נשתנה המצב ורוב רובן של הנשים אין להם עונה לשלושים יום - אם לא על דרך המקרה וכשאר ימים, וכן לא קבעו הנשים לעצמן שום זמן קבוע שרגילות לראות בו. לכך אין בזמן הזה לחשוש לעונה בינונית כלל.

ז' וסת הגוף: אם אירע בגופה שום ענין, כגון: שקפצה או פיהקה או שהרגישה שראשה או אבריה כבדים עליה, וראתה דם מתוך הרגשות אלו בין בתחילתן בין בסופן, כשתרגיש עוד

ב' ראה הנחשבת לקביעות וסת, היא רק אם נטמאה בה מה"ת, והיינו שהרגישה הרגשה המטמאת ומצאה מראה טמא, או שראתה כדרכה אפילו שלא הרגישה - דודאי היתה הרגשה ולא אדעתא. אמנם אין הכתמים אפילו הטמאים עושים קביעות וסת. אבל דם שנמצא על עד הבדיקה מצטרף לקביעות וסת.

ג' ראתה שלושה או ארבעה ימים, לענין קביעות וסת אין מסתכלים אלא על היום הראשון. ואפילו אם ראתה מעט ופסקה יום או יומים ואח"כ חזרה לראות, מסתכלים רק על היום הראשון דוקא. אמנם אם ראתה ופסקה, וראתה אחרי שבעה ימים שוב, תלך אצל חכם שיסדר לה וסתותיה.

ד' היום מתחלק לשתי עונות, עונת יום ועונת לילה, קבעה וסתותיה ביום חוששת ביום דוקא, קבעה בלילה חוששת בלילה. עונת יום היא מעלות השחר¹³ עד צאת הכוכבים, ועונת לילה היא מצאת הכוכבים עד עלות השחר. מהשקיעה עד צאת הכוכבים הוא בין השמשות, ואם ראתה בזמן הזה, העונה שצריכה לחוש לה היא עונת לילה.

ה' ראוי לכל זוג לנהל יומן שידשמו בו את עונותיה, וישתדלו לרשום מיד בקבלת הוסת כדי שלא ישכחו.

ו' אשה הלוקחת כדורים המונעים את הופעת הוסת, אינה צריכה לחוש לשום תאריך של וסתות בעוד שהיא לוקחת את הכדורים, דכבר הוחזקו הכדורים למנוע את הוסת, ודין זה גם בבעלת וסת קבוע.

ז' ואם רגילה לראות וסת מיד אחר גמר לקיחת הכדורים, או אחר יום או יומים צריך לפרוש בזמן שידועת שצריכה לקבל.

13. הנה בכמה מקומות נקטו השו"ע והפוסקים כאן לשון נץ החמה [ראתה קודם נץ החמה וכו']. והרבר ברור שאין הכוונה למה שאנו קוראים נץ החמה - אלא הכוונה לעמוד השחר, ותחילת היום הוא בעמוד השחר ולא בנין החמה כדאמרינן בכל מקום, ונץ החמה הוא אחר תחילת היום [כמבואר בפסחים דף כ' ע"ב]. אלא שנקטו הפוסקים לשון זה, מחמת לשון המשנה בנדה [דף ס"ג ע"ב], אולם הכוונה ודאי על תחילת היום האמיתית והיא בעלות השחר - שהוא תחילת היום לכל הדינים כולם.

ותנא דמסייע לן הוא בעל האשכול שכתב בהלכות נדה סימן ל"ב עמ' 77, ח"ל: וכמה אמר רבא עונה יום או לילה, ואע"ג שררכה לראות בסוף היום כעיא פרישה מתחילת עלות השחר וכו'. וכן גם כתב בסדרי טהרה סי' קפ"ד ס"ק ג' בד"ה ולענין, והוכיח כן מרבד הרמב"ם [פרק ח' מאיסור"ב הל' ג'] שכתב: ושיש לה וסת אסורה לשמש בכל עונת הוסת אם וסתה ביום אסורה לשמש כל אותו היום וכו', הרי שלא הזכיר נץ החמה, אלא יום ולילה, ויום הוא מעלות השחר כידוע. וראה בערוך השולחן סי' קפ"ד סעי' כ"ז.

14. ראה ערוך השולחן סי' קפ"ט סעי' כ"ז.

למים
כולה
שמיני
בבין
צאת
זעלה
ז: או
ז על
ה.
תיה,
אינה
גופה
זה.
שום
ידה
אלא
סי'
ומה
זעט
ניה
זה.
ה'
לה.
כול
זה
ית
ן
ם

שדמ"א. שבת ק"ט [ע"ג]
 מיתרם [דרכ הנה]
 וכרימת:
 ג. שם ממשמות
 הגמלה:

ציונים דרמ"א
 שבת (ה) תוספות פרק כל
 כתבי [שבת קבל, ה ד"ה
 שבת]:
 ג. ב"י [עמוד חקק ד"ה
 וכתב, בעטם הרמב"ם
 מחלוקת אסורות ח, סג]:
 ג. [דרכי משה י"ד סימן תמ"א
 אורח, כספ [שם סקי מהר"א
 [מחומת הדשן מ"ח סימן
 ס"ב ב]:

גדיון מהרש"א
 [ז] (שם) היודע בענין
 שבת. וכן מצינו דרכי
 אבילות. עין ט"ז י"ד סימן
 ש"מ ס"ק ט"ו:
 [ח] (שו"ת) מדברי
 סופרים. דעת רש"י
 ימות דף ק"ג [ע"ד ד"ה וישיב
 כיון דלא שרי ליה ליה
 מפרשין, בדבר נמשך דבר
 ומחילין בידים. ועין תוספות
 פסחים דף ק"ו א' ד"ה תוס'
 לו במלה, ועין שם בספר
 ג"ס:
 [יג] (פניא ס"ק ד) ע"ין
 בהר"ם סימן תכ"ד סעיף
 ח, [ב"י]. ועין מה שכתבתי
 שם בגליון. ועין ספר דת
 עיקר סימן ז' ע"ה ה' רש
 עמוד ד':
 [יז] (הנה) קודם שנעשה
 בר עבדו. מאלו ענה
 לקטן כגון על עשה חרפה,
 עין ספר המנהג סוף פרק
 ג' מאסורי ביאה, ונשגו
 גמורים פרק כ"ד הג"ל דף
 טורים דגם לשלם ממון כגון
 כשהוא קטן דמשלם כשיגדל,
 ועין מה תוספות י"ט ט"ז
 משנה ג' פרק ז' מחומות.
 ולא קיימא לן הכי בש"ע ח"מ
 סימן תכ"ד סעיף ח':

נו, שנתו ימות ויחלנו, ואפילו דבר שאין לו אסור אלא משום כל
 תשקלו אסור ליתן לידו, וכל שכן דבר טמא דחיי לאכולו בעיניה.
 וכן כמות בהגהות אשר"י שם. והטעם, דהיי כמאן דמחילי בידים.
 ועין סימן קס"ו סעיף ו' [פ"ק ח] ואס"ז סעיף ז' [פ"ק טו]. אבל
 מותר לימן עוף טמא לשמוק,
 דאע"ג דימות לה חוץ לאכילה כ',
 כדאימא בכנה במרא דף כ' [ע"א].
 קפון שלא הגיע למיטת, ושמיים
 המים היזק לו, ואין שם יין ישראל,
 מותר לגדול ליתן לו כסם יינם,
 ובתנאי שימוג בששה חלקים מים,
 וישים המים תחלה ואחר כך היין
 (ראב"ח חלק א' סימן קי"ב). ונראה
 לי דאם היין אינו חזק, שיפסק ע"י
 כך, יזוהו לעכו"ם לימן לו. כתב
 רבינו ירושם נמי א' חלק א' [יג, ג]
 דאין למחות בעכו"ם המאכלין
 אוחס אסור, אבל אסור לומר
 לעכו"ם להאכיל אוחס אסור,
 עכ"ל. ואם המינוק נרץ לך,
 כגון שהוא קצת חולה, מותר לומר לעכו"ם להאכיל אוחס, וכן
 נוהגים בפסקא שמוזכר לעכו"ם לישא המינוק לבימו ולהשקותו מתוך.
 והרשב"א בתשובה [ח"א סימן כג] כתב דמידי דנרץ למינוק, כגון
 אכילה ביום הכיפורים, מאכלין אותו בידים. אבל מידי דלא נרץ
 ליה לא, דהא אסור לינק אחר כ"ד חודש. ואף שאמרה להלכה ולא
 למעשה, הר"ן [רש יומא סוף ד"ה יום] כתבנה קתם למעשה. וא"כ
 אם המינוק חולה ואי אפשר לשאת אותו מוח לביים, ינק מהעכו"ם
 שימן להמינוק מתוך, והעכו"ם מניח מתוך ומעמידו בבית והוא ליה
 תמנו של עכו"ם, ואז אפילו הולך העכו"ם לפעמים יכול לזוות
 לקטן לימן לו לשמות, אבל הוא לא יגע בו שמה איכל ממנו, כמו
 שכתוב סימן ת"מ [סעיף ג]. אבל אם המינוק אינו חולה כל כך,
 ישאנו לחון ולא יכנס המתוך לבית כלל, (עפ"י) [ע"ין] רש סימן
 תס"ו [פ"ק ג]. וכמו עוד רבינו ירושם [ס"ט] דכל דבר שהוא
 משום מזהו ספיין ליה בידים, כגון שמתכין אותו לתקוע בשבת, וכן
 התוספות בפסחים דף פ"ח [ע"א ד"ה שם] דמותר להאכיל פסק לקטן אע"פ
 שאינו נגמל עליו, כיון שהוא חינוך מזהו, ועין מה שכתבתי
 סימן קס"ו [פ"ק א] דיש אומרים דמותר עשה מותר להאכילו בידים, כגון
 לימן לו לשמות קודם קידוש, אבל הא פשיטא דמכל מקום
 מחויב לתכנס במצות עשה כגון לעשות להם קידוש וכיוצא בזה, כן משמע
 בתרומת הדשן סימן ז"ד. והמינוק כל מה לפוס חולשתו
 היודע להתעטף חייב בצליה, לשמור חפליין חייב בתפילין, [היודע מענין
 שבת חייב בקידוש, וכן כל כיוצא בזה: ד טוב לו שיקבל
 והיי אמרינן בסנהדרין דף נ"ה ע"ב חקלה איכא קלון [ליכא] [איכא] כ"ג, ע"ש.
 ודבר שזממון [ע"ין ע"ין צה"מ סימן [שנ"ט] [שמתן]

סימן שדמ

דין ההולך במדבר בשבת. וכו' ב' סעיפים:

ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת
 מונה שבועה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו
 ומקדש השביעי בקידוש והבדלה [י"א] ואם יש לו

(ב) מכל מקום טוב לו שיקבל על עצמו כו'. על פי זה
 נראה לי לפרש דברי רש"י בכנה קמא דף ל"ח [ע"ין] בשורף שבת
 של חזירו, דלאמרינן הוא עובדא וכפיה רפרס לרב אשי ונחני
 מיניה כי כשורא ללמא, ופירש רש"י [ד"ה ונחנייה] שרב אשי שרף
 שטר חזירו בילדותו. ואיכא למיחן
 דוחאי כוונת רש"י להליל רב אשי
 מענין זה דהוא שרף שטר חזירו
 על כן פירש דבילדותו עשה כן, וכן
 כתב בתשובת מהר"ם פדוהו
 בסוף משבחותיו, וא"כ למה עשה
 אותו לשלם, והא משנה שלומה של
 [שם פ"א] הן הקטן פגיעו כו'.
 [הוא] [כ"ג] שחל פטור, כל דם
 ממונו, וזכור ורוע [מ"ג סק"ו ג'
 קמא סימן שנתן למד מכאן דקטן חייב
 כשהגדיל, והציט ע"ה [היי]
 מדלמרינן בכנה קמא דף [ל"ח]
 [ע"ין] מעליית יוממים, כמו שכתב
 הגהות אשר"י בפרק המובל וה
 פ"ח רש סימן ט' כן בשם אורח
 אבל מ"מ ז"ל [ב"ח עמוד חקק ד"ה א"ן] כתב. דלא קיימא לן
 דשאינו גבי מועד דהיתה תקנת חכמים כן מפני מיקון העולם, עמו
 שכתבו התוספות בפרק ד' וה' שם [ל"ט, א ד"ה א"ן]. ונראה גמרי
 דרב אשי דחיי פטור מן הדין, אלא דרפרס כפאו בדברים לגמור
 לפנים משורת הדין, כדאשכחן בסוף האומנין [כנה מיתא פ"א] דכל
 פסק על רבה בר בר חנה שיטלם לפועלים שכירותם על מה ששמו
 לו חכיה ושכרוהו בפשיעה, ואמר שם רבה דינא הכי, אנו רב
 אין, דכתיב [משלי ג, ט] למען חלך בדרך טובים וארמות לדין
 תשמור, הכי נמי עשה רפרס כן לרב אשי, וחלילה לרב אשי שהתוך
 לכפיה, אלא בדברים אכפיה, כדאשכחן בהמדר [כמונתו ע, א] ככפיה
 שהיא בדברים, וכונת רפרס היתה שיעשה רב אשי לפניה משורת
 הדין, וכפיהו בדברים על זה, כן נראה לי גמון בזה.

וכן כתב הגהות אשר"י בראש השנה [פ"ד סוף סימן ז'] וכן מצינו
 התוספות בפסחים דף פ"ח [ע"א ד"ה שם] דמותר להאכיל פסק לקטן אע"פ
 שאינו נגמל עליו, כיון שהוא חינוך מזהו, ועין מה שכתבתי
 סימן קס"ו [פ"ק א] דיש אומרים דמותר עשה מותר להאכילו בידים, כגון
 לימן לו לשמות קודם קידוש, אבל הא פשיטא דמכל מקום
 מחויב לתכנס במצות עשה כגון לעשות להם קידוש וכיוצא בזה, כן משמע
 בתרומת הדשן סימן ז"ד. והמינוק כל מה לפוס חולשתו
 היודע להתעטף חייב בצליה, לשמור חפליין חייב בתפילין, [היודע מענין
 שבת חייב בקידוש, וכן כל כיוצא בזה: ד טוב לו שיקבל
 והיי אמרינן בסנהדרין דף נ"ה ע"ב חקלה איכא קלון [ליכא] [איכא] כ"ג, ע"ש.
 ודבר שזממון [ע"ין ע"ין צה"מ סימן [שנ"ט] [שמתן]

באר היטב

י"א, ועין מ"א [הג"ל]: (ה) דתשובה. קטן שנגזר או שהוקר, ראו לנו
 דין להכותה, שלא ירגיל בה, אבל אין לרץ לשלם אם אין הגניבה בעין, כ"ח
 [עמוד חקק ד"ה כתב]. ועין ט"ז [פ"ק ג], ובספר מקדשים סימן תל"ז.
 [מ"א ס"ק ד']

להמינוק מתוך, והעכו"ם מניח מתוך ומעמידו בבית, והוא ליה תמנו של עכו"ם,
 ואז אפילו הולך העכו"ם לפעמים יכול לזוות לקטן לימן לו לשמות. אבל הוא
 לא יגע בו, שמה איכל או ישמה ממנו. אבל אם המינוק אינו חולה כל כך,
 ישאנו לחון, ולא יכנס המתוך לבית כלל. ועין מה שכתבתי בסימן ת"ג ס"ק

ביאור הגר"א

[ה] וכן. יבמות שם [ק"ד, א]: [ו] ואפילו בדברים כו'. כמו שכתוב שם חולש
 בעצין [שאינו] [ג] נקוב, ובפרק [ב] [ג] דעירובין [לא, א] אבל לא בטבל,
 ואוקמינן [שם ע"ב] בטבל דרבנן, ואם איחא הרי חזי לקטנים, וכמו שכתוב שם
 [ג] ב' דמשום האי טעמא מערבין לגדול ביום הכיפורים. וכן דעת תוספות בראש השנה ל"ג א' סוף ד"ה תביא כו'. אבל הרשב"א [יבמות ק"ד, א ד"ה ומיחן] כתב
 דברובבן מותר, כיון ולא קיימא תירוק דיבמות שם, ובזה אחי שפיר וההיא דראש השנה [שם ע"ב] כאן בקטן כו', וכפירוש תוספות [תנייל רש הירבות], והאיק
 דאמרינן בפרק תולין [שבת קל"ט, א] וליתן לחינוק ישראל, ואע"ג דמשנינן שם דאחי למסרך, זה לא שייך אלא בדבר שלצורך הגדול, ממה שכתוב בסוף פרק
 ג' דעירובין [ג] ב' דאחי למסרך, ולכאורה קשה הא מאכלין אותו ביום הכיפורים כמו שכתוב בפרק ח' דיומא [פ"ו, ב] וגדור עליו להאכיל כו', אלא כנתבאר
 לעיל. ומ"ש בטבל, לא דמי, דשם איסורו מצד עצמו, מה שאין כן ביום הכיפורים: [ו] [נהגין ויש אוסריים רב] הו. כבוד לעיל [בשריי]: [ח] ויש אוסריים רב
 כו'. וראה ממה שכתוב ביבמות [ק"ג, א] וגיטין [נה, א] וליכיל קטן כו', ושם אפילו בהגיע לחינוך. ובנה מ"ו ב' שמע מינה קטן כו'. ושם מופלא סוף לאיש
 ושם, אי דאורייתא קטן אוכל כו'. וכן משמע סוגיא דיבמות שם [ק"ד, א]. ועין תוספות רשבה שם [קנא, א ד"ה שמתן] שדחוקו בסוגיא דיבמות. ועין תוספות
 ישנים ביומא פ"ב א' ר"ה בן כו', ואם תאמר הא דאמרינן קטן אוכל כו' השתא חנוכי כו', ואומר ה"ר אליעזר ממין דחינוך לא שייך אלא במצות עשה כו',
 ור' אומר דחינוך לא שייך אלא באב כו', וכן כתב הרמב"ם [מאכלות אסורות ז', כח]. וכן הקשה הרמב"ן על סברא ראשונה סברת תוספות [שבת שם] דמקמי
 שם [ביבמות] מקטנה שאוכלת בתרומה, ומשמע אפילו הגיעה לחינוך, ובנה שם ואי מופלא כו' שמע מינה קטן כו'. אבל הקשה ג"כ על סברת הרמב"ם, דאם
 כן לשיני בנה שם לא צריכא לאביו. ועין שם ברשב"א דיבמות [ד"ה עור] שהאריך שם והניח בצ"ע, ובסוף כתב כסברת תוספות ישנים הג"ל דבמצות עשה
 דקא, דכל הני דחשיב בסוף [פרק ג' ד'טוכה] [מב, א] הכל במצות עשה כו': [ט] אף על פי כו'. [כ] משמע [מ]דאינו [כ] מחוייב להפרישו: [י] מכל מקום
 שבת ג"ו ב' שכל דין כו'. ועין רש"י באב קמא צ"ח ב' [ד"ה ואכפיה], ועין סנהדרין ג"ה ב':
 שדמ [א] [פ"ק א] ואם יש כו' מצומצמת. כמו שכתוב שם [שבת ט"ז, כ] לימות כו':

הגהות והערות

- [ג] ציון זה נוסף מהסדרים
 דיהרנפאלו מ"ב:
- [ח] נוסף מהסדרים
 אמ"י מ"פ:
- [כג] ע"ין מהלה לזוד ס"ק
 ד':
- [כד] תוקן ע"פ מלמח
 הסקל וכנס ע"ה:
- [כז] תוקן ע"פ מלמח
 הסקל, פ"י מנדחים חתם
 סוסר ומקור פיס. ועין גליון
 מהרש"א ס"ק י':
- [כה] תוקן ע"פ דמשק
 אליעזר:
- [כז] נוסף ע"פ דמשק
 אליעזר:

ג. הר"ן שם נ"ב, א ד"ה גמ'; כל כו' סימן לא ג. ג. ד. [ר"ן] שם וכן כתבו המוספות [שם ד"ה עשה] והר"ם [שם פ"ו סימן א] במירוץ שני [מגיד משנה] שם כ כן נמשך הרמב"ן שם ד"ה נמתי מנכר: ה. מירמל דרנה"ן שם:

הגהות הפס"ע

שד"ם סיף א כדו פרנסתו מצומצמת. משום פיקוח נפש:

הגהות והערות

שד"ם א [הר"ן מנן רק עומה דמחמין דרננן, עיין פמ"ג:

ב. תוקן [במהלכות] להיטעמך מקי"ד:

ג. נראה שם מקורו היסודי, ונכני נזר היסודי האלוקה מקורו ממח"ס ד' נטין שהיה בענין פשוטה:

ד. עיין סימן רמז סוף סעיף ג בהנה, ומשנלות וכן אדם ה' ואשל לפרנסה אדם י; סימן רמז משנלות וכן אדם ו ד"ה ודע; סימן תל"ה ע"ז ומשנלות וכן סימן ג' ומג"ה פ"ק ה':

ה. תוקן ע"פ משנלות וכן סימן טו אדם א ד"ה דע: ו' לפיניו נבמלה איהא רב"א:

ז. תוקן ע"פ מח"ס ד' נטין שם:

שד"ם א אסור לו לעשות. ואע"ג דרוכז ימים הם מול, זה מקרי קבוע. ומוותר לידך. שאלו ישרא' נמדנר לעולם יתלל שבתות וימותו בלחץ גזירה: א"ג אפילו ביום. לפי שחמומין מדבריהם. ואפילו למאן דלמחר [עירונין לה, ג] חמומין דלדוריימא, כיון דליה ביה איסור סקילה לא החמירו בו [מגיד משנה שם כ, כו ור"ן שם נ"ב, א ד"ה גמ' א]. והמוספות [שם סוף, ג ד"ה עשה] והר"ם [שם פ"ו סימן א] כתבו כדי למהר ללכת מן המדבר. משמע דשאר איסור דרננן אסור לו לעשות, אע"ג דקיימא לן ספקא דרננן לקולא, דכיון דמל עליו שבת אסור בכל, כמו ביום טוב שני דקאי נמי ספיקא [ואסור] [ואיסור] [שבות:]

שערי תשובה

שד"ם (ב). היה יודע מנין יום כו'. עיין בשו"ת מהר"ם די בוטין סימן ג"ח דאף בכהאי גוונא מונה ה' מיום [השבתה] [השבתה], ושם נתן טעם למה לא הותר במלאכה ג' ימים שסמוך ליציאתו כיון דאין יוצאין ג' ימים קודם שבת, ע"ש. ועיין במור וקציעה באותם שוטפים תחת קוטב, שהיום מתארך חודש וב' חודשים, יש למנות וא"ו ימים של כ"ד שעות שורה שלנו:

ביאור הגר"א

[ב] ומותר. ממה שכתוב שם במאי מינבר כו':

פרי מגדים

אשל אברהם

שד"ם א אסור. עיין מ"א. לא יענה כעם אס' הם דברי עמנו או מלא נצחו מקום כן. דרוקשה לו ז"ל לנעול ברוח, והיינו כמו שכתבו צו"ד [סימן ק"ט] [פס"ק א] ובהנה יבש ציצת לנרץ להשליך אחד רק ממדות סקירות. ולמד מירוח המוספות [ומהם מה, א דטר לאשון נשעפין נשקלין דהיכל דודאי עושין שלא כדין אין הולכין במר רובא, א"כ אמי שפיר כפסגא. וקבוע בו מן המורה הוא, דניכר לכל העולם, והוא ממש כמשע מורות ולקח מלחם ואפי' יודע כו' [פסחים ט, ג]. עיין מה שכתבו א"י"ה נלות ג': ב ומותר. עיין מ"א. הם דברי הר"ן ז"ל פרק כלל גדול בשם נ"ב, א סוף ד"ה גמ', ועיין מוספות [שם ק"ט] [א] [ב] ד"ה [עשה] ור"ם [שם פ"ו סימן א]. ופשוט הייתי שמתן צוה לשון אפילו הכוה יומא, דלא מנעיל כאשר יומי פקוח נפש הוא שימותו בלחץ גזירה כו' [ואפילו ביום שמקדש אותה, כדי פרנסתו, ואפי' שפיר, דאיכא מאן דלמחר גמרא אס דעבד מלחמול כו'], ועיין אות שאלתו זה. וי"ל דצ"ל ליתן טעם אף למאן דלמחר [רמב"ם שם כ, א] י"ב מיל דין תורה, אפילו הכי שרי לילך כמה שרובה דפקוח נפש, דיימות בלחץ גזירה. והכוה יומא נמי, דמה חיות. ואף מדרכנן מחר לו יום זה לא רלו להחמיר עליו, כיון דליכא סקילה, וכדבעינן למחמיר לקמן א"י"ה: ג אפילו. עיין מ"א. הכי"ג דיעוה. הר"ן ז"ל סובר שחמומין דרננן, משום הכי לא החמירו בהוה יומא. הא י"ב מיל למאן דלמחר דין תורה, אסור בהוה יומא מדרכנן. ומגיד משנה פרק ב' הלכה כ"ב אף למאן דלמחר דין תורה לא החמירו מו"ל בהוה יומא, דליה ביה סקילה [וכרת], ואי אפשר להשאר בלחץ גזירה, הלכך לא גזרו אף בהוה יומא [הא מחמיר ושכימת בהמתו והוא הדין יום טוב ודאי אסור כל יומא מספק, עיין ט"ז משנלות והג' מו"ל]. והמוספות והר"ם כתבו למהר ללכת מן המדבר, כן כתב הר"ם ז"ל, ובמוספות לא כתבו מפורש כן, ועיין מגיד משנה. ומשמע דשאר דרננן אסור, מדכתב למהר ללכת, ולא חמומין דרננן, דמשמע לדידהו אף י"ב מיל דרננן. ומשמע דאיסור דרננן שרי בכל שעה ימים, ובהוה יומא אסור מלאכה דרננן, ולא משני דמינכר במלאכה דרננן. עיין מוספת שבת [פ"ק ג] דלחץ זה היכר, דמלאכה ליה ליה, מה שאין כן נהילתן ודאי מינכר, דדך השירא ללכת ולילך ולמהר בכל מה דלפטר, וכשעה ימים הולכין. ואמנם הוה קשיא לי משני שצילין [פסחים י, א] ואפי'

שד"ם (א) ואז יעשה מלאכה. הטעם מפני פיקוח נפש, שאלו לא יעשה מלאכה ימות, ועל כן אסור לעשות מלאכה להפטרנס יומר מיומו. ועל כן נראה שאלו יום מה לאכול, כגון לחם, אסור לנשל לו מצטיל, דלחץ כחן פיקוח נפש. והא דמותר לילך, משום דחמומין דרננן ואין כאן אלא ספק בכל יום:

ממה להתפרנס א אסור לו לעשות מלאכה כלל עד שיכלה מה שיש לו (א) ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו ביום שמקדש בו (ב) כדי פרנסתו י מצומצמת י ב [ב] ומותר לילך בו בכל יום ג (ב) אפילו ביום שמקדש בו:

ב (ב) היה יודע מנין יום שיצא בו כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו אבל אינו יודע באיזו יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו ובודאי לא יצא בשבת וכן ביום מ"ו וביום כ"ב וכן לעולם:

באר היטב

שד"ם (א) כדי פרנסתו. ואם יק לו לחם אסור לנשל, דלחץ כחן פיקוח נפש, ע"ז: (ב) אפילו. אכל שאר איסור דרננן אסור לו לעשות, ועיין מ"א [פ"ק ג]. בין שאינו יודע יום שיצא, בין שיודע מנין יום שיצא ושכח באיזה יום בשבת יצא, מנה מיום השכחה ומקדש השביעי. ומה שלא הותר במלאכה ג' ימים דסמיכי ליציאתו, כיון דאין יוצאים ג' ימים ג'. ועיין נמהר"ם נלאנטי"י בספר קרנן חגיגה סימן ל"ח:

משבצות והב

שד"ם (א) ואז. עיין ט"ז. משמע מלאכה דרננן עושה בכל יום, דספק דרננן לקולא. והא דאין עושין ספק דרננן לכתחלה כבסימן תפ"ט בט"ז אות ה', י"ל החם ימתין, מה שאין כן כאן הוה כריעבד, דצריך ליה לאותה מלאכה. ויש להקשות, שני שבילין לשני בני אדם בבת אחת [פסחים י, א], וביד"ד [סימן קי"א] [סעיף ה] שתי קדירות ואיסור דרננן [גפול] לאחד מהם שתיהן אסורות דבאחד איסור, ולאכול זה אחר זה אסור, הוא הדין כאן, ואי"ה במ"א [אותו] יבואר בזה. ועיין ר"ן [שבת לא, א ד"ה גמ'], וי"ל לילך צריך פיקוח נפש, שאם לא כן ימות בארץ גזירה הוה פקוח נפש, כמו שכתבו הר"ן ז"ל ומ"א [פ"ק ב], וההוא יומא הוה תו ספק דרננן לקולא, ועיין בהלכות מגילה [סימן תרפ"ח סעיף ד] ע"ד ספק מוקף חומה קורא בשניהם, ועיין ר"ן שם [מגילה ב, א ד"ה וליעין]. ואני מסופק, אם יש לו לחם ובר ומזון, ונרשא אותם ברשות הרבים מקום שששים רבוא בוקעים, ועושה בכל יום בכל ארבע אמות איסור תורה בספק, אם טוב יותר שישליכם ויעשה בכל יום שעה מועטת מלאכה דין תורה כשיירא אצל עכו"ם, דומה לכל יראה בחומץ [סימן תפ"ד סעיף ז] ומ"א סי' ט. ואם נאמר ספק הוה אי יש לנו רשות הרבים היום, טוב לישא אותם, רהוה ספק ספיקא כאמור. ומיהו מלאכה דרננן הדר הספק לדוכתיה, דגם ארבע אמות בכרמלית בכל רגע הוא. והנה המהלך במדבר ושכח באיזה חודש עומד או מנין הימים של חודש בניסן סיון תשרי, בעניני מעודות, ויצויר זה בימים שאין לבנה נראית וכדומה לזה ג"כ אי אפשר לידע ולהכיר, צריך לנהוג מספק בקדושה עד שידע ודאי שיצא ימים טובים. וכי תימא יום טוב לאו, ולא כרת וסקילה, ליתא, דמכל מקום ספק תורה כהאי גוונא באיקבע איסורא מן התורה לחומרא. ומה שכתב המ"א [פ"ק ג] דחמומין י"ב מיל דליה סקילה לא החמירו בו, הוא מטעם למהר ולילך כמו בכל יום, שצריך לילך דאם לא כן ימות בארץ גזירה, לא החמירו חז"ל בהוה יומא להיות שובת טפי מדרכנן, הא בספק תורה לעשות מלאכה, אפילו בלאו אסור ליה. ומחמיר ושביתת בהמתו א אסור ליה כל שאין פקוח נפש, ואף שאר איסור דרננן מצדו במ"א [שם]

אוצר פשוטים

אם תראה רם נאמר ניוול בתו רוב ימים שהיא מטולקת ברמים ויהיה לה דין זה, ואדרבא נימא דם זה הוא מהימים שעלולה לראות, שהם ימי נדה, וכיון שעל כל פנים ימי זבה רובא, הוה ליה ספק וטוטה, חוה ברור לפענ"ד. ועיין נדה דף צ"ד ע"ב ריש פרק הוראה בתם, אם רוב ימיה טמאים, ע"ש. ועיין [שבת] חתם סופר אר"ח סימן קע"ח:

שד"ם א [פס"ק א] ואע"ג דרוכז ימים. נ"ב, שמעתי מקשים להרמב"ם [איסורי ביאה ו, ו-ו] שבטור י"ד סימן קפ"ג נב"י עמוד ב ד"ה ויש מיהו דאשה מיום שנולדה מונה ד' ימי נדה וי"א א"כ רוב ימי זבה על ימי נדה, והיכי משכחת פתח בטוטה [עירובין ה, א] וניוול בתו רוב ימי זבה. ולא שייך קבוע, כיון שאינו ניכר במקומו, ולא דמי לשבת. ולפענ"ד לא קשה סדרי, דמי זבה היינו ימים שמטולקת ברמים, והכתוב קח"א לו [ויקרא טו, כה] בלא עת נדתה, ואין נאמר

שו"ת תשורת שי

ריג

תלינן בצענה הקצוע הי"כ חפילו להאי"ז דעוכה היינו מעלי"ע הי"ד זוסק קצוע משאי"כ זוסק שאינו קצוע רק חוששה ליום שרחה באחרונה אזי אם קצועה וקח ליום או לילה אינה חוששה רק ציום שרגילה לראות או צלילה שרגילה לראות ולע"ד ק"ו הוא דיותר חלוק לילה מיום משעה ששית לעצמיית וכה"ג וכן אם אין לה וקח ליומים כלל דלדעת ר"ח וקייעתייה דלעולם לריכה צדיקה לפני השמיש כמי דוקח אם לא קצועה וקח לשעות או צין יום וצין לילה דאם קצועה באחת מהנה כיון דאין לה וקח קצוע ליומים שעות או לילה או יום שקצועה בהן חשיצי וקח קצוע שא"ל צדיקה זולתן.

דאפילו להחזיר צמ"י קפ"ו דאם אין לה וקח קצוע למעלה מ"י"ד יום רק דאינה רואה בפחות מ"י"ד יום חיישינן שחוקר ראייתה גם בפחות מ"י"ד יום וי"ו הכא לא חיישינן שחשחנה קציעתה שקצועה לראות רק ציום ולא צלילה דאלת"ה איך קצועה וקח לשעות כיחא כמי כיון דאין לה קציעות ליומים כיחוש שישחנה השעות לקרצ או לרחק מדע דיותר קצרה לתלות קציעת הוסק צלילה דוקח או ציום דוקח מלחלות צענה מהשעות דהא מצוה צמ"י קפ"ט סי"ג דאפילו רחשה שלשה ר"ח זאי"ז אינה קצועה וקח אח"כ רחשה-כולם ציום או כולם צלילה וכ"ו עיי"ש וכ"ז ליחא בצענה.

דבגוף דצרי החזיר הנ"ל לליע דמה שהקשה על תה"ד דעד י"ד יום חסוב כלפני הוסק דאי"כ אשה שהיה רואה חזיר אחר שלשים יום ואחר שלשים יום אין לה וקח פעמים מקדמה פעמים מאחרת לא תחוש לעונה ציוכית דהא אחזקה שלא תראה עד לאחר למד יום והיה כאשה שי"ש לה וקח שאינה חוששת לע"ז והא דודאי ליחא כדמוכח מכה"פ ח"ד ולק"מ דודאי עונה ציוכית דדינה כוסח קצוע כדאיחא צמ"י קפ"ט סי"ד דקסח נשים רואה בן אל"ס יותר מזו דאחזקה שלא לראות עד אחר שלשים יום ואח"כ אין לה זמן קצוע דמצוה צמ"י ד"ז אינה חסובה כוסח רק לענין להקל עליה שלא תלטרך לצדוק לפני התשמיש דדעה כ"פ דאפילו אין לה וקח כלל אל"צ י"ל דצב"ה"ג גם המחזירין נודו כיון די"ש קצרה קלח שלא תקדים לראות.

דבמש ומה"ה דכתב דענין זה שכאמר דלא תראה שלא בצענה וקח לא אמרינן חזקה דוקחות דלא אמרינן חזקה דוקחות רק לענין שצבעתה וקח ודאי תראה משום דארה צונוו צא והציא ראה והא דמנוחא מעלי"ע שלא בצענה וקח ח"ד נ"כ לק"מ דלענין שלא תלטרך לצדוק לפני השמיש הא אמרינן חזקה דוקח שלא תראה לפני הוסק דהא כשאין לה וקח לריכה צדיקה לפני השמיש לרי"ח וקייעתייה וכשיש לה וקח אל"צ והא דמנוחא מעלי"ע שלא בצענה וקח כזר י"צבו צמ"י"ד ס"ס :

להלריכה כפרה על מה שלא צדקה עלמה לפני התשמיש דעדיין לא הייתה יודעת אם יש דם על העד וכעין זה מלחתי אח"כ צנוצ"ת סימן ל"ו ועכ"ל דמ"ש הכ"ז ס"ס ק"י פ"ה דצ"ח"ן לה וקח לריכה כפרה משום דק"ל צ"ח"ן לה וקח לריכה צדיקה לפני התשמיש שתצדוק אז העד לאור הכר ולא ק"ל הכי ומ"ש השואל דהיא כי"ש לה וקח ומושה שלא בצענה וקחה כיון דעכ"פ דרכה שלא לראות בפחות מכה"ח ימים כמ"ש המחזר צמ"י קפ"ו סי"ג רק החזיר ונגמס ע"ז יפה כתב אם תוך השתי חדשים לא רחשה כלל או שיכחה ליום אחר ולא רחשה ציום כ"ה אזל אם לפני מקרה זה רחשה ציום כ"ה הייתה לריכה לפרוש עונה כ"ה חף אם יש לה וקח קצוע ליום אחר כדאיחא צמ"י קפ"ט סי"ד הייתה רגילה לראות ציום עשירים ויש לה זזה וקח קצוע ושיכחה ליום שלשים זה וזה חסורים וא"ל דוקח ציום שלשים לפי שהיא עונה ציוכית דהא מקור דצר זה מושקה פ"ט דכדה דף ק"ג ע"צ הייתה למורה לראות ציום נ"ו ושיכחה לראות יום עשירים זה וזה חסורים וא"ל דמיי"ר צעשירים לחדש ומשום דהיא עונה ציוכית דהא צ"פ צ"כ דל"ט מפרש לה דנ"ו ועשירים לעצילתה מיי"ר וכן פרש"י צפ"ט ס"ס דף ק"ד צדיה הי"ו.

דבמש כיון דרחשה רק ציום א"ל לפרוש צלילה שלפניו יפה כתב דלא ק"ל כהאי"ז דלריכה לפרוש כ"ד שעות לפני הוסק וכמ"ש תוה"ש סימן קפ"ד קק"ו ואחרונים חף מ"ש תוה"ש דהאי"ז היה לו גרסא אחרת צמ"ק לא כ"ל דמצוה צמ"י ק"י שכיח דגרס כגרסא שלנו דאם דרכה לראות ציום לריכה לפרוש ציום וקחה ולא צלילה וכן להיפך ואח"כ כתב אחר לי מורי הא"ז העזרי שרגילים לפרוש סמוך לוסחה כ"ד שעות שאם רגילה לראות ציום פורש מונח כל הלילה שלפניו עכ"ל וכוונתו דצנות ישראל החמירו ע"ע לנהוג כן וכיון דכן נהגו נעשה חיוצ צמקוס שנהגו כמצוה צמ"י ק"י ר"י"ד חף מדכתב שאם רגילה ולא כתב שאם רחשה משמע דמיי"ר צרגילה זוסק קצוע דרגיל היינו ג"פ וכמו למורה צפ"ט דכדה דף ק"ד זזה נהגו להחמיר לפרוש כ"ד שעות ולא צרחה ציום זה פעמיים ולא ג"פ דהצו דלא לוסק"ף עלה ויעיין צמ"ה"ס פ"ד ס"ס כ"ה דכתב דגם אם לא הייתה לריכה צדיקה דהוא כחוסקה חמענה צה"צ חף אינו מצוה אם מיי"ר צנוצ"ל על עד שלו או הרגישה צענה השמיש או כמלא על שלה אחר השמיש כיון דזה אינו רק ספק אם הייתה דם צע"מ"ז אפשר א"ל לצה"צ גם כן וצלח"ש ק"י קפ"ה הציא דצרי מהרמ"פ הללו.

עוד כ"ל לפי המצוה צמ"י קפ"ט סי"ג דאם אין לה וקח קצוע ליומים קצועה וקח לשעות דאינה חוששה רק שעה שרגילה לראות משאי"כ אם יש לה וקח קצוע ליומים חוששה כל העונה ולא

שעה
ישה
וסה
ע"כ
שלא
זולת
:
ח"ה
חל"ה
ספק
אינו
ואי
ז חף
ח"ה
ן שרי
דצב"ן
כאצד
והיתה
דדס
ק כ"ז
י ח"ג
ועש"ך
לא
יק כ"ג
זצדקה
דמה
הרחס
וחקכה
זיקנה
דצרי
ליכך
חזקה
אולי
הוא
שק"צ
בלמה
העד
מ"ש
אין

כשרוצים להיפרד ולהרחיק נדוד לזמן רב או יתפעלו הנפשות כאהבה יתירה אהבה עזה מגודל הנענועים, ועל כן (יבמות סב:) חייב אדם לפקוד וכו' בשעת שיוצא לדרך, ואם כן תתבונן לפי זה דבשעת הפירוד או הוא הזוג באהבה יתירה ביותר, ומקרי זוג היותר עליון ונולד מזה הנשמה היותר עליונה, על כן להיות בעוה"ר הפירוד בין הדבקים נעשה כתשעה כאב, מיקרי בעוה"ר יום יציאה לדרך, נולד מזה הזוג משיח, הנשמה היותר עליונה וכוללת, הכן.

ועל פי זה תתבונן מה ששמעתי שהקשו תלמידי הרב הקדוש מוה"ר דוב בער זצוק"ל לרבם, על הא דאמרו רז"ל (יומא נד:) שמצאו האויבים ביום ההוא את הכרוכים כמעט איש וכו', הלא אמרו רז"ל (כיב טז:) שזה לא היה רק בזמן שישאל עושין רצונו של מקום ובהיפך ח"ו הכרוכים הופכים פניהם זה מזה, והשיב להם הקדוש הנ"ל, חייב אדם לפקוד וכו' בשעת שיוצא לדרך וכו', ואתה הכן, (עיי' אנד"כ פקודי לא.) והנה ימי בין המצרים הם כ"ב, ח"י ימי החול ד' ימי קודש, היינו ג' שבתות וראש חדש, הלא יצרפו יח"ד א, ח' ד' היות נמשך אליה היסוד ח"י (עלמין) ונעשין כאחד יח"ד ב"ך יכרך ישראל.

ותבין ותתבונן במזמור (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שב"ת אחים (מלשון שבת) גם יח"ד, רצ"ל גם אותו השב"ת אשר באותן הימים כ"ב, גם יח"ד בנימטריא כ"ב, וסיום המזמור (שם) כי שם צוה י"י את הברכה חיי"ם עד העולם ג, שהוא הרמו באלו הכ"ב ימים ח"י נמשך אל הד', הכן.

ותתבונן לפי זה תיבת יח"ד שמשמשים המקובלים בכל מקום, היינו אות הו' נמשך מן הח"י אל הד' ונתהווה תיבת יח"ד בשלימות, הכן, (עיי' אנד"כ סימן ו).

(א) ר"ל חיי יסוד, עם ר' מלכות, רמו על היחוד, ח"י ה' היות, כן הוא ביהוה (תרומה קעה ע"ב, מובא באגרא דפרקא אות ד'), פי' קודם היחוד המלכות היא אות ד', ונמשך אליה היסוד ח"י ונעשין כאחד יח"ד, היינו ח"י ד' כנ"ל, ב"ך הם כ"ב ימים שרומזו על היחוד, ח"י ד' גימטריא כ"ב, (עיי' אגרא דפרקא אות ו').
(ב) פי' עם השבתות הם כ"ב ימים.
(ג) עולם רומז למלכות (והר פנחס רמ"ב סוף ע"א, מקדש מלך מקודי רנ"ח ע"א), ח"י, יסוד, נמשך אל הד', מלכות.

(ב) ביקש רבי לעקור תשעה כאב שחל להיות כשבת אמר כיון דאידיה אידיה וחכמים לא הודו לו (מגילה ה), ונראה לפרש מה שרבינו הקדוש דוקא ביקש לעקור תשעה כאב שחל להיות כשבת, דהנה אמרו בגמרא (ירושלמי פ"ק ג ז) אחד מכני המשפחה וכו' תדאג כל המשפחה, נולד בן זכר באותה המשפחה נתרפאה כל המשפחה, והנה כתשעה כאב לאחר חצות זמן לידת בן דוד, והנה כתשעה כאב שחל להיות כשבת הנה (שבת טו) רבינו הקדוש דמדכית דוד קאתי הרגיש כשבת שכבר נולד בן דוד ונתרפאה כל המשפחה, וביקש לעקור את התענית לגמרי אמר הואיל ואידיה אידיה, מה שאין כן שאר החכמים שאינם מאותה המשפחה לא הרגישו בזה, (עיי' אנד"כ בסופו סימן ט).

(ג) אמרו רז"ל (ירושלמי כלאים ט ד) יום שנפטר רבינו הקדוש ערב שבת היה ותתקמו כולי עלמא בכבודו, ואחר כך באו כולם לביתם והיה עוד זמן לכל אחד להחם חמין ולצלוח דג ולהדליק את הנרות, וכד ערבא שמשא קרא הגבר וידעו שנדחה שבת והמתין בעבור כבודו דרבינו הקדוש, ולא נמצא כן בשאר הצדיקים, ולדעתו היה זה להיות שהוא בסברתו דחה אבילות דתשעה כאב בעבור קדושת שבת וכבודו, והיה זה שכרו שנדחה שבת בעבור כבודו, (עיי' אנד"כ בסופו סימן י).

אציין איזה דברים במגילה אשר תהפך במהרה לנחמה.

(ד) פרשה א' פסוק א', רבתי בנוים שרתי במדינות, הנה רבתי שרתי יודי"ן נוספים כפירש"י, ולא להנם הוא, אבל לדעתי תנרמו הוא, דהנה יו"ד מרמז על חכמה כנודע (וח"ב קכג), שכל גדולתם וממשלתם של ישראל הוא בשביל חכמתם, וכן (תקונים מא) היו"ד מרמז על המחשבה להיות (וח"א כז) שישאל עלו במחשבה הקדומה עד לא בראשית, (וה"א ד כג) המה היוצרים יושבי נפעים עם המלך במלכותו, והנה ירושלים עיר הקודש אשר משם הושתת עולם והוא עיקר דירת ישראל מקום עבודתם ליוצרים, על כן היתה חכמת ירושלים יותר מכל העולם כמבואר במדרש (איכ"ר פ"א ד), על כן אמר רבתי"י בנוים בהוספת היו"ד מורה על החכמה, והוא שאמרו רז"ל רבתי

(שם) רבתי"י בדעו"ת, וזכה תבין למה ירושלים חסר י בעת הגלות עד ירחם חש"י למלאות חורבות ירושלים כמהרה בימינו.
(ה) בפסוק ג', גלתה וכו' היא ישבה בנוים לא מצאה מנוח כל רודפיה וכו', יש לרמוז בדרך צחות, הנה דרשו רז"ל (גטין טו) היו צריה לראש (איכה א ה) כל המיצר לישראל נעשה ראש, הנה יש לפרש דרך צחות, דהנה כמעט כל הגוים יודעים זה ואין עם הארץ ביניהם שלא ידע מזה המאמר על כן הם משתדלים להצר להם, והוא שאמר היא ישבה בנוים לא מצאה מנוח (על דרך שאמרו (ברכות סא.) מנוח עם הארץ היה) לא מצאה מי מהגוים שיהיה עם הארץ בדבר, על כן כל רודפיה וכו' בין המצרים כמקומות שהיו יכולין להיות מצירים להם.

(ו) בפסוק ו', וילכו בלא כה לפני דודך, כ"ח היינו אותיות החסרים בגלות בעוה"ר ו"ה מהשם א' מן כמ"א י' מן ירושלים ו' מן אליה"ו סך הכל בנימטריא כ"ח, עיין מה שכתבתי לעיל בענין כ"ח ימים מן צום הד' עד ט"ו מנחם שנעשית סיתרא באשלמותא, עיין שם, (מאמר ב ט ח ד"ה והנה כעת).

(ז) בפסוק ז', זכרה ירושלים וכו' כל מחמדיה אשר היו מימי קדם, יש לפרש זכר"ה לשון השפעה, כי הזכר הוא המשפיע, והיינו משפעת לימי עניה ומרודיה את כל מחמדיה אשר היו מימי קדם, והוא על פי אשר שמעתי מאת כבוד מהותני הרב הקדוש המפורסם מהרצ"ה זצוק"ל כברייתא דר' ישמעאל (יש תורת מנחם) במדה הי"ג אמר התנא בסוף וכאן שני כתובים המכחישים וכו', תיבת וכאן אין לו ביאור, (הא ודאי לפי הפשט צריכנא למימר שהוא כמו וכו', ולא דבר ריק הוא ולמה לא אמר התנא וכו', וגם וכו' אינו מתיישב כל כך), ואמר הוא ז"ל, על פי מה שכתבתי (אני גם כן כמה פעמים), דהיי"ג מדות שהתורה נדרשת בתן הן המה מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים (פתיח ש"ב פ"ח), והנה מדה הי"ג מן המדות של רחמים הוא ונקמה לא ינקמה, והנה בגמרא (יומא פו.) רמינן קראי נאמר ונקמה ונאמר לא ינקמה, ומתרצו מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינן שבים, וידוע גם כן (וח"ב קלא:) דהיי"ג מדות

(ד) עיין תשרי מאמר ב' סימן ח', ומאמר ד' סימן ב'. ועיין אנד"כ רמה רמו.

שאמר מיכה (ו י) מי אל כפוך וכו' המה מכוונים גם כן להמדות שבתורה, אם כן מדה מימ"י קד"ם נגד ונק"ה לא ינק"ה, והנה במדה מימ"י קד"ם נרמו תשובה שהיא מימי קדם, מן הדברים שקדמו לעולם כידוע (ב"ר א ד), ולפי זה זהו שרמו התנא כברייתא דר' ישמעאל בסוף הי"ג מדות (שהמה מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים), וכאן (רצ"ל במדה הי"ג), שני כתובים המכחישים זה את זה (כי נאמר ונקמה ונאמר לא ינקמה), עד שבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, הכתוב ה' היינו מדה הי"ג שאמר מיכה שהוא מימי קדם מורה על התשובה כנ"ל, הנה הכתוב ההוא הוא מכריע להורות מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינן שבים, עד כאן דבריו ודבריו פי חכם הן (עיי' אלו מאמר ב סימן ח), ולפי זה יש לפרש זכרה ירושלים (משפעת ירושלים את) ימי עניה ומרודיה (משפעת להם) כל מחמדיה אשר היו מימי קדם (מאותה המדה המרמזת לתשובה, ואז הש"י מנקה אותם, והן היום) נגפלו עמה ביד צד ואין עוור להם (כי אין מניחים אותם די השיב רוחם ליישב דעתם לתשובה), דאז צרים שחקו על משכבתיה, המה שוחקים ולועגים על שביבת שבתותיה, כי נלוי לצרים מה שהוא קבלה ביד ישראל (שבת ק"ח), אנלמי שומרים ב' שבתות מיד נגאלין, והנה המה רואים ישראל שובתין ואינם נגאלין, הנה המה שוחקים על שביבת שבתותיה, ידא י"י וישפוט ויגאלינו נאלות עולם כמהרה בימינו.

(ח) בפסוק ח', חמא חמא ירושלים על כן לנידה היתה, הנה חמא הוא שונג ואם כן מה זה שאומר על כן לנידה היתה כיון שהיה בשונג, וגם אין יתכן לומר שהיה כשונג וכל הנביאים צווחו שהעוון כמזיד, וגדא, דהנה כתב הרב הגדול בעל גור אריה (נגה ישראל פי"א ד"ה הסיכה ה"ג) על הא דקיימו וקבלו חז"ל (קידושין לט:) דבישראל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרף למעשה ובגוים מחשבה רעה מצטרפת למעשה ובזכויות הוא בהיפך, וקשה וכו' משא פנים יש בדבר, וכתב הוא ז"ל, דהנה ישראל עצם שלהם הוא טוב (כי הם כניכול עמוסים מני בסוף משורש המרכבה הקדושה), ואומות העולם שרשם ועצמיותם הוא רעה (ממרכבה הטמאה), על כן כשחשב ישראל איזה רכב טוב ולא נמרו במעשה

חוק 7

צג שבט יו"ד סימן ע הלוי

בכה"ג מכלל דלא חשי לה, וכ"ה סוגיא דעלמא, ובעמא דמילתא נראה דהפרישה הוליד דין זה מחירונו בזה סחירת העור, וכבר כתב עליו בע"מ שם ס"ק י"ג שחילוקיו מן הדוחק, *אבל בעיקר נראה נפמשי"כ החור"ד בס"ק יו"ד, דדיוקא זו שדוקת עמיה גם אחר וסחה אינה לברר אם רחבה בשעת וסח, דכיון דכבר עבר זמן מה ודאי אינו זה ברור על שעת וסח, דלמא נפל על הארץ ונאבד, אלא הדיוקא על השחא דילמא עכשו רחבה, וכיון שכן שוב רחבה אינו מיוק דאין לנו מצרכין למפרע אלא מכאן ולהבא, ואף שחור"ד כתב כן בעיקר בשעת המחבר דדיוקא מותרת בלא דיוקא כלל, ואין קו"ל כ"י"א כאשר הכריע רמ"א דהכי נהוג, מי"מ מראיותיו מוכח דכ"ע נחתי לסברה כ"י"א, ואם רחבה עמיה ממש בשעת וסחה, יש מקום להחמיר לפי דברי החור"ד ס"ק י"א, לענין דקרא ונאבד בעד יע"ש.

* וכן כ"ה נקרא ה"ג על הפרישה וכתב דסדריים שהוליא הפרישה מכת הקושיח ח"ס אמת יע"ש

ואם זה בגדר נדר אם נהג כח"ו, צודאי דנדר הוא עפ"י המבואר יו"ד סימן רי"ד לענין מנהג עובד וכמשי"כ ג"כ בהשורה שי שם, וע"כ כי טוב להחנות בהחלת נשואין שאינו מקבל מנהג זה בגדר גמור כיון דיש מקומות ששונות אר"ז נדחה מפני מלוה, אם לא דינמא דמשיקרא הכי קבלו עליהם.

ואם נובח כן מפני מנהג אבותיו בלא"ה אנו נופלים ברבותא עיין יו"ד סימן רי"ד ס"ב, ובאר היטב שם ס"ק ה' שם החו"י ופמשי"ש ששם ש"ית זכרון יוסף סימן י"ד אכמ"ל בזה. אמנם עדיין אני מסופק להלכה אם במקום דנהגו אפשר בכלל להחזיר מנהג זה כיון דהוא מנהג לגדר איסור ודעת הרמב"ם ר"ש הלכות ממרים דגם מנהגי איסור הם בכלל לאו דלא הסור. אמנם יראה דזה רק במקום דכל ישראל קבלו המנהג לא במנהג דמוחר מן הדיון ורק חלק מן הרבים קבלו עליהם ודאי כיוי כה"ל דיו"ד ס"י רי"ד דאפשר להחזיר וכמבואר בש"ך שם ששם מהרש"ל

ע"ע ח"ה ס"י ק"ח ב.

בשונה מהר"ל ס"י * ר' גמ"ן חפ"ס משערי תולדות ס"א דלא רח"ס בשוקים ברור דבריהם שלא קבלו עליהם חומרת הל"ה, ומ"ע לעיל לא עשיתי מפשה להחזיר זה ע"י התרה מ"מ, אמנם לפמשי"ש לאו ממרים בני חרטה לגרור מלת ד"ה או ל"ל סבילה וכ"כ וע"ד ש"כ ח"ב"ע ופמ"ש יו"ד ס"י רי"ד ס"ד

7 בענין המבואר יו"ד סוס"י קפ"ד בחיוב לפקוד → אשתו בשעה שיואל לדרך אפילו סמוך לוסחה, נראה דהיינו ציואל לדרך רחוקה שאינו לן עכ"פ לילה אחת תוך ציתו, ואין כאן ענין לשיעור י"ב מילין בפרט בזמן הזה ודלא כק"ת אחרונים, ובח"י רבינו היעב"ץ יבמות ס"ב ע"ב כתב ציואל לדרך היינו שפורש ממנה ולא חשע עת צואו, והיינו שפורש לדרך רחוקה, אבל אם הדרך קרובה כדי ששוב לביתו קודם שחשבור עונה הקנוד לה נראה כ"י ששוב הייב להוסיף על חיוב עונתו, מיהו בחמרים ומשי"ש בספנים נראה שחייב לפקדה בשעת יליאתו לדרך אפ"י כבר קיימו עונתן ע"כ ציב"ץ יע"ש.

מ"מ כהיום שהולכים לדרך רחוקה עד סוף העולם וחוזרים תוך שיעור עונה, הדעת נוטה דדרך רחוקה עמיה הוא גורם חשוד וחייב לפקודה, ועדיין י"ע בזה, שוב העירו אח"י גם למשי"כ מהר"ו"ב למחרש"א ציבמות שם יע"ש.

ע"ע ח"ה ס"י קפ"ו ג.

בגדרן האשה ששכתה בעד שדקה צו בפנים ועבולו כך, כבר באה כמה פעמים עובדא כזאת נפנינו וכו"ריתו עפ"י דברי ש"ת מהרש"ם ח"א ס"י קל"ע * להקל בשמשה כבר יע"ש, ולהחמיר אם רק עבול ולא שמשה לעבול עוד פעם. אמנם פעם אחת באה לפני אשה אחרי העבילה והחלה בזאת והאשה באה היחה הולו ע"צים מפורסמת והי חשע שאם יורו לה לעבול עוד פעם שכתב יודי התקפת ע"צים, ע"כ הוריתו להקל גם בלא שמשה, וגם היו עוד סניפי להקל.

ובמה המבואר יו"ד סימן קפ"ד ס"ב צרמ"א ואשה שמשנית וסחה להקדים צ' או ג' ימים וכו' כשמגיע זמן וסחה לר"ך לפרוש ממנה צ' או ג' ימים קודם או אחריו, דדעת הל"ה בש"ך ס"י קפ"ע ס"ק ל"ט דזכ סותר דברי הרמ"א שם ס"ק י"ג, וגם דעת הש"ך שם צ"פ הרמ"א כאן דל"ל לפרוש רק יום א' ששימחה אליו, ובחור"ד כאן החמיר ג"כ רק צ"י וסחתו קבועה שכל ה"ג נקבטו, אבל לא באשה שמשנית שאינו קבוע רק פעם יום זה ופעם יום זה, כיון דפעם האחרון לא רחבה בלוחו יום, רק כה"י קמ"א יו"ד סימן כ"ו החמיר לחוש כפשוטו של הרמ"א באשה שמשנית פעם כך ופעם כך לחוש לכל ג' הימים אפ"י שבאחרון לא רחבה בלוחו יום השנין כל ה"ג כ"מי הוסת, ובחור"ד חרה אפו עליו דאלו מקום לחומרה— מ"מ רבים כבר נהגו בחומרה זו לחוש לכל ה"ג ימים. אמנם *כ"י אל"ו דבכה"ג ודאי אין לר"ך לחוש גם לחומרת האור זרוע לאסור מעת לעת רק בעונה הוסת אם צ"ח אם בלילה, מלבד יום רא"י האחרונה שר"ך לחוש מע"ל להנכונים כל פעם באור זרוע, והכי נראה לע"י"ד משיקרא דדיון, מ"מ המחמיר בכלה קדוש יאמר לו.

סימן עא

א.

בפרישה יו"ד סימן קפ"ד כתב, דהבבול צין בדיוקא וסח קבוע, לבדיוקא וסח שאינו קבוע, שאם רחבה עמיה קודם בדיוקא שוב לא אכני בדיוקא, והש"ך והע"ז מללא הביאו חומרתו דלא יכני בדיוקא

הערמה
לדודי
ד' דברי
ד ס"ד

צ"ש"ש
בחרת
הלוואה
צ"ב ככל
ושאים.

לופת
ס"ב,

כח"ו
שונה,
בניה
שו לו,
שניה
א גרם
שכתב
סמוך
ממנה
ש הם
ש"ס,
דאין
ש"ש
ניכר
זיעות
! יודי
לוסח
ציוס
י"ית.
מכת
גאון
אור:
אם
ג'
בוט
י"ש.
ה"א
אם
י"מ
זו
לה
א"ג

* ש"ר ק"ן מנולר מחשבת ח"ק יו"ד ס"י קפ"ס ותפ"ש ס"י קפ"ד ס"ד

חוק ע

שבט יד סימן קיד הלוי קמא

כיה, דשיעח הש"ס והרש"א כה"ל אינו משמע קן, וכן נח"ס פשי"ב.

ובירושלמי נדה פ"ק ה"ג פליגי א"ס ג"ח שלמים בפניו או רוצו של ראשון ורוצו של החרון ואמנאי שלם דהיינו ס"ב י"ס, יש לפרש דאין הולקים במילואה והכל מדום דלפטר כבר נס"ב י"ס, מ"מ כיון דאיכא מיטוט דנמשך עד ג' חדשים השו מדותיהם וכו' זה מדויק בלשון סומכוס בשם ר"מ שבירושלמי דקאמר עד כמה הוא הכרח העבור וכו' עד שלשה חדשים, ובבבלי נכמה הוא הכרח העבור (כלי חיבה עד) לירושלמי יחך גם מקודם אלא דעד ג"ח ביזאי נסחיים זמן הכרח משא"כ לבבבלי דאינו מחיר כלל שיעור הקודם.

אבל ביותר נראה דפליגי ביסוד שיעור הכרח דאף דודאי משכחה הכרח גם לפני זה והיא גדלה למיד ס"ב י"ס די בהכרח זאת, ולמ"ד ג"ח צ"ע הכרח דג"ח היות שהוא סוף זמן הסתלקות דמים הגמורה כ"ל, ולהלכה אין ספק דכלל האופנים בפניו ג' חדשים גמורים וכנפסק י"ד ס"י קפ"ט ס"ג, וחלילה להקל בזה.

וכריתו דושי"ח — ומפנה לרחמי שמים. שוב ראינו לשה המחירי נדה עי' פ"א שכתב ח"ל שאין סלוק דמים עד שעה הכרח העבור שכולד מכיר חיותו ומכניד עליה ראש וכו' ודמיה מסתלקת יע"ש — הכ נשון שכולד מכיר חיותו נראה דר"ל דג"ח נקרא הכרח העבור שמיכר חיות גוף שני חי שצחובה וחיות נפרד זה גורם לשיעור גדול של אצריה כבדן עליה וסלוק דמים לגמרי — וא"כ פשוט מאד שאע"פ שנתגלה עברה קודם, שיעור ג"ח הוא ענין צפ"ע שצב תלוי סלוק דמים לגמרי וה קרוצ לדברי ח"ס כ"ל, וע"ע בלשון הרש"א נדה ע"ס. עי' לקמן סי' ק"ב, ח"ד ס"י ס"ח.

סימן קטו

בבד ידיו הכר ר' משה גראסמאן כ"ו. אחדשכ"ע בכבוד. מלאחי בין הכתבים שלי ב' הכתבים עם שלוחת מב' ואשיב בקיבור.

אשר שאלו בהבואר י"ד ס"י קפ"ד ס"י דין כרובא ללאה לדרך שזרך לפקוד אשתו אפי' כמון לוסתה, אי שיד דין זה במשני קין שבולכים לשם ב' חדשים והבעל הוא בכל שבע צעיר. ורק לשבתות הוא צל וחור ביום אי לשיר וא"כ אי שיד היוב עונכ בכל יום אי בשחחר לשיר, הכה שיעור י"אל לדרך לא תבאר היעב צפוסקים וצמח"ש"א מהדו"ב יבמות ס"ב ע"ב כ' דמבאר דכולך לדרך וחור חוך יום או יומים לא נקרא דך רחוקה

פדין חסר עוד תנאי לר"י עוד ג' עונות משעה ככרה עובר ממש, ול"כ הביא החו"מ לשון הרש"א כה"ל אלא דחסר אחי חיבות נכעחקה ל' הרש"א לך ותראה.

והנה הא דקבעו שיעור הכרה ב' חדשים יש לפרש ב' אשפי, אי דלעולם הכרה דסלוק דמיה מחמת עבור הוא לפני ג' ג"כ אלא דבעיק תרתי סלוק דמים וראש וצ"ע כבדן עליה וזה האחרון הוא דוקא לאחר ג' חדשים וזה דעת הח"ס י"ד ס"י קס"ט, ב', דעיקר שיעור הכרה עיבור הוא דוקא לאחר ג"ח והכרה דקודם אינו בגדר הכרה כלה"ק, ג', ולעולם הכרה יחך קודם ג"כ, אלא מדרבנן משום לא פלוג גבלו בדבר ב"ח דעד אז עכ"פ הדבר ניכר כגולם.

ואבאר דכריתו דהכ דעת הח"ס שם, דלעולם דמיה מסולקין מחילת העבור אלא דלא מכי ככרה זו לחוד לבעל החזקה דוסתות א"ס לא בלרוך דראש וצ"ע כבדן עליה שצא לאחר שיעור ככרה העבור דג"ח, ודעת הגאון חזון איש ז"ע ב"י"ד ס"י ק"א דיתכן דככרה עבור הוא ג"כ קודם אלא דבעיקר הכרה עבור וגם זמן ג"ח ולשון הרש"א בחו"מ שם ע"י דעממח דמילתא משום דה"י כחולב ודמיה מסתלקת דמשעה שזכר העבור ראש כבד עליה וגר, מדבריו יראה דראש וצ"ע כבדן עליה תלוי בסלוק דמים דע"י הסתלקות דמים לגמרי נגרם לה שיכר ראש וצ"ע כבדן עליה.

ולפ"ז מש"כ מן הח"ס שם סלוק דמים שמחמת ראש וצ"ע כבדן עליה הוא לאו דוקא דאין כבדות הראש והצ"ע כבדן סלוק דמים אלא סלוק דמים גורם לכבדות כ"ל, אלא דכבדות כ"ל צא נחקופת הכרה העבור של ג"ח, זאת אומרת דכדאי יחך הכרה העבור בלד מה גם לפני זה אכל הכרה העבור בגמורה לענין סלוק דמים לא יחך רק אז, ואע"פ שכבר נסתלקו מחילת לא נסתלקו עדיין לגמרי, וי"אל מה גם קולא דלח"ק בגם שראש ב' חדשים הראשונים מכ"מ אין זה משפיע על א"כ כיון דכסוף ג"ח חל זמן הסתלקות בגמורה. וש"י מש"כ הרש"א נדה עי' פ"א דודאי סלוק דמים מחמת ראש וכו' כבדים עליה, יע"ש.

ולפ"ז תבאר היעב דאין ענין הכרה עבור כה"ל כדי לדעת שהיא מעוברת עד שנקיש מה להקל ח"י צ"ח נדע בברור שהיא מעוברת מקודם, אלא גם א"ס חדש בברור גמור שהיא מעוברת מיד בתחלה ג"ח מ"מ חקופה של ג"ח הראשונים דיניה השתנים משאר חדשי עבור, ומה מאד תמוה מ"כ"ב הגאון תשורה שי צפ"ע מהדו"ב ס"י קצ"ו דכל עיקר כעטס ג' חדשים לענין וסתות הוא מחמת חסרון ידיעת עברה עד שנתגלה בהכרח דג"ח דמעוברת

ג' עונות
עבר ג'
עליה ג'
דאי לה
ז קפ"ט,
ו דר"ל
שיכר
יחינו ג'
ויללה על
ז להיפך
ון מחנה
כתו"מ
זכ ש
חדשים
דמים,
אי כלל
במשנה
יא וכל
זר שהי
ו לח"ק
חר מה
ג עוברת
המעין
כתו"מ
מעוברת
סומכוס
דמילתא
שזכר
ה, אכל
: ואין
ק בדבר
: מדם
בר וכו'
רש"א
מתחלה
מככרה
וס י"ד
יו ש"ס
ר"י כה
מתקופת
מ"מ בין
מתחלה
ז עבור,
f עבור
עוברת
לא עבר
פשוטה
בר אכל

ומשמע די ימים כבר בגדר יולא לדרך. אמנם מאד נראה משי"כ בהגות כיצדין שם והבזאתו צ"כ שצטו הלוי יר"ד סי' פ"א והדבר תולה אם ישו"ב מדרבו בחוך ששור עונה הקלובת לו דאם ישבור צינתיים כונה דלוי י"ח חיו"ב ביו"א לדרך, ומשי"כ הפת"ש מהשוכה מלאכה ח"א סי' ל"ד דכ"א שישור י"ב מיל כ"א חמ"ד. דכ"א קאי על שישור כולך בדרך לא יצטול וכ"א ענין אחר, וש"ב נדפס בהגות דעת תורה להגות המכ"ס ז"ל בעיר כן, ואכמ"ל.

ומה ששאל בענין אמירה לגוי שבות אם אמר לגוי לפשוט מלאכה ולא עשה האם עבר על שבות. כבר ידוע דאיכ"א ג' טעמים בהמירה לעכ"מ, דרש"י צ"כ סי' פ"א כ"י משום, ודבר דבר דבור אסור וברמב"ם פ"ו ה"א מה' שבת משום גזירה שמה יעשה צעמו ויש עוד טעם ג' משום שליחות לעכ"מ לחומרא, פי' רש"י ריש פרק מי שהשקיף וכן ביה מאיר אכ"ע סי' ה', והש"א לטעם שליחות האיסור רק כשעשה ממש אבל לטעם ודבר דבר פשיטא. דגם בלא עשה כ"כ דבור של חול, ולטעם ברמב"ם י"ח לגוד בזה, וע"י בהשוכה ח"א א"ח סי' כ"י דכ"עמ"ס לא פליגי ולכ"ע א"ח לכו ג"כ טעם רש"י א"כ פשיטא דאיסור האמירה מ"ד פלגה, וע"י בה"מ משי"כ מהשוכה חו"י ובמק"א הארכתי בענינים אלה.

פי' לעיל סי' כ"ב ובר"י דר"ש מפ"כ לישועה סי' ל.

עד פכשו לענין בדיקה, מכ"כ, או דילמא דדי לנו להקל בה עד יום המסוים אבל מיום המסוים ואילך בודאי צריכה בדיקה קודם השמי"ת, וכ"כ נ"י בה כ"ח של תורה בטעמו"ד ובענין חן. ולדידי פשוט דלדינא אם נחוש לדעת ברמב"ם וכ"כ צ"כ קפ"ד דאשכ שאלך לה וס"ח צריכה בדיקה גם כן צ"כ צריכה, דכ"כ גם באשכ ש"ס לא וס"ח קול"א גדולה שא"ט מקילים בה לדון כימים שאחרי כוסת כימים מסולקים כי פ"פ הסב"ח היה פלוני לחז"ם באשכ שאלך לה וס"ח כאשר נתקשה בזה בפלתי סי' קפ"ד ובצ"ח מאיר ש"ס, וכ"כ במש"י צ"כ סימן קפ"ט סי' ק"א בזה במחלוקת אבות בעולם המכ"ס ז"ל וצ"כ בה"מ ובע"ז בענין אשכ ש"ס וס"ח קבוע דהפ"ג והפ"ח מלראות אם צריכה לחוש מיום שבי"ח צריכה לראות ולא ראה כוסת בחודש או א"י לחוש כלל וכ"כ בילג"ח, במחז"ק מדרב"ה דמחלוקתם רק אם צריכה לחוש ליום כ"כ כמו פעמים כ"כ או א"י לחוש כלל, אבל לכ"ע פשיטא לכו דאין לחוש ולומר דהפ"ג מתאחרת וכל כימים אשר הם אחר יום כ"כ נדון אותם באשכ שאלך לה וס"ח, ומ"ח דפשיטא לכו דוס"ח הפ"ג לענין זה מכ"כ כוסת בחודש דאין לחוש כלל ליום שניתיים גם במחז"ק פעם כוסת ולא צ"ל, דהפסקת צ"ח וס"ח אפילו של הפ"ג כעקרה חד פעמי"ת שכוון שנעקר כיום עבר זמן כחש"ש ובודאי כ"כ קים לכו לחז"ל, וכ"כ אולי סוגי"ת כ"כ בפ"ט נ"כ ל"ע פ"כ.

וא"כ מכ"כ משי"כ כ"כ סימן קפ"ד באשכ ש"ס לה וס"ח הפ"ג ורק פעם אחת ראה שלא בשעת וס"ח וכו"ו שכן הפ"ג להפ"ג הקבוע וא"ו הוא בחזקת שלא תראה מן הדין וכו"ו וס"ח הקבוע הלא בדיקה עצמה לדין ולא קשה רק לדעת ברמב"ם דס"ל דני"ח לה וס"ח קבוע ועבר יום וס"ח צ"ל עליה אפי' שבי"ח תנ"י דני"ח כחומ"ת קושי"ת החו"מ נ"ה י"ד דעכ"פ בשעת וס"ח היתה בגדר שמה תראה ואין מחייבים אותה אח"כ בלי בדיקה ובלי בחר עכ"ת, והח"מ צ"עמ"ס ס"ל שצ"ח שיהיה שישור ימים שיכולה לראות לספור ולגבול משא"כ ברמב"ם, וכ"כ ב"ח בזה דברי הפלתי והצ"ח מאיר וכן דלמש"כ ב"ח מאיר דיון דאשכ ש"ס נ"ה וס"ח יש לה זמן מבורר לעכ"ת דכו"ו קודם ש"כגי"ע וס"ח שבי"ח בחזקת עכ"ת ובודאי אינ"ה ראה, וש"ב אף בהגי"ע שמה כוסת דמכל מקום אף דמ"ח ש"ב אינ"ה בחזקת ודאי אינ"ה רואה, ואף לא בחזקת רואה מכל מקום חזקה עכ"ת ב"ח י"ח ל"ה א"ד בה"מ. ומזה ר"כ כ"ח לדון צ"כ ש"ב יום מסוים אינ"ה רואה ואח"כ רואה בלתי קבוע כג"ו דין דמ"ח ה"י לה עד כיום המסוים חזקה עכ"ת אולימ"ח, אפי"ג שמצ"ח צ"כ שאלך סילוק דמ"ח

סימן קטז

כבר יודי יוקר כ"כ המופג בנשי"ק כ"כ ר' מרדכי קודם כ"י.

אחדש"י וס"ח צ"כ יקרתו קבלתי ושמתחי מאד בשלומי ובדבריו ליקרים ואש"י בק"ר כ"כ.

הנה שאלה חכם דלפי המצ"ח בפוסקים סי' קפ"ד וסי' קפ"ט דאשכ ש"ס לה וס"ח קבוע דאם עבר יום וס"ח ולא ברגיש דעכ"ת, ויש לה דין אשכ ש"ס לה וס"ח שאלך בדיקה לפני השמי"ת במצ"ח סי' קפ"ו, והיו"ו אף שראה פעם בלופ"ן לא קבוע, וכו"ו אף שחיים שלא קבוע כ"כ אחר יום הקציעות שלב כדמשמע מדברי כ"כ סי' קפ"ד סי' ק"א וכן בדי"ת סי' קפ"ט ס"ד, ועפ"י נסחפ"ק כ"כ צ"כ דין ש"ס להם זמן קבוע עד יום מסוים ואינו קבוע מיום זה ואילך פ"פ במצ"ח סי' קפ"ו סי' מהשוכה תה"ד, ועבר זמ"ס ומ"א עכ"ת האם נדון אותם באשכ ש"ס לה וס"ח דגם בעבר יום וס"ח א"י בדיקה לפני השמי"ת, כמו דהקילו באשכ ש"ס וס"ח קבוע ממש ועבר יום וס"ח דעדין יש לה הקול"א של יש לה וס"ח וכו"ד ז"ל שבי"ח בחזקת סילוק דמים

של אש
סילוק
;
אלב
הראיה
רישונה
וע"כ
לה לפ
כיון ד
אבל ל
לדינא
ואינ"ה
ה"א דו
כ"כ
בחזקה
דעכ"מ
מסולק
ובדיקה
קודם
(כ)
שכן
לה ו
משוכה
ודעת
יום)
חחר

במה
אחד
יקרו
במשג
ס"י"ע
וכ"כ
יב"א,
הכ"כ
גם ז
של כ
לופי
צ"כ
ס"י

יוצא לדרך

שאלת: מה הוא שעור הדרך הנזכר בגמ' שחייב אדם לפקוד אשתו לפני צאתו ואפי' סמוך לוסתה.

תשובה: לענ"ד כל הדין הזה כמעט אינו נוגע בזמן הזה, וכל זה לא נאמר אלא בזמנים הקודמים שכל הדרכים היו בחזקת סכנה ולא ידעה אנא הוא ומתי ישוב, ורק ה' יודע דרכו והוא ידע את מקומו, ולכן היא משתוקקת אליו קודם צאתו.

ומה שיצא לחלק בהגהות היעב"ץ יבמות [דף ס"ב ע"ב] בין דרך רחוקה לקרובה ובין יחסר עונתה הקצובה או לאו. לענ"ד אין זו הדרך ואין זו העונה, והרי כתוב דלא נצרכה אלא לסמוך לוסתה ובמאי עסקינן הא אחרי ראותה ביום וסתה תהיה אסורה לפחות עוד שבועה ימים נקיים זה ודאי לא נקרא שמחסר עונתה דהא אסורה לו בלאו הכי, וכשיגיע זמן עונת טבילתה הרי הוא מחסר עונת טבילתה ומה לי רחוק או קרוב, ועיין שם שכתב עוד לחלק בין הנושאים ואיני יודע מנין לנו וסתם איתאמרא בש"ס.

יו"ד סי' קפ"ה

לומר לבעלה שטבלה

שאלת: האם מקפידים בזמנינו לאחר הטבילה שתאמר לבעלה טבלתי.

תשובה: אין צורך לזה ועיין ערוך השולחן [יו"ד סי' קפ"ה סעי' ד'], ועיקר דין זה נאמר רק במקום שיש במה להסתפק.

יו"ד סי' קפ"ז

יש לה מכה באותו מקום

שאלת: אשה שתמיד מוצאת דם בבדיקותיה, ובדקה הרופא וראה שיש לה מכה בצדדין, וכשמוציאה את עד הבדיקה רואה תמיד דם בצד אחד, מה דינה.

תשובה: אם ודאי לה שהדם בא ממכה זו הרי היא טהורה, אבל צריך בזה זהירות וריוזות יתירה. ולענין הפסק בטהרה תשאל לחכם.

דיני הכיאות הראשונות

שאלת: ביאה ג' ימים לאחר החתונה ומצאה דם על הסדין לאחר כחמישה רגעים מהו.

תשובה: שאלה זו לא נתפרשה היטב, ואכתוב לך כמה פרטי דינים בזה: אם בכל ביאה לאחר החתונה

מצאה דם והיה לה צער, הרי זו הלכה מפורשת בסוף סימן קפ"ז סעי' י"ג, וד"ל המחבר שם: הבעל את הבתולה כמה פעמים וראתה דם מחמת תשמיש לעולם מחזקינן שהם דם בתולים עד שתשמש פעם אחת ולא תראה דם מחמת תשמיש, ואם אח"כ תראה שלש פעמים מחמת תשמיש הוחזקה לחיות וראתה דם מחמת תשמיש, וכתב הרמ"א: ואפילו אם לא פסקה לראות פעם אחת, אם אין לה צער כלל בשעת תשמיש הרי היא ככל הנשים ולא תלינן בדם בתולים, ע"כ.

ואם בביאה שניה לא היה לה דם, ובביאה שלישית וראתה דם, גם זה מפורש שם שהיא כחשש וראתה מחמת תשמיש.

ואם הדם לא נמצא ע"י בדיקה אלא על הסדין, אם הסדין היה לבן ומצאה כגריס ועוד, אסורה מדין כתם. ואם הסדין צבוע, הרי היא מותרת. ועצה טובה קמ"ל שתמזג תפרוש סדין צבוע על מיטתה, אף בלילה ראשונה כדי שלא תאסור עצמה מדין כתם.

עוד שאלת: לאחר ביאה שניה מצאה דם על בגד צבוע, ולאחר ביאה ראשונה גם היה דם אך לא היה ביאה גמורה.

תשובה: אם לא מצאה הדם בבדיקה אלא על בגד צבוע ודאי שטהורה.

יו"ד סי' קפ"ט

וסת ע"י כדורים

שאלת: וסת קבוע שנקבע ע"י כדורים, כשתפסיק ליקח הכדורים האם עדיין יחשב לוסת קבוע.

תשובה: וסת שנקבע ע"י כדורים לפי מיטב ידיעתי אינו נשאר קבוע לאחר שמפסקת לקחת כדורים, ולכן תחשוש לו פעם אחת, ואם לא הגיע אינה צריכה לחוש לו ג' פעמים.

יו"ד סי' ק"צ

כתם שקדם לו הרגשת זיבת דבר לח

שאלת: אשה שהרגישה זיבת דבר לח ואח"כ מצאה על בגדיה כתם פחות מכגריס.

תשובה: לענ"ד היא טהורה דתלינן זיבת דבר לח במראה שאין לו צבע כי לא כל ליחה שיוצאת מבפנים יש לה צבע, והליחה ההיא אבודה והלכה וכתם פחות מכגריס טהור. וכן אם מצאה באופן זה יותר מכגריס על בגד צבוע -

שטז
אור
יו"ד סימן ל"א
יצחק
יוצא לדרך
שאלת:
תשובה:
יו"ד סי' קפ"ה
לומר לבעלה
שאלת:
תשובה:
יו"ד סי' קפ"ז
יש לה מכה
שאלת:
תשובה:
דיני הכיאות
שאלת:
תשובה:
יו"ד סי' ק"צ
כתם שקדם
שאלת:
תשובה:
יו"ד סי' ק"צ
כתם שקדם

ימאמר עוד נסימן קפ"ט: כתב הרשב"א (מוה"א ע"ס יב): שדעת כן הו"ה שלא אמרו במעוברת שהיא מחוקקת מסולקת דמיס אלא כשעברו עליה שלש עונות ולא ראתה והוא ז"ל חלק עליו ואמר דלא קיי"ל כרבי יוסי (מהו) :1) דלמר הכי אלא כמנא קמא דלמר בכל מעוברת דיה [שעמה] ועוד אכמוז זה נארוכה נסימן קפ"ט נסימא דשמיא (נח: ד"ה עוברה):

ח האשה שהיתה נחבאת במחבוא מפני פחד והגיע ופתה חוששת לו אפילו לא היה לה ופת קבוע עבר היום ולא בדקה מותרת שחרדה מפסקת הדמים. זה לשון הרמב"ן בהלכותיו (פ"ה הכ"ה):

ועתה נשום דלמרין בסוף פרק גנות דמיס (נח: מן כח) [בדק הבית] האשה שהיתה במחבוא נעד באון הגיע עת וסמה ולא נדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים וכמנ הרשב"א נפרק קמא דנדה (ט"ו א) לכולי עלמא וסמוך דרבנן ולא קיימא לן כמתניין דהיתה במחבוא ואף על גב דקמי רישא הגיע עת וסמה ולא נדקה טמאה הא אמרין נפרק גנות כומיס דכולה רבי מאיר היא ע"כ כלומר דנפרק גנות כומיס מפרש רב (יהודה) [נסדלא] דכולה רבי מאיר היא וה"ק אס לא היתה במחבוא והגיע עת וסמה ולא נדקה טמאה שרבי מאיר אומר אס היתה במחבוא והגיע עת וסמה ולא נדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים: והרשב"א נמורה הדין (ס"ג) הדין הא דלימא נפ"ק דנדה בעא מיניה ההוא סנא מרבי יוחנן הגיע עת וסמה צימי עיטרה מהו אלינא דמאן דלמר וסמות דאורייתא מאי בעיא דיקה או דילמא כיון דדמיה מסולקיס לא בעיא דיקה אמר ליה תימורה רבי מאיר אומר אס היתה במחבוא וכו' טעמא דליכא חרדה הא ליכא חרדה והגיע וסמה ולא נדקה טמאה אלמא וסמות דאורייתא וכיון דליכא חרדה דמיה מסולקיס ולא בעיא דיקה הכא נמי דמיה מסולקיס ולא בעיא דיקה וכמנ על זה אלמא ס"ל לרבי יוחנן דמעוברת מסולקת דמיס ואפילו הגיע עת וסמה אינה חוששת לו ואפילו לכחלה אינה נריכה דיקה והא דמנ נמי היתה במחבוא והגיע עת וסמה ולא נדקה הוא הדין דאפילו לכחלה לא בעיא דיקה דהא טעמא דמסולקת דמיס היא ע"כ: והרשב"א מ"ש רבינו עבר היום ולא בדקה מותרת וכו' פשוט הוא דאפילו רבי מאיר דסנר וסמות דאורייתא מטהר זה וכל שכן לדין דקיי"ל וסמות דרבנן אכל מה שאמר דכשהגיע עת וסמה חוששת לו משמע ודאי דפליגא אדערשב"א

ממפרקיס ודמיה מסולקיס ואין חחרים עד כ"ד חודש ואין הדבר חלוי צניקת הולד: ור"ש רבינו עוד דמעוברת ומניקה אין צריך לפרוש פסוך דומתה. מפורש לשם דברי הר"ש והקשה צ"ח יוסף כיון דמדן היתה במחבוא פשיטין למעוברת ללא בעיא דיקה כיון דדמיה מסולקיס אס כן מאחר שכמנ רבינו דמעוברת אין צריך לפרוש ממנה סמוך לוסמה ואפילו לכחלה משמע הכי הוא ליה לפסוק דהיתה במחבוא לכחלה נמי אין צריך לפרוש סמוך לוסמה ולמה כתב דהגיע וסמה במחבוא דחוששת לו והאריך בזה עיין עליו: אב"ד לפענ"ד נראה דנר צנור דהר"ש לא היה גורם כזו נהך

בעיא דכמנ הגיע עת וסמה צימי עיטרה ולא נדקה מהו כגירסת הספרים שבידנו אלא היה גורם הגיע עת וסמה צימי עיטרה מהו והכי מצויר נפקי הר"ש וקמיבעיא ליה נלכחלה דילמא לא בעיא דיקה כיון דדמיה מסולקין ופשוט ליה רבי יוחנן דכיון דמסולקת מדמים מקילין לגבה דאפילו לכחלה לא בעיא דיקה כי היכי דמקילין בהיתה במחבוא דטהורה היכא ללא נדקה ואע"ג דבהיתה במחבוא לא אשכחן דאקילו לגבה אלא דיעבד היכא דהגיע וסמה ולא נדקה דמנן להדיא נפרק גנות כומיס (דף ל"ט.) מ"מ שמעת מינה מיהא דיש לנו להקל נמסולקת מדמים ולמדן מינה דמעוברת ומניקה דמסולקת מדמים לגמרי דאף לכחלה לא בעיא דיקה ואין צריך לפרוש ממנה בסמוך לוסמה וכך מצויר עוד בלשון הר"ש שכמנ מהכא משמע דמעוברת אין צריך לפרוש סמוך לוסמה דאפילו בשעת וסמה אמרין הכא ללא בעיא דיקה וכו' אכל בהיתה במחבוא דלינה מסולקת מדמים כמו מעוברת ומניקה אין להקל זה אלא דיעבד ולא נלכחלה: ג"ה הרשב"א היתה גירסתו כגירסת הר"ש ולכן פסק דמעוברת דאפילו לכחלה אינה חוששת לו אלא דק"ל דבהיתה במחבוא נמי אפילו לכחלה אינה חוששת ולא בעיא דיקה כיון דמסולקת דמיס היא וכדן מעוברת ומניקה ללא כהר"ש וכמו שהביא צ"ח יוסף לשון הרשב"א נמורה הדין וכן פסק בשלחן ערוך (פ"ח) דאף במחבוא אינה חוששת לו. ולפענ"ד נראה דיש להחמיר בדעת הר"ש ורבינו המפורשים לאיסור ודייקי לשון משנתנו בהיתה במחבוא והגיע עת וסמה ולא נדקה טהורה אכל לכחלה חוששת ואריכה דיקה וכן כתב הרב בהגהות שלחן ערוך וכן עיקר:

וכבר דמחמין דיעבד דוקא היא כדמשמע מפשטה אכל לכחלה אין חילוק בין היתה במחבוא ללא היתה וכו' היכי דכל שאר נשים חוששות לוסמן אף על פי שאינו קבוע וכמבואר נסימן קפ"ט (נח:). הוא הדין להיתה במחבוא: אב"ד קשה דכיון דמדן היתה במחבוא פשיטין למעוברת ללא בעיא דיקה כיון דדמיה מסולקיס, מאחר שכמנ רבינו דמעוברת אין צריך לפרוש ממנה סמוך לוסמה ואפילו לכחלה משמע, הכי הוא ליה לפסוק דהיתה במחבוא לכחלה נמי אין צריך לפרוש סמוך לוסמה. וז"ל דרבינו סנר דאע"ג דלמרין זה כיון דדמיה מסולקיס לא בעיא דיקה היינו לומר דדיעבד לא מחוקקין לה בטמאה אכל אין הכי נמי ללכחלה בעיא דיקה בשעת וסמה ופדע דהא לא בעיא והוא סנא מרבי יוחנן אלא דיעבד כדמשמע מדבעי לה אפיקסא דקמי דמעוברת וחברותיה דין שעתן ועוד מדלמר הגיע וסמה צימי עיטרה ולא נדקה מהו ולא אמר הגיע וסמה צימי עיטרה חוששת לוסמ או אינה

פרישה

(טו) אפילו מת הולד. דאין זה חלוי צניקת הולד אלא ממון צמי ליה אצריה ממפרקין ודמיה מסולקת ואינו חוזר עד כ"ד חודש לא שנה ממ לא שנה חי. רש"י: (טז) אין צריך לפרוש פסוך דומתה וכו'. אין להקשות מאי שנה מהיתה נפגמת דחוששת לכחלה, דהכא סמנ דמיס אין לן דס ונחבואם ספק הוא עיין נצ"ח יוסף (ונראה דלא מיירי שקנעה ומה שלש פעמים צימי עיטרה או צימי מניקה אלא שחוששת לוסמה הראשון לכן אין צריך לפרוש ולקמן סוף סימן קפ"ט (נח:). ימאמר דאס קנעה ומה דעכ"פ חוששת כיון וסמ שאינו קטוע עיין ע"ס. עד כאן המגיה): (י"ח) והגיע ופתה חוששת לו. ר"ל לכחלה לכל עונת הוסמ: (י"ט) אפילו לא היה לה ופת קבוע עבר היום ולא בדקה וכו'. משמע דמה שכמנ עבר היום ולא נדקה וכו' מיירי נמי נאין לה וסמ קטוע ועל זה כתב אכל כל אשה דעלמא שאגיע וסמה אטורה

הגהות והערות

כ"ן בדפוס קניגסברג הגיה כאן "הר"א" במקום הר"ה, וכן הוא בתורת הבית שלפנינו מובא לשונו בב"י סי' קפט (נח: ד"ה עוברת), אלא שהב"י העתיק גם שם הר"ה במקום הר"א. ולפנינו בתורת הבית מבוואר אדובה שאין כן דעת הרד"ה, ומשמע שם דלכולי לענין ריעבר חשיבא מסולקת דמיס מיד אלא שדעת החוטפות והרד"ה דמיד שהוכר עוברת אינה חוששת ולא בעיא דיקה אפילו לכחלה ודעת הר"א דלכחלה בעיא דיקה עד שיעברו עליה ג' עונות שאז אפילו לכחלה לא בעי דיקה, ובחידושי הרשב"א (ט. ד"ה ה"ג) הביא פלוגתא זו על הא דאיתא שם הגיע וסמה צימי עיטרה לא בעיא דיקה שהחוטפות (עיין חוטפות הר"א"ש שם

ו' ומ"ש ודוקא הגי אב"כ כ"א אשה דע"מא וכו'. כן מוכח מהקוניא
 בפרק כל היד (דף ט"ו.) למאן דאמר וקמות דרבנן ללא מחוקיקן לה
 בשעת וקמה ודאי ולפיכך אם עברה ולא בדקה בשעת וקמה ודקה
 א"כ ומנא טהורה טהורה וכן פסקו המוספים לשם (ד"ה ו"ה) להלכה
 כמאן דאמר וקמות דרבנן וכן פסק
 הרא"ש ר"ש נדה ומיהו אף על פי ולא בדקה מותרת שחררה מסלקת הדמים: ש"ס לא כן כן הוה ליה למימר הכא
 שעברה ולא בדקה בשעת וקמה ולא (ט) ודוקא הגי אבל כל אשה דעלמא שהגיע נמי במעוברת הואיל ודמיה מסולקין
 הרגישה אסורה עד שתדוק וכן כתב

הרשב"א ד"מ ו' סוף שער ג': וכתב עוד דוקא בש"ס לה וקמ קטע
 א"ג אין לה וקמ קטע והגיע יום ל' לראייתה שהיא עונה ביטויים אבל אין
 לה וקמ קטע והוא לה בפחות מעונה ביטויים כגון שראתה לכה וכו' ואלא
 בזה אף על פי שלא בדקה כיון שלא הרגישה דם הרי זו טהורה בלא דיקה
 כלל ע"כ וכן כתב רבינו בשמו סוף סימן זה ואע"ג דלגבי פרישה סמוך
 לטמאה כתב רבינו לעיל בסימן זה דאפילו אין לה וקמ קטע בשלש פעמים
 אלא בפעם אחת נמי לרי"ך לפרוש וכן כתב גם הרשב"א (ר"ש ש"ג ט) הכס
 ודאי כל אומה עונה היא מוחזקת שמהא רואה דס דלורה חמנו צא ולכן
 לרי"ך לפרוש לכתחלה דשמה ע"י התשמיש מראה במוך אומה עונה אבל אחר
 שעברה העונה ואין לה וקמ קטע אף על פי שלא בדקה הרי זו טהורה
 בלא דיקה מלין לכיון שלא הרגישה עד אחר שעברה העונה דשוב לא מראה
 עד שלשים יום: ודוקא באין לה וקמ אבל בש"ס לה וקמ אסורה עד
 שתדוק מיהו אפילו לא בדקה אלא אחר זמן הרבה ומנא טהורה טהורה
 אבל הר"א מיי"ן כתב בספר יראים דהלכה כרבי זירא בפרק כל היד (דף ט"ו)

הרשב"א ד"מ ו' סוף שער ג': וכתב עוד דוקא בש"ס לה וקמ קטע
 א"ג אין לה וקמ קטע והגיע יום ל' לראייתה שהיא עונה ביטויים אבל אין
 לה וקמ קטע והוא לה בפחות מעונה ביטויים כגון שראתה לכה וכו' ואלא
 בזה אף על פי שלא בדקה כיון שלא הרגישה דם הרי זו טהורה בלא דיקה
 כלל ע"כ וכן כתב רבינו בשמו סוף סימן זה ואע"ג דלגבי פרישה סמוך
 לטמאה כתב רבינו לעיל בסימן זה דאפילו אין לה וקמ קטע בשלש פעמים
 אלא בפעם אחת נמי לרי"ך לפרוש וכן כתב גם הרשב"א (ר"ש ש"ג ט) הכס
 ודאי כל אומה עונה היא מוחזקת שמהא רואה דס דלורה חמנו צא ולכן
 לרי"ך לפרוש לכתחלה דשמה ע"י התשמיש מראה במוך אומה עונה אבל אחר
 שעברה העונה ואין לה וקמ קטע אף על פי שלא בדקה הרי זו טהורה
 בלא דיקה מלין לכיון שלא הרגישה עד אחר שעברה העונה דשוב לא מראה
 עד שלשים יום: ודוקא באין לה וקמ אבל בש"ס לה וקמ אסורה עד
 שתדוק מיהו אפילו לא בדקה אלא אחר זמן הרבה ומנא טהורה טהורה
 אבל הר"א מיי"ן כתב בספר יראים דהלכה כרבי זירא בפרק כל היד (דף ט"ו)

היאך פסק רבינו דמעוברת לכתחלה נמי אין לרי"ך לפרוש ממנה סמוך לטמאה
 דהא לא פסק רבי יוחנן מעוברת אלא מדין היטה במצוה ומאחר דביהמה
 במצוה סובר רבינו דדוקא דביעבד הוא דמטהרין לה ולא לכתחלה ממילא
 נשמע למעוברת דביעבד דוקא מטהרין לה ולא לכתחלה י"ל דעד כאן לא
 איבעיא לן האי בעיה ופסקיה דביעבד טהורה אלא אליבא דמאן דאמר וקמות
 דאורייתא אבל למאן דאמר וקמות דרבנן לכתחלה נמי אינה מושגת ומכרח
 דיעינן לה ולא אינטרין למיבעי בה אלא דקשה דלא כן היטה במצוה כיון
 דדמיה מסולקים נימא דלמאן דאמר וקמות דרבנן לכתחלה נמי אינה מושגת
 כי היכי דאמרינן במעוברת דהא המלמוד משהו להו אהדידי (ה) ושמא י"ל
 דאף על גב דמלמודא משהו להו אהדידי אליבא דמאן דאמר וקמות דאורייתא
 לענין דיעבד, לא משוינן להו אהדידי להסירן לכתחלה למ"ד וקמות דרבנן,
 דמעוברת דהוינן דכל המעוברת דמיהן מסולקין אמרינן דלמאן דאמר וקמות
 דרבנן לכתחלה נמי אינה מושגת אבל היטה במצוה דלא בריך לן כולי האי
 דמהא מסולקת דמיה דהא מוינן כמה נשי אע"ג דהוה במצוה לא ישנו את
 מפקידם לא אמרינן בה אינה מושגת אפילו לכתחלה ומקמי"ן דנימא בה
 דהיכא דעבר יום וקמה ולא בדקה שמומרת:

ד"היכא דעבר יום וקמה ולא בדקה שמומרת:
 (ט) ודוקא הגי אב"כ כ"א אשה דע"מא שהגיע ופתה אסורה עד שתדוק. כן כתב הרשב"א בתורת הבית (ארוך כ"ו סוף ש"ג טו: וק"ר טו.)
 ולמד כן מדאמרינן בפרק כל היד (טו.) גבי אשה שיש לה וקמ והגיע עם וקמה ולא בדקה ולא ראתה רבי אליעזר אומר טמאה נדה רבי יהושע
 אומר כדקדק והי תנאי כי הני תנאי רבי מאיר אומר טמאה נדה ותכמים אומרים כדקדק וידוע דהלכה כרבי יהושע לגבי רבי אליעזר וכתמים לגבי
 רבי מאיר וכן כתב הרב המגיד בפרק ח' (אסור"ב ה"ג) בשם הרמב"ן (בבבבב"ט פ"ה ה"ח) וכן כתב המוספים בפרק כל היד (טו.) ד"ה וכן נהגו גבי
 פלוגתא דרב ושמואל בש"ס לה וקמ והגיע שעת וקמה ולא בדקה ולבסוף דקה וטמאה טהורה נראה דהלכה דוקמות דרבנן וכן פסק רב אחאי
 (שאלמות מורע סוף פ"י טו) ורבינו חננאל הילכך אשה שיש לה וקמ ולא בדקה בשעת וקמה ואחר כך דקה ומנא טהורה טהורה לבעלה ומיהו נראה
 דלכתחלה לרי"ך לבדוק בשעת הוסת ע"כ וכתבו הגהות מיימוניות כן בשם בפרק ח' מהלכות איסורי ביאה (א"ח ט) וכו"כ הרא"ש ב"ספר בעלי הנפש
 (ר"ש שעה"ו כ"ח/כ"ט/ל"א) אבל הר"ן כתב בפרק ג' דשבעות (ה' ד"ה וגרסי') אהא דמיניא (יב) החמרים והפועלים וכו' נשיהם להם בחזקת טהרה דלדעת
 הר"ף (ס' ד') והרמב"ם (אסור"ב פ"ד ה"ט) ז"ל נהי דבשעת הוסת בעיה דיקה מ"מ אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה טהורה בלא דיקה ורבינו
 סתם דבריו כדעת המוספים והרשב"א ז"ל שאסורה עד שתדוק: ומה"דו כתב הרשב"א בתורת הבית הארוך (כ"ו ש"ג ד') דהי מיילי שיש לה וקמ
 קטע אבל אם היה לה וקמ שאינו קטע אף על פי שלא בדקה בשעת וקמה טהורה ואינה לרי"ך דיקה דכל שלא הרגישה דם בשעת וקמה אע"פ
 שלא בדקה הרי היא בחזקת טהורה כיון שאין לה וקמ קטע שאין איסור עונה זו אלא מדרבנן ע"כ וכתבו רבינו בסוף סימן זה וכן כתב הרב המגיד
 בפרק ח' (ה"ג) בשם הרמב"ן ז"ל (פ"ה ה"ט):

פרישה

וק"ל: גם יש למרן דמה שכתב בסימן קפ"ו לרי"ך דיקה היינו משמשא
 שמה ענה ראתה או מראה כיון שאין לה וקמ קטע ומה שכתב בסימן זה
 דאינה לרי"ך דיקה ר"ל לחוש שמה ראתה כבר בשעה שהיטה רגילה לראות
 וכתבא גוונא בוסת קטע לא יראה מחזקת טמאה עד שבדקה ענמה אז בשעת
 וקמ ומנא ענמה טהורה. ואע"ג דגם בוסת קטע אף אם לא בדקה ענמה
 מיד אחר הוסת רק דקה נפשה לאחר זמן מוכח בבי"ת יוסף שטהורה היא
 למפרע וא"כ כיון שרי"ך לבדוק אשה שאין לה וקמ משום התשמיש של ענה
 ממילא נודע שטהורה גם למפרע אפילו היה לה וקמ קטע ועברה וא"כ מאי
 שנה בין וקמ קטע לאינו קטע י"ל דשנא ושנא יש והוא דאף דמוכח מהבית
 יוסף דאפילו שיש לה וקמ קטע כגן לה בבדיקה דלאחר זמן היינו דוקא שלא
 נשמה עניינה אבל קנחה פניה של מטה בימי בימי ולא כוונה לראות באותה
 פעם אם היה דם בדבר שקנחה זו או שראתה בימי בימי של מטה ודאי לא
 כגן לה בבדיקה של אחר כך לנאח בו משמש אורח חמנו צא ואסורה לבעלה
 משמש נדה משא"כ בוסת שאינו קטע אינה לרי"ך דיקה משום העבר אלא
 משום שמה ענה מראה דקני בבדיקה לעולם וק"ל: א"ל"א שר"ך עיון מה
 שכתב רבינו בסימן קפ"ט (טו.) זה לשונו פיהקה בראש חודש וראתה וסורה
 ופיהקה בתוך ימי החודש מושגת לאותו הפיהוק ואסורה לשמש עד שתדוק
 דמשמע דאפילו באין לה וקמ קטע מ"מ אסורה לשמש מחמת פשע אומה
 עונה עד שתדוק (באלמח בתורת הבית בשער ג' (בקר"ב):) לא כתב עד שתדוק
 עיי"ש ורבינו שכתב חסם לשון הרא"ש שכתב כן והרא"ש לטעמיה דכפירא ליה
 דאסור לשמש גלי דיקה) כתבתי שם (פרישה א"ח ט) למלך דשאני חסם
 דהחששא בזה ע"י מעשה דפיהוק דיש לפרש טפי אי נמי שאני חסם דלא
 תשעה אלא לשעמה וכו' עיי"ן שם: והיותה נראה דלא קשיא מידי דזה
 פשיטא דאליבא דכולי עלמא אף באין לה וקמ מ"מ בשעת אומה העונה אסורה
 לשמש ורי"ך דיקה לכתחלה בעת העונה אלא שגאם לא בדקה בעת העונה

מפתח חוות דעת
 (ה) ח"ד ביאורים סק"ח

בית שביעי תורת הבית שער שלישי בית הקצר תיג

מניקה קאמרת ואגב אורחיך אשמעת לן ימי עזברה עולין לה לימי מיניקתה, כדתניא ימי עזברה עולין לה לימי מיניקתה וימי מיניקתה עולין לה לימי עזברה וכו', בשלמא ימי עזברה עולין לה לימי מיניקתה משכחת לה דקא מיניקה וקא מיעברה אלא ימי מיניקתה עולין לה לימי עזברה היכי משכחת לה. אלמא מדשקלי וטויו אליביה הלכתא כותיה. לא היא אלא לפרושה למתניתין אליביה דהאי תנא דפתח בתרתי וסיים בחדא קאתי היכי משכחת לה כדתני לה בברייתא. ותדע לך דהא בעא מיניה ההיא סבא מר' יוחנן הגיע עת וסתה בימי עזברה מהו, קא מיבעיא ליה אליבא דמאן דאמר וסתות דאורייתא מאי כיון דוסתות דאורייתא בעיא בדיקה או דילמא כיון דדמיה מסולקין לא בעיא בדיקה, א"ל תניתיה ר' מאיר אומר אם היתה במחבא והגיע עת וסתה ולא בדקה טהורה שהחרדה מסלקת את הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא חרדה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא, דאלו למאן דאמר וסתות דרבנן אפילו כי ליכא חרדה והגיע עת וסתה ולא בדקה ולבסוף בדקה ומצאה טהור טהורה אלא ודאי ר' מאיר וסתות דאורייתא סבירא ליה, והכי אוקימנא לה נמי בפרק כל היר. אלמא דאורייתא חרדה מסלקת את הדמים ולא בעיא בדיקה, הכא נמי דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה. אלמא סבירא ליה לר' יוחנן דמעוברת משהוכר עזברה מסולקת דמים אפילו הגיע עת וסת אינה חוששת לו ואינה צריכה בדיקה. ואפילו לכתחילה נמי אינה צריכה בדיקה מדאמר לא בעיא בדיקה. והא דתני נמי במתניתין היתה במחבא והגיע עת וסתה ולא בדקה, לאו דוקא לא בדקה אלא מדתניא ישבה לה ולא בדקה שגגה ונאנסה והזידה ולא בדקה הרי זו טהורה הגיע שעת וסתה ולא בדקה הרי זו טמאה תנא נמי ר' מאיר אם היתה במחבא והגיע עת וסתה ולא בדקה. והוא הדין דאפילו לכתחילה לא בעיא בדיקה, דהא טעמא דמסולקת דמים היא. וכן דעת רבותינו הצרפתים ז"ל ודעת הר"ז הלוי ז"ל אע"פ שהרב ר"א ז"ל חלוק בדבר אלא אם כן עברו עליה שלש עונות. ועוד נראה לי ראייה מדתניא מעוברת ומניקת שהיו שופעות דם ובאות דין ימי עיבור דין ימי מיניקת דר"מ ר"י ור' יוסי אומר לא אמרו דייה שעתה אלא בראיה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. ושמואל ורבי יוחנן סבירא להו כרבי מאיר דתניא במתניתין כמה אמרו דיה שעתה אלא בראיה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. ואיפליגו בפירושה רב ושמואל ור' יוחנן וריש לקיש. דגרסינן

וראתה ובר"ח השלישי דאתה בלא פיהוק הרי זה וסת פשוט לראשי חדשים שהרי ראתה זו בר"ח בלא פיהוק כלל, לפיכך נתגלה שהיום גורם. פהקה וראתה וחזרה ופהקה באיזה יום שנודמן חוששות לו שמא תראה כדרך שאמרנו בשאר הוסתות שאינם קבועים רשמה לפיהוקין לבך תקבענו. הרי שראתה באותו פיהוק השני ופיהקה בפעם השלישית ולא ראתה אינה חוששת לפיהוקין, שכבר נתבאר שכל וסת שאינו קבוע הרי הוא נעקר בפעם אחת וכבר נתגלה שאין וסת זה קבוע לפיהוקין. אבל עדיין היא חוששת לוסת ההפלגה. כיצד? הרי שהיה בין פיהוק אחד לפיהוק שני כ' יום, ולט"ו יום לפיהוק שני פיהקה ולא ראתה, הותרה זו לפיהוקין אבל עדיין היא חוששת ליום כ' שמא להפלגת שוות כ' תקבענו. פיהקה וראתה ועוד עיטשה וראתה ועוד חששה וראתה אין זה וסת קבוע לפי שאין המקרים קבועים וסת זה לזה, ולפיכך אינה קובעת וסת עד שתעטש ג' פעמים ותראה או שתפקה ג' פעמים ותראה וכו' אם היה בזה. כיצד היא חוששת לוסת דגופא? אם היה הוסת פשוט והיתה למודה לראות בתחילת הוסת מיד הרי זו חוששת לכל המשכת הוסת, שאעפ"י שלא ראתה עכשיו בתחילת הוסת שמא תראה באמצעו או בסופו. היתה למודה לראות בסוף הוסת אינה חוששת עד סוף הוסת. ובוה קל וסת דגופא משאר הוסתות שהיא חוששת בהן לכל עונת הוסת. כמה דברים אמורים בזמן שהיא למודה לראות כל הראיה בתוך הוסת, אבל אם אין הראיה מובלעת בתוך הוסת יש מגדולי המורים שאמרו שהיא אסורה

וראתה ובר"ח השלישי דאתה בלא פיהוק הרי זה וסת פשוט לראשי חדשים שהרי ראתה זו בר"ח בלא פיהוק כלל, לפיכך נתגלה שהיום גורם. פהקה וראתה וחזרה ופהקה באיזה יום שנודמן חוששות לו שמא תראה כדרך שאמרנו בשאר הוסתות שאינם קבועים רשמה לפיהוקין לבך תקבענו. הרי שראתה באותו פיהוק השני ופיהקה בפעם השלישית ולא ראתה אינה חוששת לפיהוקין, שכבר נתבאר שכל וסת שאינו קבוע הרי הוא נעקר בפעם אחת וכבר נתגלה שאין וסת זה קבוע לפיהוקין. אבל עדיין היא חוששת לוסת ההפלגה. כיצד? הרי שהיה בין פיהוק אחד לפיהוק שני כ' יום, ולט"ו יום לפיהוק שני פיהקה ולא ראתה, הותרה זו לפיהוקין אבל עדיין היא חוששת ליום כ' שמא להפלגת שוות כ' תקבענו. פיהקה וראתה ועוד עיטשה וראתה ועוד חששה וראתה אין זה וסת קבוע לפי שאין המקרים קבועים וסת זה לזה, ולפיכך אינה קובעת וסת עד שתעטש ג' פעמים ותראה או שתפקה ג' פעמים ותראה וכו' אם היה בזה. כיצד היא חוששת לוסת דגופא? אם היה הוסת פשוט והיתה למודה לראות בתחילת הוסת מיד הרי זו חוששת לכל המשכת הוסת, שאעפ"י שלא ראתה עכשיו בתחילת הוסת שמא תראה באמצעו או בסופו. היתה למודה לראות בסוף הוסת אינה חוששת עד סוף הוסת. ובוה קל וסת דגופא משאר הוסתות שהיא חוששת בהן לכל עונת הוסת. כמה דברים אמורים בזמן שהיא למודה לראות כל הראיה בתוך הוסת, אבל אם אין הראיה מובלעת בתוך הוסת יש מגדולי המורים שאמרו שהיא אסורה ראתה ובר"ח השלישי דאתה בלא פיהוק הרי זה וסת פשוט לראשי חדשים שהרי ראתה זו בר"ח בלא פיהוק כלל, לפיכך נתגלה שהיום גורם. פהקה וראתה וחזרה ופהקה באיזה יום שנודמן חוששות לו שמא תראה כדרך שאמרנו בשאר הוסתות שאינם קבועים רשמה לפיהוקין לבך תקבענו. הרי שראתה באותו פיהוק השני ופיהקה בפעם השלישית ולא ראתה אינה חוששת לפיהוקין, שכבר נתבאר שכל וסת שאינו קבוע הרי הוא נעקר בפעם אחת וכבר נתגלה שאין וסת זה קבוע לפיהוקין. אבל עדיין היא חוששת לוסת ההפלגה. כיצד? הרי שהיה בין פיהוק אחד לפיהוק שני כ' יום, ולט"ו יום לפיהוק שני פיהקה ולא ראתה, הותרה זו לפיהוקין אבל עדיין היא חוששת ליום כ' שמא להפלגת שוות כ' תקבענו. פיהקה וראתה ועוד עיטשה וראתה ועוד חששה וראתה אין זה וסת קבוע לפי שאין המקרים קבועים וסת זה לזה, ולפיכך אינה קובעת וסת עד שתעטש ג' פעמים ותראה או שתפקה ג' פעמים ותראה וכו' אם היה בזה. כיצד היא חוששת לוסת דגופא? אם היה הוסת פשוט והיתה למודה לראות בתחילת הוסת מיד הרי זו חוששת לכל המשכת הוסת, שאעפ"י שלא ראתה עכשיו בתחילת הוסת שמא תראה באמצעו או בסופו. היתה למודה לראות בסוף הוסת אינה חוששת עד סוף הוסת. ובוה קל וסת דגופא משאר הוסתות שהיא חוששת בהן לכל עונת הוסת. כמה דברים אמורים בזמן שהיא למודה לראות כל הראיה בתוך הוסת, אבל אם אין הראיה מובלעת בתוך הוסת יש מגדולי המורים שאמרו שהיא אסורה

ראשו או השורט בבשרו על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים פטור, ואינו לוקה אלא על המת בלבד או השורט לעבודה זרה ע"כ. וכיון דקתני פטור איני יודע שאינו לוקה, אלא בא לומר שאעפ"י שאינו לוקה אלא על המת אין ראוי לעשות המעשה הרע הזה, ומשום דבעלמא לא אמרינן פטור אבל אסור הוצרך הרב ז"ל לפרש דאינו פטור אלא ממלקות. וה"ל הטור [ויד סימן ק"פ] המשרט על צער אחת שבא לו פטור. מכאן משמע כמו שכתבנו, מדקאמר על צערא ולא קאמר כלישנא דתנא על ביתו שנפל, משמע כל צער אפילו מת עבדו או שפחתו שמצטער עליהם פטור, ומשמע פטור, אבל איסור מיהא איכא קל"ה ולא יש בו איסור תורה, דהא לא הוי כחצי שיעור דקילין שהוא מן התורה, אלא איסורא דרבנן איכא, ואיפשר שהוא בכלל ולא תלכו בחוקות הגוי. והנראה לע"ד כתבתי.

סימן ק"ה

שאלת ממני אודיעך דעתי, על הנשים המכות על פניהם על המת אם ראוי לגעור בהן ולמנוע אותן מזה, כיון דקי"ל [מסמ כ"ט ע"א] דגדידה ושריטה אחת היא וחייב עליהם בין ביד ובין בכלי.

תשובה צריך שתדע דאע"ג דלענין קרחה הוא פלוגתא דתנאי אם נוהג הדין בנשים או לא, דלתנא דמתניתין [קדושין כ"ט ע"א] דלא מפיך מכלל מצות לא תעשה אלא בל תטמא ובל תקיף ובל תשחית, משמע דכל שאר מצות לא תעשה הווה הכתוב אשה לאיש, אבל איסי בן יהודה קל"ה תני [ס"ט ע"ג] אף בל יקרחו נשים פטורות,

מכל מקום לענין גדידה ושריטה כולי עלמא מודו דנוהג בין באנשים בין בנשים וחייבים בין ביד בין בכלי קל"ה ומזה הטעם היה ראוי לגעור בהן ולמנוע, וליכא למימר הכא הנח להם מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין, ולא אמרינן הכי אלא בדבר שאין איסורו מפורש בתורה, אבל גדידה ושריטה לאוין מפורשים הם. והכי אמרינן בירושלמי [קדושין פ"א ס"ז] רב המנונא מפקד לחבריאי פקדון לנשיכון כד הויין קיימן על מיתה לא ליתלשן שעריהון שלא יבואו לידי קרחה. שמע מינה תרתי דהלכתא כתנא דמתניתין ולא כאיסי בן יהודה, ואע"ג דאיכא למימר אין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חרץ, שאני הכא דתני לה לדאיסי בלשון יחיד, וכן פסקו הפוסקים כתנא דמתניתין קל"ה ותו שמע מינה שמונעים את הנשים מזה.

אלא שמצאתי להן הטר ממקום אחר, דאמרינן בסנהדרין [ס"ט ע"א] שר' עקיבא היה מכה על בשרו על ר' אליעזר עד שהיה הדם שותת לארץ, ואין היה עושה כן דכתיב לא תתגודרו, ותיירץ הריטב"א ז"ל [יבמות י"ג ע"ג ד"ס] ר"מ והמסקנות [ס"ט ד"ה] דאמרן דלא אסרה תורה אלא דרך גדידה או שריטה בין ביד בין בכלי, אבל דרך הכאה שרי, וכן היה ר' עקיבא עושה, אם כן לפי טעם זה מה שעושות הנשים מותר הוא שהרי דרך הכאה עושים ולא דרך גדידה, אלא שאין להורות להן כן שמא יבואו לעשות דרך גדידה, ומכל מקום מסתברא לי דאיסורא מיהא איכא כיון שהוא עושה כן על המת, אע"ג דליכא מלקות אלא דרך גדידה ושריטה, ור' עקיבא לא היה עושה כן אלא על התורה ולא על המת, וכן

קל"ה עיין ב"י יו"ד סימן קפ"ו וב"ח שם, וע"ע בשו"ע שם ברמ"א סעיף ו', ובערך לחם למהריק"ש הביא פסק רבינו ז"ל עיי"ש, ובנדפס לא מצאתי מענין זה, ולכאורה כוונתו לתשובה זו. קל"ה לפנינו "איסי" - סתם. קל"ה עיין מאירי קדושין עמוד ק"ד ד"ה ואם קרח. קל"ה עיין שו"ע יו"ד סימן ק' סעיף י"ב, ועיי"ש עוד ברמ"א.

תירצו התוספות ביבמות פ"ק [ס"ט] הילכך הני נשי ידעת דצייתי תמנע אותן מלעשות כן, ואי לא, הנח להן מוטב שיהיו שוגגות ולא מזידות, כיון שאין האיסור מפורש בתורה שלא אסרה תורה אלא דרך גדידה ושריטה קל"ה

ולענין קרחה אם תלש השער באיזה דרך שיהיה חייב, דהא אמרינן [מסמ כ' ע"ג] דסך אצבעתיה נשא והניחם בחמש מקומות בבת אחת חייב ה' אעפ"י שאין שם אלא התראה אחת, ומה לי בסם ומה לי בדרך אחרת. ומכל מקום כיון שהתוספות כתבו שני התירוצים, ולפי התירוצ האחרון משמע דבכל גוונא איכא איסור לאו אפילו דרך הכאה, יש למנוע את הנשים וללמדן שיש בזה איסור לאו, ויש להחמיר כיון שיש בו איסור לאו קל"ה. והנראה לע"ד כתבתי.

סימן ק"ו

שאלת ממני אודיעך דעתי, במקצת נשים ששותות משקה או שאר דברים לעכב ווסתן עשרה או עשרים יום, אם אסור לבעלה לבוא עליה אעפ"י שהיא טהורה דהוי כסמוך לוסתה או לא.

תשובה כבר ידעת דאיכא פלוגתא ביני רבנותא אם חוששת כל ימי משך הוסת או לא, שהראב"ד והרמב"ם ז"ל סבירא להו שחוששת, שכל יום ויום וסת בפני עצמו הוא, ואפילו נעקר יום ראשון חוששת לשאר הימים עד שיעקרו כלם, והר"ז הלוי והרא"ש ז"ל סבירא להו שאינה צריכה לפרוש אלא עונה ראשונה של הוסת, וכיון שעברה עונה ראשונה ולא ראתה מותרת קמ"ה

וכן נ"ל שהוא דעת הרמב"ם ז"ל שלא חלק [נסלסם אסויי זילא פ"מ] משמע בכל גוונא אם עבר וסתה ולא ראתה מותרת, הילכך בני"ד אם עבר כל זמן הוסת לכולי עלמא מותרת. ואם נסתה זה המשקה תלתי זימני ומעכב את וסתה הוי חזקה והוי כאילו נעקר וסתה ונקבעה על שתיית המשקה, ובהא פשיטא שהוא מותר לבוא עליה, אבל הספק בפעמים הראשונים שעדיין לא הוחזק הענין ובתוך זמן משך וסתה.

ומסתברא לי דמותר לבא עליה. דהא, → דעיקר איסור לבוא על אשתו סמוך לוסתה לא הוי מן התורה אלא מדרבנן, ואע"ג דילפינן לה [שנועם י"ט ע"ג] מקרא דהזורתם את בני ישראל מטומאתם, אסמכתא בעלמא היא וכן הסכימו המפרשים ז"ל, ומזה הטעם לא אסרו אלא הביאה אבל שאר קריבות מותר לקרב אליה סמוך לוסתה קמ"ה. ותו דהוי פלוגתא דרבנותא באיסורא דרבנן, ותו דהרמב"ם והרא"ש ז"ל שאנו נגזרים אחריהם מקלילן, ותו דאפילו המחמירים יודו בני"ד, דבשלמא כשאורח מתעכב ללא סבה יש לחוש לו כל ימי משך הוסת, אבל במתעכב על ידי משקה שיש בטבעו לפעול פעולה זו יש לסמוך עליו, וכמו שמועיל ליום הראשון יועיל לשאר ימי משך הוסת, ותו שכבר נסו הדבד הזה פעמים רבות שאר נשים והועיל, הילכך יפרוש ממנה היום הראשון של הוסת ומותרת אחר כך. ומכל מקום צריכה בדיקה קודם תשמיש, ואע"ג דבשאר נשים אני תופס מילתא מציעתא דאי אית לה וסת קבוע אינה צריכה בדיקה ואם אין לה וסת קבוע צריכה בדיקה קמ"ה. בני"ד הוי כאין לה וסת

קל"ה עיין שו"ע יו"ד סימן ק"פ סעיף ב' קמ"ה הוב"ד בטור יו"ד סימן קפ"ד. קמ"ה עיין מש"כ רבנו ז"ל בזה בשו"ת הרדב"ז ח"א סימן קס"ג, וע"ע בשו"ע יו"ד סימן קפ"ד סעיף ב'. קמ"ה עיין שו"ע יו"ד סימן קפ"ד סעיף א'.

קבוע וצדיקה בדיקה, ואם נסתה אשה זו משקה זה ג' פעמים שמעכב וסתה, מסתברא דמשמשת בלא בדיקה. והנראה לע"ד כתבתי.

סימן קצ"ו

שאלת ממני אודיעך, על מה שהעלתי בתשובה קמג) שהמחזיר את גרושתו צריכה למנות ז' ימים נקיים, שנמצא כתוב בשם רבינו האי גאון ז"ל גרושה מותר להחזירה ביומה ואפילו לשעתה ואין בכך כלום קמג)

תשובה לשון הגאון הוא מההיא דאמרינן

בנדרים פרק נערה המאורסה נמליס ע"א ע"ב דאבעיא לן גרושין כשתיקה דמו או כהקמה דמו, למאי נפקא מינה כגון דנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה וכו'. ולמדו מכאן מדהוה מצי למנקט ונשאת לאחר ביומיה ולא נקיט הכי, משום דבאחר איכא איסורא שצדיכה להמתין משום הבחנה, אבל כי אהדרה בעלה הוי היתר, וכן היא כונת הגאון ז"ל דסד"א אסור להחזירה משום הבחנת הזדע שלא תחלוק בכל הנשים הנשאות וצריכה להמתין ג' חדשים, קמל"ן מותר להחזירה אפילו ביומה ואפילו לשעתה, אבל משום חשש נדה לא איירי הגאון ז"ל, אלא אם החזירה מיד ליכא למיחש (ואם החזירה בעודה בנדרה נמי ליכא למיחש, ואם החזירה לאחר זמן אם הי"ג דעתו עליו שיחזירנה בכל שעה הרי היא תבועה ועומדת, ואם גירש אותה לקיים שבועתו ומחזירה אין כאן חמור שהרי יש לו פת בסלו, אבל אם גירש אותה לגמרי ומחזירה לאחר זמן רואה אני שצדיכה להמתין ז' ימים נקיים מכ"ש דשאר נשים, וכמו שהעליתי באותה תשובה, ואין אלי קושיא מדברי הגאון

קמג) עיין בשו"ת הדרב"ז ח"ד סימן אלף של"ד. קמז) עיין שו"ע יו"ד סימן קצ"ח סעיף ה'. קמח) עיין שו"ע יו"ד סימן קצ"ח סעיף מ'.

יו"ד (ת) מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טמחיים [נמענים כ"ה ע"ב] לא תיבעי דודאי מותר לטבול בכליג', שהרי דין מעיין יש לו ומטהר בזוחלין, דכמו שיכול לטבול במקום שמתרחב הנהר כך יכול לטבול בזה הכליג', אבל לא הסכימו על זה הפסק רוב הפוסקים אשר ראינו ואנו רגילין לסמוך עליהם, אלא כרב [שס] דאמר מטרא במערבא שהיא רבה פרת, וכאיךך דשמואל [שס] דאמר אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי לבד, וכאבוה דשמואל [שס] דעבד להו מקואות לבנתיה ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי. ומכל הני משמע שהנהרות מתרבין מימי גשמים והפשרת שלגים, וכן אומרים שהוא ענין נילוס שהוא רוב גשמים שיורדין בארץ כוש ומתקבצין הגשמים למקומות נמוכין אגמים גדולים ומשם נמשכים ונילוס מתרבה.

חדא, דלדעת מקצת מפורשים קמז) כי קתני בכל הני דאעפ"י שרבו נוטפין על הזוחלין דינו כמעייין, דוקא ברבה המים בגומת המעיין בעצמו ששם הוא כח מימיו ומבטלין כל המים הבאים עליהם, אבל רבה במשך הנהר למטה כל שרבו הנוטפין על הזוחלין נפסל כולו. ותו דנילוס עולה למעלה וגם מתרחב, ומה יועיל שיטבול במקום שהיה הולך בתחילה, והרי הוא טובל במים הנוטפין שרבו למעלה. ומזה הטעם אני אומר כי אין לטבול בנילוס זולת בשלשה חדשים שכתבתי, כי קודם או לאחד [קן] לא יוכל האדם להכיר אם רבו הנוטפין על הזוחלין או לא, לפי שעולה בגובה ומתרחב ברוחב כאשר אנו רואין בעיני, והוי ספיקא מדאורייתא ובאיסור נדה שהוא בכרת, ומזה הטעם בעצמו יש לנו לעשות מעשה כדברי המחמירים.

והדרב"ז ברור כי המקוה אינו מטהר אלא באשבורן מן התורה, דכתיב אך מעין ובור מקוה מים, (ו) המעיין מטהר בזוחלין (והמקוה נלשנו) קמז) ומיהו יש תקנה לטבול בנילוס ואפילו בכליג', כגון שיוציא מחיצה של קנים לתוך הנהר ונמצא המים אשר בתוך המחיצה כאילו הם מכונסים והרי הם אשבורן ומטהרין, וכתבה הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות מקואות [ה"ג] ז"ל, ואם רבו הנוטפין על הזוחלין וכן אם נתרבו מי גשמים על מי הנהר אינן מטהרין בזוחלין אלא באשבורן, לפיכך צריך להקיף מפץ וכיוצא בו באותו הנהר המעורב עד שיקוו ויטבול בהן, נוטפין שעשאן זוחלין וכו'. ואפילו אם תרצה לומר שכל המים הנמשכים הם מריבוי הגשמים ואין בהם ממימי המעיין כלום, לית לן בה, דכיון דעביד לה מחיצה תזרו להיות מקוה ממש ואינם זוחלין אלא אשבורן.

קמז) עיין ר"ן נדרים מ"א ע"א ד"ה ומ"מ, וריב"א שם ד"ה מפצי, וע"ע ברשב"א בשער המים שער י"א. קמח) עיין תו"כ פרשת שמני פרשתא ט'.

ז"ל קמז) תדע שלא היתה כוונתו אלא משום הבחנת הזדע, דהיינו דאמר ואפילו לשעתה, אבל אם בא לומר שמותר להחזירה מיד ולא חיישינן לחימוד, איפכא מיבעי ליה שהרי כל שהוא סמוך לגרושין ליכא למיחש לחמור, וזה ברור מאד בעיני. והנראה לע"ד כתבתי.

סימן קצ"ח

שאלת ממני אודיעך דעתי, באשה שהלכה לטבול ויש עמה גויה, אם היא נאמנת לומר שטבלה כהוגן או לא.

תשובה לכתחילה צריך שתולין עמה יהודית כדי שתדע שטבלה כהוגן, אבל בדיעבד נאמנת לומר טבלתי כהוגן אפילו בינה לבין עצמה, קמז) הילכך אם היא אומרת טבלתי כהוגן וכדין נאמנת, ואין אנו צריכין לעדות הגויה, ואם אומרת לא ידעתי הוי ספק ועדות הגויה אינו כלום להוציא מידי הספק, הילכך אינה טהורה לבעלה עד שתטבול לפני ישראלית, או שתאמר בריא לי שטבלתי יפה. והנראה לע"ד כתבתי.

סימן קצ"ט

שאלת ממני אודיעך דעתי, אם מותר לטבול בכליג' והוא מקום שאין בו מים כל השנה כולה וכשגדל נילוס נכנסין שם המים ונמשכין בשטף, והשאלה אם יש לו דין מקוה או דין מעיין.

תשובה הר"ן ז"ל האריך הרבה בענין זה בפירושו ההלכות של שבת נפ"ה ע"ב ובנדרים פרק אין בין המודר נ"מ ע"א ע"ש, אבל אודיעך דעתי בקוצר, אליבא דמאן דפסק כשמואל [שנ"ה ס"ה ע"ב] דאמר נהרא מכיפיה מברין שאין לך (טיפה) [שס"ה]

קמז) עיין שו"ע יו"ד סימן קצ"ח סעיף ה'. קמח) עיין שו"ע יו"ד סימן קצ"ח סעיף מ'.

(ב) חזרין למקור ומציאים דם, וי"א דאפילו ציטצת אין להחיר אלא במקלחת ומנאל כדס תוך הספל, אבל על שפת הספל עמאה, וצטומדת ככל ענין עמאה, והכי נהוג. ודוקא כשנמאל הדם בספל שהיא משתנה שם לחוד דידוע שחוא ממנה, אבל אם נמאל בספל שאיש ואשה מטילין שם מים עכורכ ככל ענין. וכל זה אם נמאל דם במקרה, אבל אשה שרגילה לראות דם צמי רגליה (ג) ומרגשת כאז צשטע שמעלת

נשמת אברהם

ולגבי בגדי ניילון, כתוב המנחת יצחק 16: אין מציאות כזה שיחיה בגד שלובשים על הגוף ולא יהיה מקבל טומאה דאף בנייר דפליגו בזה פוסקים אם הוא דבר המקבל טומאה, מ"מ אם נעשה ממנו בגד, נראה דלכ"ע מקבל טומאה, עיין בטהרת ישראל (באר יצחק סי' קצ אות קיא) וביותר בשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' ב), ע"ש, וממילא גם בגד ניילון הוא דבר המקבל טומאה ויש בו משום כתמים, עכ"ל. אך כותב האג"מ 16 לגבי בגדי ניילון: אבל עתה שמעתי שנעשה רק מהשמן הנמצא במעינות מעומק האדמה שא"כ ודאי אין מקבלים טומאה גם לא מדרבנן ככלי אדמה, וממילא אין עלייהו דין כתם, עכ"ל.

(ב) חזרין למקור, וכרופא קשה לי להבין איך יתכן דבר זה במציאות, שזרם מי רגלים שיוצא מהשופכן יכול להתקפל על עצמו ולעלות בחזרה לתוך הגרתיק ולהיכנס דרך צואר הרחם לתוך חלל הרחם.

(ג) ומרגשת כאב, הגר"ד פדווא שליט"א נשאל 17 מה דינה של אשה מעוברת שהרגישה כאב בשעת הטלת מי רגלים וקבע הרופא שיש לה דלקת בכיס השתן, ופעם אחת מצאה דם במי רגלים, והוא פסק שם בחשב האפוד להחירה בלי בדיקה וראיתו: מהשו"ת פנים מאירות ח"א סי' יב שכתב בכה"ג להתיר בזקנה בלי בדיקה לפי שדם במי רגלים אינו אלא כתם וזקנה אין לה דין כתמים, ואמנם תמה עליו בסדרי טהרה לפי המבואר בסי' קצ דוקנה יש לה דין כתמים, ועיין בפ"ת כאן סי' ב, אך בשו"ת מהרי"א הלוי ח"א סי' ס יישב דברי הפנים מאירות: שכמו שזקנה תולה בילדה גבי שתי נשים (סי' קצ סע' גב) הואיל ודם חברתה שכיון יותר, ה"נ באותה אשה גופה, כיון דשכיח יותר שדם השתן בא ממכה, שבוה אין חילוק בין ילדה לזקנה, עכ"ל של המהרי"א הלוי, ולכן גם בני"ד שהאשה מעוברת תולה באינה מעוברת (עיין סי' קצ סע' גב), גם היא בכלל דברי הפנים מאירות שאם מצאה דם במי רגלים טהורה, וקבלתי על הוראה זו הסכמת הגאון מטשעבין, ולפי הנראה, יש להתיר אשה זו אפילו איננה מרגשת כאב בשעת הטלת מי רגלים, ובני"ד שהיא מרגשת כאב בשעת הטלה כש"כ שהיא טהורה, עכ"ל של החשב האפוד, ועיין גם בשו"ת שבט הלוי 18 שדן לגבי אשה (לא מעוברת) שיש לה כאב באיזור הכליות וראתה דם פעם אחת בעת עשיית צרכיה, והוא מחמיר, ואף אם האתה כמה פעמים מיקל רק בתנאים מסויימים, ע"ש.

15) ח"ד סי' קיה. 16) יו"ד ח"ג סי' ג1.
17) שו"ת חשב האפוד ח"א סי' קכה. 18) ח"ה סי' קכג.

מים, כגון חולי שקרין (באר"י וויני"ד), נראה דיש להחיר ככל ענין, דהא איכא ידים מוכיחות שיש לה מכה המכאיב אותה כהעלת מי רגליה ומננו כדס יולא, ואפילו אם מנאל דם אחר הטלת מי רגלים כשמוקחת עלמה עכורה, דמנאל דמרגשת כאז ואינה מנאלה דם רק אחר הטלת מי רגלים, ודאי דם מכה הוא, אך יש מחמירין שלא להחיר רק באשה שיש לה וסת להכריעה בדיוקה, דהיינו קודם שהשתין הצדוק עלמה היעב צהורין וצדקין ואם לא תמאל דם כתמים מוך כקי עד המקור צפנים ותשתין ותקנה עלמה יפה ממני רגליה ותוליא המוך, אם מקיב היא כזכחה גדולה דאין הדם מן המקור, והכי נהוג. ואם צדק עלמה ג' פעמים זכחאי גוונא ומנאלה המוך נקי מותרת אחר כך בלא בדיוקה שלא בשעת וסתה, וזחזק דדס מכה הוא מנאל שחינה מנאלה אותו רק אחר שהשתינה. וכל זה דוקא שמרגשת כאז עם מי רגליה, אבל אם אינה מרגשת כאז וצדוקת עלמה אחר הטלת מים ומנאלה דם, אם לא מנאלה דם צמי רגליה ודאי עמאה, אבל אם מנאלה דם תוך מי רגליה וגם על העד שצדקת עלמה צו, יש אומרים דהיא עמאה ללא החירו. רק דם שנמאל תוך מי רגלים, וי"א שהיא עכורכ דדס שנמאל חולין שפדיין נשאר מחמירה מי רגלים, ויש להחמיר. מיהו אינה לריכח לצדוק אחר זה ואפילו אם היתה רגילה לראות, אם צדקת עלמה שלש פעמים ומנאלה עכורכ שוב אינה לריכח בדיוקה, ואם אינה רגילה לראות רק לפרקוס קוצעת לה וסת אם הוא צדך קנע צין וסת שוב צין וסת דילוגין, ואם אינה מנאלה דם אח"כ כשצדוקת עלמה רק קרטיין קרטיין כמו חול ותנן אדום ומנאלה כזה ג"כ צמי רגליה, ובשעת וסתה או לפעמים אחרים רואה דם ממש כשאר נשים ולאוה מנאלת אותו חול רק אחרי מי רגליה, עכורכ, דאינו דם רק חול שדרכו להוולד בכליות.

סימן קצג דין דם בתולים

פעיף א (א) הכונס את הבתולה בועל בעילת מצוה וגומר ביאתו ופורש מיד אפילו היא קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה ואפילו

נשמת אברהם

(א) הכונס את הבתולה, כלה שאין לה וסתות סדירות ומפחדת שתהיה טמאה ביום חתונתה, כתב לי הגרש"ז אויערבאך שליט"א: לאחר דכמו שחרדה מסלקת את הדמים כמבואר בסי' קפד סע' ח ואף שלמעשה אוסרים, היינו משום דיש לחשוש שמא היה היסט הדעת כלשהו ובפרט אם תיוקק לבעלה אולי יסור או ממנה הפחד ותראה דם, וא"כ בזמננו שבדוק ומנוסה שהכדורים ודאי מעכבים את הוסת, מסתבר דיש לסמוך על זה ולהתיר אפילו בעונה הסמוכה לוסת או לאחר עונת הוסת אם בדיקה ולא ראתה. ומפורש מצינו בתשובת רדב"ז חלק ח סי' קלו שנדפס מחדש, בנשים ששותות משקה או שאר דברים לעכב וסתן, ועי"ש דמיירי בימי משקאות שאין זה

בדקה ולא מצאה דם טמאה שמה (ב) ראתה טיפת דם כחרדל וחיפהו שכבת זרע. כגב ויש מקולין אם לא ראתה דם, וכגו לכקל אם לא גמר זיבא רק כערכ צב ולא ראתה דם, אבל אם צב עליו זיבא ממש לרין לפרוש ממנה אפי"ש שלא ראתה דם, ובעל נפש יחוש לפנמו שלא לשחוק בחינוקת. וצריכה שתפסוק במתרה ותבדוק כל ז' ולא תתחיל למנות עד יום ה' לשמושה ונוהג עמה בכל דיני נדה לענין הרחקה, אלא שנדה גמורה אסור לו לישן על מטתה אפילו כשאינה במטה, וזו מותר לו לישן באותה מטה לאחר שעמדה מאצלו ואפילו בסדין שהדם עליו.

נשמת אברהם

כ"כ ברור כמו הכדורים שבזמנינו, והוא מצדד שם להתיר. דק יש לברר אם זה גם בדוק ומנוסה שמעכב אפילו טיפת דם כחרדל, עכ"ל. וכל זה כשהיא לוקחת את הכדורים עד יום החתונה ועד בכלל, אך אם תקח את הכדורים בחודש שקודם ליום הנשואין, כך שיום הראשון של נדתה (דהיינו עם הפסקת לקיחת הכדורים) יהיה כארבעה עשר יום לפני יום הנשואין אין בזה חשש כי אז תהיה טהורה ליום החתונה, ולא תקח כדורים כך שהוסת מגיע אחרי כניסתה לחופה, כי יש הכדורים עצמם גורמים לדימומים.¹

(ב) ראתה טיפת דם. מה הדין לגבי כלה שהיה צורך לחתוך בתוליה ע"י רופא. האם היא טמאה או לא. עיין בש"ך² שכותב בשם הרא"ש: וז"ל דטעם חומרא זו (שצריכה לפסוק בטהרה ולבדוק כל ז') לא בשביל שנחוש שמה יצא דם מן המקור וכו', אלא הטעם משום דבעילת מצוה לכל היא מסורה ואין הכל בקיאיין בין קטנה לגדולה ובין ראתה ללא ראתה, ועוד משום דהחתן יצרו תקפו, הלכך הסכימו רבותינו להשוות כולן, עכ"ל. וכותב השו"ת חשב האפור³: והנה הטעם הזה אינו שייך אלא בדם הבא מחמת ביאה, אבל דם בתולים הבא מחמת חתך בתולים אינו אלא כשאר דם מכה, ואין לנו טעם לטמא אותה, ככה נראה הדבר לפי הסברא החיצונה, אך המהרש"ם ח"א סי' רי שנשאל על זה החליט דגם בזה דיה בד' ימים לפני ז' נקיים, וצ"ל לדעת המהרש"ם, דכיון שגזרו חכמים על דם בתולים אין לחלק בין דם לדם, וכל דם בתולים טמא ואפילו בא הדם מחמת שחתכו בתולים, אלא שאין צריכה להמתין ה' ימים ודיה בד' ימים. ובודאי כיון שכן דעת מהרש"ם שהיה גדול בדורו מובהק בהוראה, יש לנו לפסוק כן, עכ"ל של החשב האפור. וכן עיין בדרכ"ת⁴ ובעיקרי הד"ט⁵.

אך כותב הב"ן ציון⁶, שבשו"ת הגאונים ז' מובא בשם רב נטרונאי גאון וז"ל: וששאלתם הא דאמר רבנן בועל בעילת מצוה ופורש, צריכה ז' נקיים וטבילה או לא.

- (1) והסכים אתי מו"ר הגר"י גויבירט שליט"א.
- (2) סי' קצ ט"ק ג.
- (3) ח"ב סי' קת.
- (4) כאן ט"ק טו.
- (5) יו"ד סי' כא ט"ק י.
- (6) סי' סט.
- (7) סי' קסה.

נשמת אברהם

תנוקת חשו לה חכמים שמה עם טורח דם בתולים אי אפשר לבא דם בתולים בלא צחצחי זיבה, וכיון דמשום הכי הוא ל"ש ראתה ועודה בבית אביה וכו', צריכה ז' נקיים וטבילה כעיקר זבה, עכ"ל. ועוד כותב שם⁸ בשם רב האי גאון: וששאלתם הנושא אשה בתולה וכו', הלכתא הנושא אשה בתולה כשהוא בועל בעילה הראשונה שהיא מצוה, פורש ממנה ואסור לבעול בעילה שניה עד שתספור ז' נקיים ותטבול במים חיים⁹ מפני שדם בתולים גורם לדם נדה שיצא עמו, וכשהיא נבעלת בעילה ראשונה אוחזה אותה רעדה וחלחלה, ובזמן שהאשה מתחלחלת היא פורסת נדה, וכענין מה שכתוב באסתר, ותתחלחל המלכה מאד, אמר רב מלמד שפרטה נדה¹⁰ עכ"ל. הרי בפירוש כתבו הגאונים שהחומרא היא משום חשש נדה, וכלי ספק אילו ראה הרא"ש דבריהם לא היה כותב כדבריו וכו', עכ"ל של הבנין ציון.

והנה ראיתי בשו"ת אגרות משה¹¹ שכותב שאם חתכו בתוליה ע"י ניתוח מותרת לבעלה ואינה צריכה ז' נקיים וטבילה, כי הרי דם בתולים הוא בעצם דם מכה ורק במה שיצאו ע"י ביאה אסור חכמים ולא ע"י הכאת עץ וניתוח, עכ"ל. וכותב המנחת יצחק¹² להאגרות משה בבקשה לחזור עוד הפעם על פרשתא דא, כי לדעתו יש להתמיר וכפי הגאונים והמהרש"ם, וכן מחמיר גם השו"ת ציץ אליעזר¹³ וכ"כ בשו"ת מהר"י שטייף¹⁴ שגם ע"י הניתוח של הרופא יש לחוש שע"י הרעדה וחלחלה של הוצאת דם בתולים יצא גם דם נדה, ודינה כנדה גמורה וצריכה למנות ז' נקיים אחר ד' ימים, עכ"ד. וכן מחמיר הגר"ש הלוי ואנור שליט"א¹⁵.

אך לא הבינותי, כי כאמור בהקדמתי להלכות נדה, עוד הבתולים נמצאים בפתח מקום הערוה, ומה שהרופא עושה הוא רק לקרוע את העור הזה (לעיתים נדירות אם העור קשה מאד ועב ומודבק, אז גם מוכרחים לחתוך ממנו כדי להרחיב את הפתח), ואם כן איך שייך בכל זה רעדה וחלחלה, ושמתתי מאד כשראיתי שכונתי לדעתו של הגר"ע יוסף שליט"א שכותב¹⁶: שכל עיקרה של חומרא זו אינה אלא בבחולה שנבעלת כדרך כל הארץ שאז יש הטעם דחימוד ותאוה, ולכן יש להקל שלא תצטרך לא שבעה נקיים ולא טבילה, עכ"ד. וכן אמר לי הגר"ש אויערבאך שליט"א שיש להקל וכדברי האגרות משה, והוסיף לי הגאון שליט"א בכתב: אם משום רעדה וחלחלה יש לאסור בכל נתוח שעושים באותו מקום מבחוץ בגלל זה שהיא רועדת.

ואם ע"י ביאתו שלאחר כן מצאה דם, יש לתלות זאת בדם בתולים ותצטרך לפרוש ד' ימים ואח"כ תפסוק בטהרה ותספור ז' נקיים ותטבול, אבל אם לא מצאה דם,

- (8) סי' קסח.
- (9) וכן עיין ברש"י סנהדרין פו ע"א ד"ה הלכות אחד עשר (ועיין שם בדש"ש), בבכורות נה ע"ב ד"ה מקוה ובספר הפרדס לרש"י הל' נדה פס' בשמחת חתן כו', וכ"כ בספר חסידים סי' תקט, אך עיין ברש"י שבת סה ע"ב ד"ה שמה, גדרים מ ע"ב ד"ה ועבדי, וכן עיין במו"ק ע"א רש"י ד"ה מרגלין ובב"ת שם. ועיין כרמב"ן סו"פ מצורע; חת"ס על גדרים שם ושו"ת שואל ומשיב
- (10) תליתי ח"ב סי' צב, ועיין בשאלתות פ' אחרי סי' צו ובהעמק שאלה שם סי' יב.
- (11) מגילה טו ע"א.
- (12) יו"ד ח"א סי' פז.
- (13) ח"ד סי' נה.
- (14) ח"י סי' בה פ"ב.
- (15) סי' קלא.
- (16) שו"ת שבט הלוי ח"ה סי' קיט, שו"ת יביע אומר ח"ד סי' י.

מנחת סימן עג שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

מנחת סימן עג שלמה זלמן אויערבאך

הרשב"א מודה דאין לחשוש לחומרא ולומר דבאותו רגע שנזקקה נטף דמה, אלא לתלות ברוב הזמן ואתי מעלמא, ובטעם זה לחוד סגי אף כשאין ההוכחה מדלא נמצא על בשרה, עכ"ד.

לענ"ד צ"ע, שהרי לפי המסקנא שתרצו בגמ' "מדרבנן" תו לא קשה כלל מהברייתא של ג' ספיקות, אלא שמתוך המו"מ שבגמ' למדו הראשונים את הדין שאם נזקקה יש לחלק בין בשרה לחלוק, וכיון שכן מהיכא תיתי נימא שגם הרשב"א בתוה"ב מיירי דווקא בזמן מועט, דבר שהיינו צריכים לאומרו רק בדעת המקשן שהוא סובר דמיירי בזמן מועט.

ומה שהבאת מהבינת אדם סי' ח' דהרשב"א בתוה"ב כתב בהא דאמר"י נמצא על קשרי אצבעותיה טמאה דהיינו דווקא בשבדקה עצמה ולא נטלה ידיה אח"כ, אבל מן הסתם לא מפני שאינה עשויה ליגע שלא במתכוין במקום התרופה, והבינת אדם כתב בטעמו של הרשב"א דלא חייש לסברת המ"מ בפ"ט מאסו"ב ה"ח, שידמן שבאותו רגע שנטף דם ממקורה נגעה בא' מהמקומות, לא קודם זה ולא לאחריו עיי"ש. ותמהת דהא בנזקקה לא כתב הרשב"א לטהר מסברא זו דלא חיישינן שידמן שבאותו רגע שנזקקה נטף דם אלא מכח הוכחה מדלא נמצא על בשרה, ומוכח דלית ליה לרשב"א סברא זו, עכ"ד.

יתכן שבידיים דווקא מפני שהן עסקניות אית בהו נמי גריעותא דלא חשיבי כנמצא על גופה, וגם אין בהם דין כתם וכדכתבין לעיל משו"ע הרב, ולכן בכגון דא לא נזרו רבנן לחוש שבדיוק באותו רגע נזדמנה היד להיות שם, וסובר הבינת אדם שזה דומה להדין שבסעיף ל"ב.

בכל תותמי ברכה וביקרא דאורייתא

שלמה זלמן אויערבאך

סימן עג

תשובות קצרות בעניני נדה

א. כדורים למניעת וסת

ביה, ערב שביק ל"א לעומר תשכ"ז

אל מע"כ איש גדול ומאד נעלה חכים ורבי דיר יעקב לוי הי"ד אחרשה"ט עם אחולי ברכה (יחד עם ברכת רפוי"ש) בכבוד ויקר אודיעו בזה כי מלאתי רצוני ועברתי על מאמרו החשוב ולא מצאתי שום דבר שמתנגד ח"ו להלכה אך הנני להעיר בזה דברים אחרים.

בנוגע בנוגע לחששות של דימום אשר האגרות משה הצריך משום כך מוך דחוק. הרי גם אשה חולה

אשר יודעים ברור שרגילה לראות כתמי דם אף בימים שהיא טהורה וכידוע שיש כאלה אשר פשוט אינן יכולות להטהר מטומאתן ואפ"כ אינה זקוקה למוך דחוק וכדומה אלא כל שהפסיקה בטהרה ובדקה עצמה כדין ז' ימים הרי היא בחזקת טהורה, וכ"ש בנד"ד שנשחנה המצב וזה רק מיעוט קטן מאד. (נלענ"ד פשוט שאין לחשוש למה שכתב כבודו בעמוד 8), אלא שבכגון דא כל היד המרבה לבדוק משובחת (גם קי"ל וסתות דרבנן ואשה שהיתה פעם בחזקת טהורה אף אם עברו כמה שנים אשר לפי השכל הפשוט ודאי ראתה דם באותם הימים אין אנו מחליטים שודאי ראתה ואין זה אלא ספק, כמבואר בס"י קפ"ד סי"א). לא לגמרי ברור אצלי שהדימום הזה הבא מחמת הגלולות חשיב ממש כדם נדה, כי חוץ מזה שלגבי החשש של "שמא" ראתה יש לזכור שאין האשה טמאה מדאורייתא אא"כ הרגישה - הרי כתב הר"ן ועוד שאפי' דם חימוד אינו חשיב מה"ט כדם נדה, ואף שרבו החולקים על זה מ"מ בנד"ד אפשר דחשיב כדם מכה ולא כדם נדה. אולם יתכן שדבר זה ניתן לכירור ע"י רופאים מומחים.

בזקקה ובברכת שבתא טבא יחד עם אחולי רפואה שלמה

שלמה זלמן אויערבאך

***

[בנדון] כלה שאין לה וסת סדיר ותוששת שתהיה טמאה ביום חתונתה], נראה דכמו שמצינו שחרדה מסלקת את הדמים כמבואר בס"י קפ"ד ס"ח, ואף שלמעשה אוסרים, היינו משום דיש לחשוש שמא היה היסח הדעת כלשהו ובפרט אם תזיק לבעלה אולי יסוד או ממנה הפחד ותראה דם, וא"כ בזמננו שבדוק ומנוסה שהכדורים ודאי מעכבים את הוסת, מסתבר דיש לסמוך על זה ולהתיר אפילו בעונה הסמוכה לוסת או לאחר עונת הוסת אם בדקה ולא ראתה. ומפורש מצינו בתשובת רדב"ז חלק ח' סי' קל"ו שנדפס מחדש, בגשים ששותות משקה או שאר דברים לעכב וסתן, ועיי"ש דמיירי במיני משקאות שאין זה כ"כ ברור כמו הכדורים שבזמנינו, והוא מצדד שם להתיר. רק יש לברר אם זה גם בדוק ומנוסה שמעכב אפילו טיפת דם כחרדל.

ב. פתיחה ע"י רופא במסולקת דמים

כיון שנהוג להחמיר כהנו"ב שטמאה אף אם גרם הפתיחה היא ע"י רופא מבתרין, נכון להחמיר גם במסולקת דמים, ולהדיא כתב כן בנוכ"ח סוף סי' ק"כ דאין חילוק בין ילדה לזקנה דבכל אופן אמרינן דא"א לפתיחה"ק בלא דם.

יורה דעה קפד הלכות נדה

מו

תורת השלמים

מחצית השקל

[י] אם יש לה וסת. פירוט שקבעה שלם פעמים, אבל לא קבעה שלם פעמים והוא פחות מעונה בינתיים, כגון שראתה מכה לכה וכיוצא בזה אע"פ שלא נדקה כיון שלא הרגישה כדם טהורה בלא נדקה, קן כחב הטור סוף סימן זה [נמח יח], ועין בפרישה [נאח יח] ונ"ו [נ"ק יג] מה שמרמזים בזה שלא תקשה מסימן קפ"ו [נפ"ק ט]. [יח] צריך לפקוד את אשתו. הרמב"ם השמיט דין זה ומהם עליו הכר המגיד בפרק ד' מהלכות איסורי ביאה [נאכס יח]. ולפי"ד נראה שהרמב"ם חילק לשיטתו שכתב בפרק ד' מהלכות דעות [נאכס יח] שלא יבעול ביום יציאה לדרך או ביאה מן הדרך משום סכנה ע"ש, והטור והמחבר שהעמיקו דברי הרמב"ם אלו בל"מ סימן ר"מ [נפ"ק טו] ובל"מ סימן כ"ה [נ"ט ממה דכח] חילק לשיטתיהו דמפסי עיקר כפירוש ר"ם דפקידה זו אינה משמית רק דברי ריב"ז, קן נראה לי משום. אכן הלכות בל"מ [נ"ט ממה דכח] והכר בתשובה [נ"ט ממה דכח] סימן קל"ב מהלקים נענין אחר, וכן כתב הר"ם בל"מ [נ"ט ממה דכח] וכן ד"ה ואלו, וע"ש בפרישה [נאח יח]. ולפי"ד נראה כמו שכתבתי, כדי לישב בזה גם כן מהמה הכר המגיד על הרמב"ם שהשמיט דין זה: [יט] תבא עליו ברבדה. כן כתב הסמ"ג בסימן ק"ל [נא, ב] והמחבר מנח עליו נראה, וכחז מהרש"ל שם בל"מ [נ"ט ממה דכח] ע"ש [נ"ט ממה דכח] וקשה לי איך שייך לומר והמחבר מנח עליו נראה, הו"ל ואמר מייד לפקוד את אשתו לרצונה זה קרוי מומר מי שמדקדק לקיים המצוה כהלכה, שנלמא אי אמר מותר לפקוד שייך לומר והמחבר מנח עליו נראה, וכחז שם כמה מירוצים לזה, ע"ש. ולכאורה מסיק ח"ל, אי נמי הכי קאמר, המחבר על ענינו ומונע מליך בדרך סמוך לוסתה כדי שלא יכנס ענינו כמסקן מנח עליו נראה, חס הוא שלא נדעם הכי כן, שכתב דהמחבר לפקידה נדברי ריב"ז, והנכון נראה לי לנהוג היכא דאפשר כמהרש"ל, דלא יזאל לכל הדעות: [כ] וכבר נתבאר דבכ"ז מיני קורבנה ואהבה שרי. פירוט אפילו אם אינו יזאל לדרך, אם כן ביוצא ממדין לעשות קן, כ"י [נ"ט ממה דכח] ופרישה. וכחז הש"ך [נ"ק טו] דאפילו לדעת הר"ם שכתב המחבר נמנעו ונזקק מנח עליו נראה כמו שכתבתי לפ"ל ס"ק ד', מכל מקום ביוצא לדרך שאלו, ואין להסמיר כלל: [כא] צריך להמתין. והיינו נמי דוקא לדברי רש"י, מה שאין כן בהולך לדברי מנח. ואף אם הולך לדברי רש"י לנזק גדול נראה דאין צריך להמתין, ש"ך [נ"ק טו]:

[פ"ק ב] עד כ"ו. איחרה זמן כ"ו. כגון שוסתה היום ולא בדקה עצמה עד למחר: תוך שיעור כ"ו. ר"ל, ומצאה טהורה או טהורה. אבל לא וכו': איזה שיעור וסת. דהיינו כ"ו שחטול ער מתחת הכר או מתחת הכסת ותקנה עצמה בחורין ובסדקין: [פ"ק ג] ומכ"ל כ"ו. ובא"ח סימן ר"ט פני"ה מ"ו, כ"ל: שקשה לו כ"ו. והכא אמרין דצריך לפקוד לאשתו ביום יציאה לדרך, ואפילו רמ"א לא כתב בהמחבר שלא לפקדה אלא כדברי רצוי תבא עליו ברכה אלא כסמוך לוסתה אבל באינו סמוך לוסתה מודה דצריך לפקדה בתשמיש. ועל זה כתב ועיין בלבוש שם ובתשובת הרב כ"ו. ר"ל, שתיצו דלא אמרין שקשה לו אלא ביום יציאה לדרך עצמו, אבל בלילה שלפניו אינו קשה לו, והכא דאמרין דצריך לפקוד אשתו כשרוצה לצאת לדרך היינו בלילה שלפניו: ועיין בפרישה כ"ו. שתיצו דלא אמרין שקשה לו אלא ביוצא כרגיליו לדרך דצריך כח יותר, והכא מיירי ברוכב או בהולך על עגלה, אינו קשה לו. והמגן אברהם שם ס"ק כ"ט חירין, דהרמב"ם קאמר מדרך הרפואה, ובגמרא [נכחמ"ט]. בן אמרין מצד הרין, כלומר, מצד הרין צריך לפקוד לאשתו ביום יציאה לדרך אפילו בתשמיש מיהו כיון שקשה לו לא יבעול אלא צריך לפקוד בדברי רצוי ע"ש, שתמחול לו, רמ"א יכול לפייסה עד שתמחול לו שפיר דמי. ובספר [אורחות חיים] [אליה רבה] [נ"ק טו] כתב בשם תורת חיים [נכח מציעי קו, א ד"ה שלא דהרמב"ם הכי קאמר, והש"ס לא קאמר דצריך לפקוד את אשתו ביום יציאתו לדרך ואפילו בתשמיש אלא בומניהם שהיו גבורים כח, אבל בימים של הרמב"ם שכבר יורה חולשה לעולם, וכל שכן בומניהם, לא יבעול ביום יציאה לדרך מפני שקשה לו, ע"ש: [פ"ק ב] המחמיר כ"ו. ובפרישה זהב כתב כ"ו ובא"ח סימן ר"ט פני"ה מ"ו כ"ו, כ"ל: דב"ע"ה כ"ו. דהעטרת זהב הוא הלבוש [שחולק] [שחולק] בין יום יציאה לדרך ללילה שלפניו, כמו שכתב לפני זה: פותרים זה את זה כ"ו. וכתב שם מצוה לבעול אפילו סמוך לוסתה, וכאן הוא עצמו כתב בהמחבר שלא לפקדה רק בדברי רצוי תבא עליו ברכה כמו שכתב הרב: [פ"ק ב] צריך כ"ו. כדאיתא בנימוקי יוסף שם כ"ו. ר"ל, דבהאי דינא דיוצא לדרך צריך לפקוד את אשתו אפילו סמוך לוסתה רוב הפוסקים מפרשים דוסת נדות קאמר, והמחבר יוסף מפרש ד"ל וסת טבילתה [דפירוש וסת ומן], וכגון שאשתו נדה

ותטבול תוך עונה אחת קאמר דצריך להמתין, וכיון דאמרין התם בש"ס והני מילי לדברי הרשות אבל לדברי מצוה לא, ולדעת רוב הפוסקים הכי קאמר, כמו שכתב הרב ואם הולך לדבר מצוה אין צריך להמתין: פשוט דהנימוקי יוסף מפרש כ"ו, כ"ל. ועיין פלתי [תפארת ישראל ס"ק יג] שכתב דאם נודמן שנמשך זמן טבילתה כל כך עד סמוך לוסת נדחה, אע"פ שבעלה רוצה לצאת לדרך תוך עונה אחת לטבילתה רשאי ואין צריך להמתין על טבילתה. רממה נפשך, אם תפרש כפירוש הנמוקי יוסף דסמוך לוסת טבילתה קאמר דצריך להמתין, אין כאן היתר ליוצא לדרך לשמש עמה סמוך לוסת נדחה, ואם כן לא יועיל מה שימתין. ואם תפרש הסוגיא כפירוש רוב הפוסקים דסמוך לוסת נדחה קאמר, ואם כן יש כאן היתר ליוצא לדרך לשמש סמוך לוסת נדחה, אכן לירידה אין כאן חיוב כלל להמתין על טבילתה אם יוצא לדרך והיא נדה, אפילו תוך עונה לטבילתה, ומשום הכי כתב ראסור להמתין על טבילתה ולבעול סמוך לוסתה אפילו תטבול תוך עונה אחת, ע"ש. ואף שהמנחת יעקב [תורת השלמים סימן קפ"ו ט"ז] כתב אם ליל טבילתה סמוך לוסתה היתרו לו לשמש, דהא חייב ארס לפקוד אשתו בליל טבילתה,

פתחי תשובה

[יט] שתבדק. עיין באר היטב [יט] בשם ב"ח. והאחרונים כתבו שאין לחוש לחומרא זו, ועיין בתשובת ושב הכהן סימן ל"ד: (כ) אם יש לה וסת. עיין ט"ז ס"ק י"ג ועיין בשו"ת תשובה מאהבה חלק א' סימן ל"ב מה שכתב בזה: (כא) קבוצ. עיין באר היטב [יט] י"א. דע וכל זה מיירי בוסת הקבוצ לימים אחדים, אבל בוסתת שעל ידי מקרים שבנופה כיון שהרגישה במקרים הללו ולא בדקה אפילו בוסת שאינו קבוצ אסורה לשמש עד שתבדק, כמו שכתב הט"ז בסימן קפ"ט ס"ק ל"ח ע"ש: [כב] פמוך לוסתה. עיין בתשובת כנסת יחזקאל סימן ל"ג שפסק דאם אידע ליל טבילה מכתם סמוך לוסתה מותר גם כן, והביאו הבאר היטב בס"ק י"ד. וכבר חלקו עליו הסודרי טהרה [יט] י"ח והחוות דעת [באור סימן יג] ובשאלת יעבך חלק ב' סימן י', ע"ש. ועיין בתשובות נבצות שאינו סימן י"ב שהשיג גם כן עליו, והעלה לאסור טבילה סמוך לוסתה אף היכא דהוי ראייה גמורה, כגון אשה שיש לה וסת קבוצ מלי ל"י יום ורואתה פעם אחת ל"ח יום, וכשהגיע זמן הוסת דהיינו ל"י יום מראיה באשונה שקודם י"ח או הגיע זמן טבילתה מהראיה שראתה ל"ח יום, אסורה לטבול, ומכל שכן במצא כתם, ע"ש. וכן בתשובת נודע ביהודה תנינא חלק י"ד סימן קצ"ו [נדה ואני אומר] פסק גם כן דאסור, ואף בכלה שאידע ליל טבילתה סמוך לוסתה כתב גם כן לאסור ע"ש [ועיין בתשובת חמרת שלמה סימן כ"ג]. ועיין בתשובות אבן שהם סימן י"ד שהעלה גם כן דאסור, אך כתב ומכל מקום מותרת לטבול אפילו בליל שבת אף שאין זקוק לה בעלה, כיון דכל מיני קורבא שרי רק תשמיש אסור, ושאר מיני קורבא נמי מצוה הן ע"ש. ועיין עוד בשו"ת שעד נפתלי בסוף הספר מה שכתב על דברי הכנסת

(*) שתבדק. מהפוסקים משמע דאפילו איחרה זמן מה אחר הוסת כיון שבדקה ומצאה טהורה טהורה. והב"ח פסק ריש להחמיר דדוקא בבדקה עצמה מיר לאחר וסתה תוך שיעור וסת, אבל לא בדקה תוך הזמן אע"פ שלאחר כך בדקה עצמה ומצאה טהורה טמאה, דחוקה אורח בזמנו בא ונפל לארץ, [נ"ק טו] [יא] קבוצ. אבל אם אין אין לה וסת קבוצ אע"פ שלא בדקה כיון שלא הרגישה טהורה, עיין ט"ז [נ"ק יג]: [יב] שרי. כיון דוסתה דרבנן במקום מצוה לא גזרו, [נ"ק טו] [יג] [יד] [פ"ק ד]. כדא"ח סימן ר"מ כתב הטור בשם הרמב"ם דלא יבעול לא ביום יציאת הדרך או ביאה מן הדרך שקשה לו, ע"ש, [נ"ק טו] [יד] שרי. אע"ג דכתבתי לעיל בשם ב"ח בהמחבר בחבוק נשוק תבוא עליו נראה, נראה דהכא אין להחמיר כלל כיון דיש אומרים דאפילו בתשמיש חיוב ומצוה איכא, ש"ך [נ"ק טו]. אשה שנודמן ליל טבילתה בלילה סמוך לוסתה, דהיינו שמצאה כתם טמא הגיע זמן טבילתה בלילה שהוא וסתה תמיד לראות, פסק בתשובת כנסת יחזקאל שאלה ל"ג דמותרת לטבול כדי לקיים העונה, אבל בעת וסתה ממש פירוש בשעה שרגילה לראות אסורה, אך בסמוך לוסתה מותר. והגאון בעל מנחת יעקב בסימן קפ"ו [פורט השלמים ס"ק טו] נסתפק בזה, ע"ש: (טו) דהמתין. מיהו אם הולך לדבר מצוה אין צריך להמתין, ואף לדברי הרשות אם הולך לצורך גדול אין צריך להמתין, ש"ך [נ"ק טו]:

יחזקאל הג"ל, ועיין בתשובת שיבת ציון סימן מ"א. [ועיין בתשובות חתם סופר ירי"ח סימן ק"ע שכתב שנשאל אשה שהגיע ליל טבילתה ביום יציאת בעלה לדרך והוא בעונה הסמוך לוסתה, אם נאמר שבצידוהי כ"י מצוה עונה דהיינו ליל טבילה ויום יציאה לדרך לא נחוש כלל למצות פרישה. ואסור בפשיטות, מהמת דמה שכתב רמ"א לחומרא בעלמא לפרוש מתשמיש לרעהו היא מעיקר הדין, דהב"י [נ"ט ממה דכח] ומה שישן [הש"ך י"ח] כתבו בזה משום דקיימא לא וסתות לאו דאורייתא, ואני קבלתי ממורי ורבי ד"ל דאפילו למאן דאמר וסתות לאו דאורייתא מכל מקום פרישת עונה הסמוך לוסתה דאורייתא כ"ו [עיין מה שכתבתי לעיל סוף ס"ק ג' מזה], ומעתה כיון דאיכא ספק דאורייתא בראי אין להקל בתשמיש בעונה הסמוך לוסתה, אך בעונה דאביאסוף דאורז ורוע בהאי יש להקל קצת, ע"ש: [כג] שלא לפקדה. עיין בתורת השלמים [יט] שכתב דהיכא דאפשר יש לנהוג כמו שפירש מהרש"ל [נמח"ד שלמה לארץ ק"א פמה טו ד"ה ואע"פ] לזכור הסמ"ג, והמחבר ומונע עצמו מליך בדרך סמוך לוסתה כדי שלא יכנס עצמו בספק תבא עליו ברכה, ע"ש: (כד) לפקדה. עיין באר היטב [יט] י"ג. ועיין [נ"ק טו]. ועיין בשו"ת תשובה מאהבה חלק א' סימן ל"ד שכתב שיעור הדרך בזה נראה שהוא שנים עשר מיל [י], ע"ש: (כה) ותפוצה. עיין בברי פלתי [תפארת ישראל ס"ק יג] שכתב דאם נודמן שטבילתה יהיה סמוך לוסתה אין צריך להמתין, ע"ש: (כו) צריך להמתין. [עיין באר היטב [יט] סוף]. ועיין בתשובות חתם סופר [ירי"ח] סימן קס"ב על רב אשה העומדת עונה סמוך לטבילתה, ורצה לישע עם אביה למצות סנדקאות בלי רצון ורשות בעלה, לא נכון לעשות כן מכמה טעמים, ע"ש:

ברכה, ובמחלוקת זו ¹⁷⁸נחלקו הראשונים
כבר האם שרי תשמיש או רק בדברי ריצוי.

מתי הוא החיוב ביוצא לדרך

כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות דעות,
הובא בשו"ע או"ח (סי' ר"מ
סכ"ה) דלא יבעול ביום שהוא יוצא לדרך
והוא משום סכנה, והקשו האחרונים דבגמ'
אמרינן דחייב אדם לפקוד את אשתו בשעה
שהוא יוצא לדרך, ויש ¹⁷⁹שכתבו דאין
הכונה שיפקדנה בזמן שהוא יוצא לדרך
ממש אלא בלילה שלפניו, ויש ¹⁸⁰שכתב
דכל דברי הרמב"ם הם דוקא ביוצא לדרך
כשהולך ברגלו, אבל במהלך בקרון או רוכב
ליכא סכנה אם יבעול ביום שיוצא לדרך.
ויש ¹⁸¹אומרים דמהאי טעמא השמיט
הרמב"ם הדין דחייב לפקודה

בשעה שיוצא לדרך כיון דאיכא סכנה בזה.

אם חל ליל טבילה בעונת הוסת,
והאם בלה יש לה דין של יוצא
לדרך להתיר לה סמוך לוסת ומה
הדין טבילה בליל ניט"ל

באחרונים יש נרון גדול לגבי אשה
שארע ליל טבילתה בעונת
הוסת האם מותר לה לטבול, ובפתחי תשובה
(סי"ק כ"ב) הביא תשובת כנסת יחזקאל סי'
ל"ג שאם אירע ליל טבילה סמוך לוסת
שמותר לה לטבול ¹⁸²ומדמה זאת ליוצא
לדרך שהתירו לשמש בסמוך לוסת וה"ה
כאן, ¹⁸³ויש שהוסיפו טעם שחיוב של ליל
טבילה הוא חיוב טפי מעונה גרידא ולכן
מותר, ¹⁸⁴אך כבר רבו החולקים על דבריו
שלא התירו אלא רק ביוצא לדרך אבל ליל
טבילה אם חל סמוך לוסתה אסור לשמש,

הסכים בתה"ש סק"ט, ובשו"ע הרב ביאר דכוונת הרמ"א שירצנה בדברים היינו שירצנה שתמחול
לו על חיוב העונה וא"כ אינו מבטל מצות עונה, ועיין בס"ז סק"ג שכתב דגם חז"ן אסור, ובחז"ד
סי' ב' יש לו גירסא אחרת בס"ז, ובשי"ך סי' כ"ז ובגרי"ז סי' ק"ל ל"ה כתבו שמותר בחז"ן.
¹⁷⁸ דעת השאלתות בפרשת מצורע סי' פ"ט, והרי"ף ביבמות שם, וראב"ד, והמרדכי, וראב"ן
והרשב"א, ועוד דהחיוב הוא בתשמיש, אך דעת ר"ת בתוס' ביבמות שם וכן מהר"ם מרוטנבורג
בשו"ת סי' תרכ"ג שרק בדברי ריצוי וביאור מחלוקתם ולדעה הראשונה וסתות דרבנן ולכן היכא
שמשותקת שרי, משא"כ לדעות המחמירות חיישין שמא מחמת חימוד התשמיש יקדים הוסת
לבוא משא"כ לדעה הראשונה לא חששו. ולכאורה קשה הרי יש חשש שיבוא לירי איסור תורה,
ובשיעורי שבה"ל כתב דצ"ל דהפרישה לדידהו היא משום הרחקה ולא משום חשש חימוד.
¹⁷⁹ שו"ת הרמ"א סי' קל"ב, לבוש סי' ר"מ, ב"ח, ופרישה באהע"ז סי' כ"ה, אמנם המג"א באו"ח
סי' ר"מ סי' כ"ט כתב דהחיוב לפקדה היא באותה העונה שבה יוצא לדרך, ובשיעורי הגר"מ
גרוס כתב שכן ההלכה. ¹⁸⁰ מהרש"ל שם. ¹⁸¹ תוה"ש שם. ¹⁸² וכדבריו כתבו להקל
המלבושי טהרה סי' ב' עצי לבנה ובודאי שגם לדבריהם שמונתו זהו דוקא כשיש לה שעה
קבועה שרואה ומה שמתירם זהו לא בשעה שרואה אבל אם אין לה שעה קבועה שרואה בעונת
הוסת מסתבר לאסור וכשי"כ לעיל ועיין בתה"ש לקמן קפ"ז סי' כ"ט שנשאר בצ"ע בזה אם ליל
טבילה שוה ליוצא לדרך אבל בשעת וסתה נקט לאסור ביוצא לדרך. ¹⁸³ שו"ת עולת שמואל
סי' ל"ב ובסר"ט חלק על זה. ¹⁸⁴ נוב"י מהדו"ת סי' ק"ח, שו"ת יד יצחק ח"ב קל"א חז"ד
סק"ג, סר"ט סק"ב פרד"ר חכ"א כלל ק"ח ערוך השולחן סי' י"ג ועוד רבים מהאחרונים. ולגבי
אם חל בליל אר"ז, והיינו כשדרכה לראות ביום בוסיק יש שכתבו להחמיר ובשיעורי שבה"ל כתב להקל

ולטבול משאר קריבות ¹⁸⁵יש שאוסרים כדי
שלא יבואו לידי מכשול ¹⁸⁶ויש מתירים
שגם זה בכלל המצוה ולא חוששים שמא
יתקפנו יצרו ויבואו לידי מכשול.

ובנידון זה הנו גם לגבי כלה שחל
הטבילה ביום הוסת אם תהא
מותרת מצד דין של יוצא לדרך, ¹⁸⁷יש
שכתבו שבכלה יש חשש יותר לדם חימוד
מכיון שלא שמשו עד הנה. ¹⁸⁸אבל בעונת
אר"ז מותר אך שתבדוק קודם תשמיש,
אולם ¹⁸⁹יש שכתבו להחמיר. ובעונ"ב
כשוסתה ביום ¹⁹⁰יש שכתבו שראוי
להחמיר אף בליל החופה, ¹⁹¹אם ראייתה
לאחר יום השלושים דבזה יש סוברים שאין
עונ"ב יש צדדים להקל בליל החופה וכן
בימים המתחלפים יש להקל אך שתבדוק
קרי"ת, ¹⁹²ואולם יש שכתבו להקל בכל
אופן בכלה וס"ל דדמיה ליוצא לדרך

שהקילו ומותר גם בסמוך לוסת מ"מ ע"פ
רוב כיום כלה שארע זמן החתונה בעונה
הסמוכה לוסת רגילים לקחת כדורים
המונעים ביאת הוסת דאו יש שכתבו שאין
צריכה לחשוש לוסתה כלל ואפי' לעונ"ב
אם הכדורים אלו הוחזקו שמועילים לעכב
את הוסת אך אם לא הוחזקו אין להקל כיון
שאפשר לרחות למחר (וכמבואר לעיל
בעמ' ל"ד) ואף לפוסקים שהחמירו לכלה
לשמש בעונת הוסת, לטבול מותרת משום
שאר קריבות, וכן יחוד ¹⁹³מותרים אולם
יש שהחמירו עיין בהערות.
ואם חל ליל טבילה בליל ניט"ל שהוא
יום ללידת אותו ושע ¹⁹⁴יש שכתבו
שאסור באותו לילה לשמש אלא רק לאחר
חצות וכמו שלענין לימוד תורה יש אומרים
שאסור, ¹⁹⁵אך יש מקילים בזה, ועיין לקמן
בעמ' תל"ה.

שכל האר"ז אינו אלא רק חומרא אך תבדוק עצמה קודם. ¹⁸⁵ ערוך השולחן שם, מהר"ם שיק
י"ד סי' שס"ה, ערוגות הברשם סי' קכ"ז וכן בטו"י. ¹⁸⁶ פתחי תשובה בשם שו"ת אבן שוהם סי'
י"ד, שו"ת יפה נוף סי' צ"א. ובשיעורי הגר"מ גרוס כתב להקל כשבעלה לא בעיר שאין חשש שיגיעו
לחו איסור ועיין בשו"ת בצל החכמה ח"ג סי' ע"א שהביא בשם סי' שבט מוסר פרק כ"ד שאשה
צריכה להזהר לטבול כשיגיע זמנה אפי' אין בעלה בעיר ועיין שם באריכות דבריו שדן אם יש בזה
חשש סכנה ובמנהגים השונים בזה. ¹⁸⁷ נוב"י שם שאף שנקראת מצוה מ"מ חובה לא מצינו שו"ת
משיב הלכה סי' שניד, שו"ת שאלת יעקב סי' קי"ג, בא"ח פ' צו, שו"ת שבה"ל ח"ג סי' קי"ב.
¹⁸⁸ שיעורי שה"ל. שבילי טהרה ח"ג סי' י"ד בשם הגרי"ש"א. ¹⁸⁹ שו"ת מהר"י שטייף סי' מ'
והתיר רק בצירוף אם היה כדורים. ¹⁹⁰ שיעורי שה"ל. אך הוסיף דבמקום הצורך גדול ישאלו
לחכם אם יש עוד צד להקל. ¹⁹¹ שם, ובשיעורי הגר"מ גרוס כתב להקל אם ראה יותר משלושים
יום לגבי עונ"ב. ¹⁹² מקנה ע"מ קידושין קרי"א סי' ס"א, שו"ת שם אריה י"ד סי' מ"ג, ודימו דין
זה ליוצא לדרך. ¹⁹³ ואף שאם היתה נדה אסורים להתייחד קודם שבעל יצא וקפ"ו ומבואר
לקמן בס' קצ"ב סי' ר"אף באיסור נדה דרבנן כגון שעבר וכנס קודם שספרה שבעה נקיים אסורים
להתייחד מחשש דם חימוד שהוא מדרבנן מ"מ איסור וסתות שעדיין אינה נדה קיל טפי ומותרים
ביחוד, וכ"כ בקובץ תשובות ח"ג סי' קפ"ו. דבר הלכה סי' ט' ושיעורי שה"ל. אולם בשו"ת אג"מ
אהע"ז ח"ד סי' פ"ז כתב דמותרים להתייחד לזמן קטן ביום, אך בלילה אסורים. ¹⁹⁴ עיין בגופי
הלכות במשנ"ס שהאר"ך ב"ד הביא בשם ספר מצא חיים למרח"ץ סי' ע"ג או"ט וכן בספר סגולות
ישראל שיש להזהר בליל ניט"ל שלא יצא ולד רשע ובספר דרכי חיים תשלום סי' תתכ"ה הביא שרק
אחר חצות מותר ועיין עוד בטו"י סי' קצ"ז סי' כ'.

xxxv
Suture
sit to
-men
this m
the s
um p
have
it must
ber has
-ber
act that
piscence
harmd
n. None
ly. The
what is
fact this
ne more
ange be
bility to
-circum-
shed and
a and
it is, in
no ss w
plies not
if for this
hat if the
You shall
e difficult
pieces for
ems to me
there be